

له چاپ کراوه کانی نه مینداریتی گشتی
روشنییری و لاوان

بزه ی سروشت

شيعر

پيربال محمود

له چاپ کراومکلی نه میند اړنی گشتی
روشنیږی و لوان

بزه ی سروشت

شاعر

پیربال محمود

برایان : هه لگرن وینه م له لاتان ،
به یادم کهن له گهل ئیوه ژیاوم
له گهل پهنگی که لاتان پویی پهنگم ،
به بیژنکی به لاتان بیژراوم
له گهل ئیوه له باخان هاتو چوم کرد ،
له گهل ئیوه به شاخان هه لکه پراوم

پیشکەش

پیشکەشە بە و کە وەك پەری
ناسك بوو، وەك شوخەزەری
پیشکەشە بە و گولەى کەوا
بە نائومیدی هەلۆەری
پیشکەشە بە و ئەستێرەى
لەئاسۆى ژینم تى پەری
لەپەر ئاوا بوو، وون بوو لێم
تروسکەى چاوى گەوهەری
لەدواى خوێ بوو چەرمەسەری
جێى هیشتم بوو دەربەدەری
دیده قەشەنگى نەونەمام،^(۱)
گۆنا پەرنەنگى، پوو پەری
دوینا نەدیتەى خێر نەدیو،
لەشادمانى بى پەری
پیشکەش بە ئەو بى زایەلەم،
چریکەم، کیشو لەنگەرى^(۲)
چلۆن لەبەر ئەکەم چلۆن
بەزەى نیاو دلبەرى ؟
نەخشو نیکارى دیمەنى،
بریقای پەنگى شەستەپەری
ئەگریجەو پەرچەم و قزى،
ئاریشمى تاجەکەى سەرى
گەردانەى گەردنى گەشى،
پلپلەى سوخمەکەى بەرى

بازبهندي بازووی نه سمهري ،
 ههياسه قه دو كه مبهري
 نازو توانچو كه نه چه فهی ،
 گاتهی به تامو شهككاري
 وهستاني له بهرام بهرم ،
 وهستانهه له بهرام بهري
 سوتانی له ده ورو بهرم ،
 سوتانم له ده ورو بهري
 مهكهن لومه مهكهن ، مهكهن
 له سر شه پوو چه مبهري
 به هه شتي خه ونم پوو ، منيش
 به هه شتي خه ونی بی زهري
 بیجگه له تاسه ی هزی من
 چی نه دی گیان و جگاري
 بوم ببوو به مژده دهرم ،
 بوی ببوم به مژده دهری
 تا هم نه زی له نیو دلم ،
 نه میننی وینه ی په یكاري
 سیبهري سایه دارم بوو
 کوانی ؟ له کوئی ما سیبهري ؟
 خوای میهربان بوو دانهري ،
 بوو خوی برده وه دانهري
 نه یان ووت : زور به خته وهرم
 کوا ؟ له کوئی ما به خته وهري ؟ !
 شهككهرم چاندو خویم پنی
 خوی چ خوی ؟ خوی دهرده سهري !
 نه مرو نه بهی ، نه مهی له لام

ماوون ، نه نهی هونهروهی
له گهڼ بهاری ته منم
پوین ، له گهڼ زهرده پیری

* * *

- (۱) په پهنګ : به پای قه له و : په نګر ، په شکر .
(۲) کیش وله نګر : وه زن و قافیه .

سه رنج و وینه

سه رنجی هستی هستم دا به چاوم
به ره و ئاسوی ژبانی تیک شکاوم
نه بوو نه ستیره یی تا کو تروسکه ی
بگاته ناو شه وی گیان و هه ناوم
نه گهر سهیری دوو چاوم که ی نه بینی
له نیش و خه م چه قانون هه ردوو چاوم
دریغی من نه بوو پووداوی گهر دوون
پماندی به یکه ری تاسه ی به تاوم
نه گینا بولبولیکی نه غمه خوان بووم
له نیرگ زجاری خاکی خوش کراوم
هه زار خرپه م نه خسته گوئی نیساران ،
هه زار چرپه م نه خسته گوئی شه تاوم
هه زار به ندم نه دا گوینده بیژان
له دهنگی دهن له ئاهه نگان به ناوم
هه زار نوته و هه زار سمفونی نایاب ،
هه زارو به ک ژهنه ی هه لواسراوم
خولی چوپی به پیکی دووزه له ی من
نه هاته جوش له سه ر شانوی پماوم
برایان : هه لگرن وینه م له لاتان ،
به یادم کهن له گهل ئیوه ژیاوم
له گهل پهنگی که لاتان پویی پهنگم ،
به بیژنکی به لاتان بیژراوم
له گهل ئیوه له باخان هات و چوم کرد ،

له گهل ئیوه به شاخان هه لگه پراوم
 له گهل ئیوه له ئاست پۆلی جوانان
 له گهل لافو گه زانی خۆم دوواوم
 له ناو پهنگی چریکه م پهنگی داران ..
 دیاره ، پهنگی بیستان و به راوم
 قهلبه زه و به فری لوتکه ی به رزو بالام ،
 په پوله و ههنگو ئاسکی پراکشام
 له دارانو له گولزاران بهرسن
 نه وان پیتان ئه لێن چۆنه خوناوم ؟
 به هه شتم نیشتمان ، خوشه ویستم
 گه له ، ئیوه ن له ژینا دایک و باوم
 دلێکم بوو له تیکم دا به ئیوه ،
 له تیکم دا به یاری شوخ و لاوم
 له تی گلپه ، له تی هه رشکی شادی ،
 له تی شووش ، له تی تاسه ی هه لاوم
 نه گهر مردم له گوپستانی شپام
 له گوپم نین ، له تهك یاری نه ماوم
 نه من (مه م) بووم له باخی ئال و والای
 نه ویش (زین) بوو له باخی بهر هه تاوم
 نه من (فه رهاد) ی کیوی نیشتمان بووم ،
 نه ویش (شیرین) ی گیانی هه پرا گولاوم
 له سه ر دوو کیلی گلکۆم و بنووسن
 یادم بکه ن دوا ی ژینی ته واوم
 شه هیدیکم له گهل خوینی شه هیدان
 به خاکی پاکی ئیوه هه لساوم

هه ولیر : ١٩٧٠

پەنئاسى شاعىر

خۇمەلى يانەى چرىكەداران
بزانى منىش وەكو بالداران
گوردانى ئەلېم بو عىشوۋەداران
لېرە ، لەباخى پولى دلداران

خۇى ئەخاتە بەر سۆلى ئەو ئەم
تا پەنئاسى بىبەخشم زەنگى زاىلەم !

خۇمانگى پرووناك كاتى نىوۋەشەو
بزانى منىش وەك تريفەى ئەو
ئەدرەوشىمەو ، لەسەر عەرشى ئەو
بو پەرىزادەى خەونى خوشەخەو

ئەكوژىتەو لەوئىدا ئەو دەم
نقوم ئەبىتە ناو دەرياچەى بەتەم !

خۇگولى بۇندار لەئىنجانەى شەنگ
بزانى منىش وەك ئەووم بەرەنگ
هەيتەم بو ، هەيتەم دىمەنى قەشەنگ
گەشتەر لەتېشكى خەرمانەو گەزەنگ

ئەوهرى وەكەر گەلەى زەردى چەم
ئەتاوئىتەو لە دۆزەخى خەم !

خو ههنگی شهنگی ترۆپکی چپام ...
بزانن منیش وهك شه و دلنپام
پهروشی قه ندو ته ندی نیوگیام
خوی نه خاته بهر پیلای سیام^(۱)

تا پێشكهشی كه م خوشاوی بههره م
قومی په كه م و دوهم و سێیه م !
خو په پوله ی ناو میركی گول گولم
بزانن منیش به هه موو دلم
كه رنوش نه بم بو خونچه ی سه رچلم
دی هه لده نیشی له لای سونبولم

سه رنج نه داته پریشکی دیدم
تا پیروزی كه م به گری خه نده م !

*

*

*

خو وینه کیشی په یکه رو کالام
بزانن منیش به ئالو والام
به هه ست و نه ست و رازو سکا لام
نه کیشم وینه ی سروشتی بالام

چیتر پیشه که ی بهرام بهر پیشه م
به کار ناهینن له بهر نه ندیشه م !

ئه ی خوینه وهران : ژنی تاران منم
دهردهنگی زهنگی قه تاران منم^(۲)
سازی سه ر شانوی نیگاران منم
پیشهنگی تیپی هوزاران منم

منم بو جیهان بهرامه و بهره م ،
دل ناده م به زوړ ، زوړ ناده م به كه م

زاخو : ۱۹۵۶

(۱) سیا : رهش

(۲) دهردهنگ : هدی .

کوانی ته مه نم ؟

کوانی ته مه نم ؟ من بی ته مه نم
نابینی تا کوئیستا په به نم ؟
نابینی ناوی چیمه نم چکه ؟
کوانی له کوئی ما ناوی چیمه نم ؟
نابینی زه رده خه نه ی جوانیم
کوژاوه ته وه له سر ده مه نم ؟
نابینی ووزه ی کاتی لایه تیم
نه ماوه له نیو گیان و به ده نم ؟
نابینی داوی سپی و پشه به له ک
بی ناوه ته سر مل و گه رده نم^(۱) ؟
به مارم بوی به ناومپیدی
نه گولالم ما ، نه یاسه مه نم
خه زان سهری خوی هله دا له ناستم ،
هیرشی برده باخی پو شه نم
سهری هر لام که ی گه لاریزان
له دارستانی ژین و ته مه نم
هر گه رده لووله خول نه خواته وه
له گوږه پانی په زو گولشه نم
هر په هیلو هر باوو گه رداوه
که شکه نه گرنه ژینی شکه نم
نی یه قوژینی خوی تی کوتم ،
نی یه که له نی بیته که له نم
نه ده نگم ده نگه وه جاری جاران ،
نه زه نگم ، زه نگه ، نه نه ی ده گمه نم

نه خورم خوره ، نه مانگي پرېم ،
 نه کوږم کوږه ، نه نهنجومه نم
 نه چوپړم چوپي ، نه سهام سهما ،
 نه زوپنام زوپنا ، نه زوپناژه نم
 دويني له وينه ي ناسوي به هشت بووم ،
 نه مړو له وينه ي ناسوي کولخه نم
 دويني له گڼل (بو) له چنه چنه بووم ،
 نه مړو له گڼل (سو) له چنه چنه نم
 دويني تاري خوم بڼ خه نه ژهني ،
 نه مړو تاري خوم به خه نه ژه نم
 دوينيکه هاورني دهف ودهف زه نم بووم ،
 نه مړوکه به بڼ دهفو دهف زه نم
 کوا به خته وهري سهره تاي که نجيم ؟
 کوا زهرده پيري خوري به نده نم ؟
 (خه م شهنې بوو ليم بوو به دوو شهن)^(۱)
 بوکوئي به باده م خه مي شهن شهن ؟
 له گه نم دانا بو ناي باران !
 نه باران باري ، نه ما له گه نم
 به نم دا جولا بو کري هيو ،
 نه هيوام بيني ، نه کروبه نم
 نه ي نه وه ي سهيري ديمه نم نه کا
 هه سره نه کيشي له ناست ديمه نم
 بهر سه له وه ي که گوول وهرينه
 بوکوئي وه راندي گولي نه لوه نم ؟
 چ سوډيکي سهند له وه راندني ،
 چ سوډيکي دا گل و په سهنم ؟ !
 هينده په روشي چقلي ده ون بوو

ده هيرۆزى بى چقل ده وهنم
هر گولاله يى خوڻنى لاڻكه
مهيوه له نيو ميڙگى وهنه نم !

ههولير : ١٩٧٢

(١) ئەم ديزه شيعره له شيعريكى مهولهوى نه مروه رگيراوه .

بو بووکی وون بوو

ئەي پەنگى شەنگى شەنگەدارى من ،
ئەي دەنگى زەنگى ئاھەنگدارى من
من داھىنرابووم بو دیدارى تو ،
تو ش داھىنرابووى بو دیدارى من
كاتى كە وون بووى لە گولشەندارم ،
شەوى ئاداھات گولشەندارى من
ئىتردى خۆم دى لە تارىكى ،
تارىكە دى خەپەدارى من
نە ئەستىرەيى ، نە تریفەيى
نەيە لە ناخى برىندارى من
بى ، بگەپىو ، بە گەرانەوت
ئەپازىتەو ، ساپەدارى من
مىوھى درەوشاوتەبىتە چرا ،
دارمىوھ ژوورى پەرشنگدارى من
بى ، پۆشەنم كە وەك جارى جارن ،
ھەرتوئى ، خۆرى پۆشەندارى من
ھەرتىشكى توئە ئەدرەوشىتەوھ
لەھەستى مەستى چەپەدارى من
راپىچم ئەكا بەرەو پووناكى ،
بەرەو ئاسوگەي پەونەقدارى من
ھەرتوئى ، توئى بووکی لاوئەتیم ،
ھەرتوئى ، توئى عىشوھدارى من
ھەرتوئى زەرى شىعرو ئەندىشەم ،
ھەرتوئى پەرى گزنگدارى من

به پوله‌ی زاپو به ده‌پدنی تو
 دیته به‌زمگی مؤده‌داری من
 نه‌سوپتیه وه له‌سه‌ر پشتی ، (با)
 له‌ماوه‌ی باخی به‌ه‌داری من
 وهك گول نه‌ستیره‌ی شه‌وی شه‌وگاران ،
 وهك بزه‌ی ده‌می شه‌به‌قداری من
 بو زه‌ماوه‌ندو نه‌گله‌نجه‌ی تو به
 شریقه‌ی به‌نجه‌ی به‌هره‌داری من
 بو تو به ، بو تو زایه‌له‌ی بالای
 چریکه‌ی مه‌لی نه‌شنه‌داری من
 شه‌ققه‌ی شاه‌پری نه‌گاته‌شان
 نی‌یه‌گوئی گری له‌بالداری من
 تی‌یگ‌پازی مرازی زیبای ،
 ناخی پر ناخی گله‌به‌داری من
 هر شوینی نیستا لیره‌نه‌خشاوه
 به‌دلداری تو به‌دلداری من
 لوتکه‌ی بلندو دارستانی چر ،
 نه‌شکه‌وت و زورگی گه‌وه‌داری من^(۱)
 به‌لارو له‌بخه‌ت ، به‌له‌پو به‌نجه‌ت
 پواندراوه نه‌سپینداری من
 له‌هیمنی تو هیمنی ستاند
 سیه‌ری شاخی ناویانگداری من
 له‌نیو پیلوی تو دیده‌ی چنیوه
 ئاسکۆله‌ی باخی له‌نجه‌داری من
 نه‌و جوانانی دونیای جوانان
 لیره‌دیارن له‌کرداری من
 له‌وورده‌کاری و جوانکاری من ،

لە بېرگەي شيعرى شەپۆلداری من
نەي پەري زادەي خاکی دلپاکان ،
نەي زەري زادەي پایەداری من
تاشیان بۆتۆپەیکەریکی وا
لە زیڤو زیوی مایەداری من
هەتاکو ماوم نەمەكداری تۆم ،
چونکە هەر تۆبوی نەمەكداری من

پینجۆین : ١٩٥٧

چەپكە گول

بۆييار

خېرا ئەي چەپكە گول پەنگاۋ پەنگ
بېرۇ بەر دەمى يارى شوخ و شەنگ
بېرۇ بۇ كۆشكۈ بانىژەي بەرزى ،
ئوۋدى پازاۋەي بە تەزۋا تەرزى
دابەزە لە نىيۇ گولدانى گەشى ،
بەرامبەر بېرۇ پىرژانكى پەشى
تاسەم دەربەرە بەرامبەر تاسەي ،
مەناسەم تېكەل بىكە مەناسەي
بەرسە : چۈنە ھالى ، ھەۋالى ؟
چۈن پائەبۇيرى كاتى بەتالى ؟
چۈنە ؟ چۈن ئەزى لەگەل دىلسۆزان ؟
لەخاكى پاكى پۆلى پىرۋزان ؟
لە نېرگىزجاران ، لەلاي دىلارامان ،
لە مېرخوزاران ، لەلاي گولەندامان

بەھاران ، لەگەل دەنگى ھوزاران ،
ھاۋىنان ، لەگەل زەنگى قەتاران
خەزانان ، لەگەل خاشاكى دۆلەن ،
زىستانان ، لەگەل ھاژەي شەپۆلان

چونه ؟ چون نه ژي له گه ل دلبه ران ؟
 له سهر پووباري سپي و نه سمه ران
 بهر سه کاتي له بهر پوي و ه ستي :
 رابردوي خوش بوو يانه خو نيسي ؟
 جنگاي وي خوشه يا جنگاي نيمه ؟
 باره گاي وي يان باره گاي نيمه ؟
 وه گه له ناکاو په نجه ي نيوه شه
 دوو پيلوي نه خشانده به کلچو کي خو
 نقوم بووه نيو خه ونی رابردوي ،
 گيژي ناواتي تاي بابردوي
 چاوي خه والوي که و ته ژير برژانگ ،
 خه رمانه هله هات له چوار دهوری مانگ
 په ري دلداري هاته بان سهری ،
 خولي خواره وه به بال و په ري
 تيري چه فاندۀ ناره ندي دلي ،
 بازوي نالانده گهر دن و ملي
 زهرده خه نه ي گه ش وه تيشکي شه وسو
 خوي نوواند له سهر دهم و ليو پو
 نا ، له و کاته دا نه ي چه پکي قه شهنگ
 نه ي ناواري ، نه ي ياقوتي بي ژهنگ
 نا له و کاته دا له سهر سينه کي ،
 له سهر چوارپايه ي زهر د و شينه کي
 په رت بکه وه له ميان ده ستي ،
 بلاوينه وه موچرک و ه ستي
 به بوني لاله و نيرگزو شه و پوت ،
 عه تري ميخه ک و وه نه وشي هيروت
 بروانه بالو قه دي باريکي ،

پوخساری سافو زولفی تاریکی !
 له ویندا ، له نیو ژوردی پووناکی ،
 له تەك پایخو سهرینی پاکي !
 وهی ! چەند قەشەنگە ، پەخشندەئە خوایە
 بووکی پازاوەئە تاسەو نەوایە !
 ئەئە چەپگە گولئەو بەهەرەگەم ،
 کاتئە کە ئەپوئە بوئە لای یارەگەم
 مەنگاو بە مەنگاو ، قوناخ بە قوناخ ،
 لەم دۆلو شاخە بوئەم دۆلو شاخ
 مەلگەرە بوئە لای مرواری چارم ،
 مەئەئە سەرەتو گەڕی مەنام
 مەلگەرە بوئە لای فرمیسکی پەیلۆم
 لەجیاتئە دێو گەوهرۆ لولۆم
 گیانم لەگەل تۆ لەنیو گولوان ،
 مەلئەفری بوئە لای تیشکی مەلوان
 کاتئە کە وەستای لەبەرەمبەری ،
 سەرنجەت دایە تاجەگەئە سەری
 بۆ : لاوگەت «فەرهاد»ی کێوان
 کەوتوووە لەوئە لەپەزئە مێوان
 وەکو چۆن «وێ» مەلۆل بوو بو «شەم»
 ئاوا مەلۆل ماته وەکوو ئەم !
 شێواو مەردەم لەگەل ئاسکۆلان
 ئەسوزیتەو لەدەشت و چۆلان
 پال ئەداتەو لەسای درەختان ،
 بە بەر با ئەدا داخی دل سەختان
 لەسەر شاپەڕی بای یادگاری
 پەوانەئە ئەگا بوئە کردگاری

نه ویش به وانه ی نه کا بو لای تو
 خو ی بخاته به ده گای قه لای تو
 وه کوو به خسیرو دیلو قوله پرهش
 وه کوو دیوره وه قه ره جی گه ردهش
 نه پرسی له چه م ، له شه ونمو ته م
 له گولی بی ده م ، له مه لی بی خه م
 کوا گوله ندام و نه وچه وانی من ؟
 کوا نه ونه مام و نه رخنه وانی من ؟
 کوا هوگر ؟ کوانی خو ری پو شه نم ؟
 کوانی نیگاری باخو گولشه نم ؟
 کوا پهری ؟ کوانی نیسک سووکی من ؟
 کوا زهری ؟ کوانی تازه بووکی من ؟
 کوانی ؟ له کوئی به یاری نازدارم ؟
 له کام گو شه به به یی بو ندارم ؟
 کوانی ؟ له کوئی به فیانی دلم ؟
 به رامه و بوئی خونه چای سه رچلم ؟
 ووشه ی به تام و هه لیه ستی جامه م ،
 پرشنگی شه نگی به یام و نامه م
 ناره زووی پیشه و زاخی هونه رم ،
 خوراکی به گاو زادی جگه رم
 له کام ته لاری نهوم نهومه ؟
 له کام هه واری بی ناوو چومه ؟
 نه پرسی ، به لام نایه ته به ر گوئی
 ده نگی له شاخی ، له دارو چروئی
 چ به وای مافه ژبانی وابی ،
 ناسو ری به بی پیچ و ده وابی
 نا ، نه ی چه که گول ، نه ی به یکی ههستم

ئەمانە بىلى بە خوشەويستم
 ھىندى ، لەسەرخۇ ، نەك بە پەلەپەل
 بېرۇ دەى بېرۇ ، بېرۇ خوات لەگەل
 بەلام كاتى كە خۇرى پەنگاۋ پەنگ
 سەرى دەرىنا لەپەندەنى شەنگ
 كەكەپ پۇايە ھەناۋى يانان ،
 گەرا لەناخو گيانى ئىنجانان
 شالوورى شادى لە ساپەداران
 كەوتە زايەلە بۇ ھەرزەكاران
 گوللوى بۇندار ھەلچو لە گولان
 پەروانە لەرزى لەدەۋرەى چلان
 گەلاۋىزى پۇن لەئاسۋى بەرىن
 ئاۋابو ، سەرى نايە سەر سەرىن
 شەۋنم لەپۇپەى نىرگىزى كەژال
 بىرىقايەۋە ۋەك بىزەى منال
 لالە لاسكى خۇى ۋەكو دلداران
 ئالاندە پەپو بالى بالداران
 دياربۇو لە دوۋد بۇ بىگوناھان
 ۋەكوۋ مەشخەلى ئازادى خواھان
 ئەوسا ئەى چەپكە گولنى نەۋرۇزم
 ئامۇڭگاريت بىى ۋوتەى پىرۇزم
 نەكەى دانىشى لەلاى ئاۋارەم
 لەبەر پەيكەرى ئەۋقەد چنارەم
 با پەپرى زىندووت بىتە ئاۋزىنگدان ،
 خىج خىج گەلاكت بىرۇتە گولدان
 با چاۋت ۋەكوۋ چاۋى كەساسان
 بىژاكى لەئاست خودا نەناسان

چاكتره له‌وه‌ی كاری به‌دكاران
ببینی ، یاخود نه‌وه‌ی خونگاران !
بو‌ه‌راش بوونی چقلی نیودولان
ه‌ئه‌گه‌چلینن گولی ته‌پولان !

ه‌ولیر : ۱۹۶۳

فه راموشم نه که ی

به هاران کاتی گول پشکوت له گولزاری گوله ندامان
خوداوهندی جوانی هاته بانیژهی دلآرامان
شهرابی پاکي مه ی نویشان دره وشاوه له نیو جامان
له ویدا ، له وکه یفگایه ی که تییا بوین له گه ل رامان
فه راموشم نه که ی گیانه نه من شایانی بالآتم
هه تاماوم له دونیادا تروسکه ی نالو والآتم

له هاوینا له کاتیکا که خور هه لهات له پشت کیوان
که زی تال تال و زیرینی پژایه سه ر به ی و سیوان
له کاتی هه ر دلی مه ست بوو به میسک و عه بنه ری
لیوان
له ویدا له و هه وارگیایه ی که زورجار لی نه بین
میوان

فه راموشم نه که ی گیانه ، نه من شایانی بالآتم
هه تاماوم له دونیادا تروسکه ی نالو والآتم

له پایزدا ، له کاتیکا که باخ پووتا له کوساران
که وو قومری به گول گریان له سه ر ناواتی شاکاران
له کاتی که رده لولی بوړ سوپای هینا وه کو هاران
له ویدا له و پیشه نگایه ی که توّم لی دی له گه ل یاران

فهراموښم نه که ی گيانه ، نه من شایانی بالاتم
هه تاماوم له گولشه ندا تروسکه ی ئالو والاتم

له زستانا ، له کاتیکا هه ور گرما له گوئی دؤلان
گه واله کردیه ریژنه له سه رکښو چه و چؤلان
له کاتیکا گياوگولت نه ده يته پولي ئاسکولان
له ويندا له و په رستگايه ی که نه نوارپته گردؤلان
فهراموښم نه که ی گيانه ، نه من شایانی بالاتم
هه تاماوم له گولشه ندا تروسکه ی ئالو والاتم

نوردين : ١٩٥٦

نه‌گهر

نه‌گهر خوږی به‌یان هه‌لهاټ له‌به‌ر کوښکی شه‌به‌قداران
گل‌وله‌ی تیشکی داوداوی دره‌وشاوه له‌سه‌ر داران
په‌بنده‌ی چه‌م چریکاندی له‌چیمه‌نزاری نازداران
نه‌گهر بو‌نی گولان په‌رت بو‌و له‌نیو‌ناهنگی دلداران
نه‌بی گیانه به‌دل پاکي
به‌ناخی پر له‌پووناکي..
به‌یادم‌که‌ی له‌گولشه‌ندا له‌گه‌ل‌ئاوازی بالداران !

نه‌گهر مانگی جوان ده‌رکه‌وت به‌رامبه‌ر په‌نجه‌ره‌ی پاکان
تریفه‌ی چاوی نه‌ستیران گه‌یشته گیانی خه‌مناکان
په‌ری خه‌ز هاته به‌ر دیده‌ی خه‌والووت چه‌شنی بی‌باکان
نه‌گهر بیلوت له‌کلچوکدا به‌خه‌ونی خوشی پووناکان
نه‌بی گیانه به‌دل پاکي
به‌ناخی پر له‌پووناکي...
به‌یادم‌که‌ی له‌گولشه‌ندا له‌خه‌ونی خوشی دل‌چاکان !

نه گه ربووكى به هارى شهننگ گه را وهك راژيله ي شادان^(۱)
 چووه سهرداني گولزاران له گهل چيني پهرى زادن
 له چوبى تافى نه وروژت سهرى هه لدا به خو پادان
 نه گه رمه ي گيڙى شاكاران شه رابى پيژته نيو پادان
 نه بى گيانه به دلپاكى
 به ناخى پېر له پووناكى ..
 به يادم كەى له گولشه ندا له نيرگ زجارى نازادان

نه گه رخيلى خه زان دهر كهوت له پى ي خيلى هونه رمه ندان
 له شانان هه نكي پهنگاو رهننگ فرين بو كيوو دهر به ندان
 په پوله ي قنچ له نيو وهر دان له خوچوو ، هاته ناو زينگدان
 نه گه رهنگوين له چنگ مه ندان نه ما ، شيله له نيو قه ندان
 نه بى گيانه به خه مناكى ،
 به ناخى پېر له سامناكى ..
 به يادم كەى له چه مبه ردا له گهل ناله ي سيامه ندان

رايات : ١٩٥٩

(١) راژيله : مدلل

ئەشكى نامرادى

لەسەر تۆپەنگى ئازادى
ژىام كاتى بە دلشادى
ئەۋىستاكەش بە بەرىپادى
بە ناخۇشى بە ناشادى
ئەپىژم ئەشكى بىدادى!^(۱)

* * *

لە سايە سىبەرى دارم
لە نىرگىزچارى بۇندارم
لەۋى ، يارى ئەۋىندارم
ئەدى ئىستاش لەساي يادى
ئەللىم : كۈلەدى شىمشادى ؟

* * *

لە كۈنى ما دلبەرى شەنگم ؟
بەۋى و نارنچ و لالەنگم
لە كۈنى ما تابە دەردەنگم ؟
بىلىم پىنى : تۆپەرى زادى
ۋەكو (شىرن) ى (فەرھادى) !

* * *

گه پام خاکی وولاتی خوم
 به شوین بوی خه لاتی خوم
 گه پام شارو قه لاتی خوم
 له (هولیر) تا (مه اباد) ی
 نه بوو وینهی له ئیجادی !

* * *

نه بوو هاوتای له منگی دا
 له کوکی و شوخ و شهنگی دا
 له چالاکسی و چه له منگی دا
 له شاخی خاتو (خانزادی)
 له باخی پر سه بار بادی !

* * *

نه بوو شیوهی له نیو شیوان
 له سای داری بهی و سیوان
 له پال یالو که ژو کیوان
 له خاکی پاکسی نه ژدادی ،
 له جی و دی و بنیادی !

* * *

له هاوینا مه وارگام بوو
 له زستانا په رستگام بوو
 به هاران بونی پینگام بوو

خه زانان شهككهرو زادی ،
بهناو پشتگیرو فریادی !

* * *

هموو ئاواتی زاواییم
كه زاف و لافو خوپایم
تروپکی بهرزو بالایم ..
نه ما ، گشتی به بهربادی
لهوئ وونبوون بهنامرادی !

* * *

فهلهكهك چه رخت سه ره وژیر بی
وهكو من خهه بهتو فیر بی
ئومیدت هه ره لهه لایر بی
چی جهلادیکی جهلادی ؟
چی بیدادیکی بیدادی ؟

* * *

سولاف : ۱۹۵۹

(۱) ئه شك : فرميسك

دنی من

دنی من ، نهی دنی یه پهنګ هتاکه ی نهی دنی بی ژهنگ
نه نالینسی له سره مرگی ته من کودتی جوان وشهنگ ؟

هتاکه ی وا به خه مناکي ..
نه ی ناوا به سامناکي
سهرنجی پر له پووناکي ..
بهره بو شامه لی پاکي ...

نه چریکینی به سهد دهردهنگ له سره گونای به ی و لالهنگ
نه توش هردم له تن نیایی نه سوویدی هر وهکو گیزهنگ

له بهرچی بی دهم و زاری ؟
له دورگی زام و نازاری ؟
له بهرچی ؟ بوچی بپزاري ؟
به هارت ، یاخو گولزازی ...

وه ریوه ، یا په پوله ی شهنگ وه ریوه ، پانه خو میشهنگ ؟
سهرنجی بوگوزاری گول .. بهره ، بو شه ونمی توپهنگ

چی لولوی تاجداریکه ؟
چی دودی پایه داریکه ؟
چی نه شنه ی نه شنه داریکه ؟
په وای هر به هره داریکه

له ناست تیشکی به زیل و زهنگ نه خوینی پودی په نگاو پهنگ
نه توش ناوا گولی هیوات نه خه یته گودی تارو تهنگ^(۱)

مەتاكەي خوت ئەپوتىنى ؟
 پەپو بىالت ئەسوتىنى ؟
 لەبەرچى خوت ئەفەوتىنى ؟
 دە خىرا تا لەسەر تىنى ...

گەرمكە خوشترىن ئاھەنگ لەڧك دەورانى لارو لەنگ
 دە لادە نوزەنوزى خوت دلى من ئەي دلى بىژەنگ !

ھەولير : ۱۹۵۹

(۱) تار : تاريك

کاتی

کاتی گه نجیکی نازاو دیار بووم
ناواتی هه موو جوانانی شار بووم
به لام که پیر بووم ، چه ماوه پشتم
جوانان نه مان له ده ورو هشتم

* * *
کاتی له شنیوهی مه پ بئی زهره ر بووم
شادو پوو خوش بووم ، به بئی که سه ر بووم
به لام که خوم دی له شنیوهی گورگم
که سه ر پنوکی چه قانده قورگم

* * *
کاتی که هاو پیم لاتو هه ژار بوو
نامشوی بو لام پوژی سه ر جار بوو
به لام که هاو پیم که وته هه بوونی
منی له بیر کرد له نیو نه بوونی

* * *
کاتی که جی ی پیم نزم و نشیو بوو
چاوم له لوتکه ی بلند ی کیو بوو
به لام که جی ی پیم بلند بوو که م که م
زانیم له که وتن نیزیکم هه ر دم ا

* * *
کاتی بیستانم پیر چه میله بوو
چوارده ورم پیر له قه ووم و قیله بوو
به لام کاتی که بیستانم پزی
ئه وهی له قه ووم و قیله م بوو خزی !

هه ولیر : ۱۹۸۰

ئەي مېديا

بۇگۈراني

ئەي مېديا ، ئەي مېديا ،
ئەي پەرى شەنگى چاوسىيا
ئەي مېديا
وھى چى لەنجهيە لەنجهكەت
نەخشو نىگارى پەنجهكەت
بەفېرۇ نەچو پەنجهكەت
چەند خوشيت داوھ گەنجهكەت
لەكويى ما ؟ كوا سەرنجهكەت ؟
چى جادوويى بوو ؟ چۈن ژيا ...
لەتاف و لاق گەنجيا ؟
ئەي مېديا

* * *

سويندم بە پەنگى چاوهكەت
بە داوى زولفە خاوهكەت
هېشتا دوو پىتى ناوهكەت
لامن ، لەسەر نووسراوهكەت
لەتەك شوشەي گولاهكەت ...
لېرە ، لەژوودي دۇنيا
پىگەوھ ، نەك جيا ، جيا
ئەي مېديا

* * *

گيانم به ساقه‌ی دل‌بهرم
 به نهرم و نۆلى ئه سمهرم
 هه‌ئسه وه‌ره بهر بهيکه‌رم
 وه‌ره بهر گيان و جگهرم
 ئه‌تۆى هاوارزو هاوسهرم
 ئه‌تۆى دلخوازی چار سيا
 ئه‌ی نه‌وه‌ی (زه‌ند) و (میدیا)
 ئه‌ی میدیا

کاتى ئه‌پۆى له‌سه‌ر شه‌قام
 وه‌ك فريشته‌ی به‌ه‌شتى خوام
 وه‌ك گوله‌ندامى نه‌ونه‌مام
 خوڤ و سىوو به‌ی و شه‌مام
 ئه‌مانه گشتى دینه لام
 ئینجازو زه‌یتونى سيا
 هه‌لۆژه‌و هه‌نجیری چیا
 ئه‌ی میدیا

هه‌ئسه وه‌ره بۆ ده‌ستگه‌مه
 بۆگه‌نجه‌فه‌ی ئیوئهم چه‌مه
 چه‌ند له‌ ده‌م و سینه‌و مه‌مه
 پنیم ، به‌لام هه‌ر ئه‌و ده‌مه
 که‌رامه‌وه ، ووتم : که‌مه

ئەبى زياتر بى زىا ..
 بەشم لە بىرى بى رىا
 ئەى ، مېدىا

ئەى شوخو شەنگى دىنىام
 بەتېشكى بالات لە چىام
 بووژاپەو سەوزە گىام
 لەگولشەنى چىا ، چىام
 لەپال بەردى سېو سىام
 نامادەپە وەك ئەشقىا
 لولت بدا لە رىى چىا
 ئەى مېدىا

هەناسەت پوا بە گولوا
 بە بۆنى باخى بەر هەتاو
 ھەر ئاوا گولى شوخو لاو
 مەستە بە سروەى نەرم و خام
 بەتەزووى شەونم و خوناو
 بەعەنبەرى گىانى گىا
 ئەوەى ھەوینم پىى ژىا
 ئەى مېدىا

گولەنگی شەنگی بەنجەرەم
 ئەم شادو ئەم بەختەرەم
 ئەم ئاوو دارو سێبەرەم
 لێرە ، لەم بەرو لەو بەرەم
 بەرەو ئەم جێیە لاپەرەم
 بەرەو چەم و کەژو چیا ..
 بانگت ئەکەن لەخۆشیا :-

ئەي میدیا :

ئەي میدیا :

* * *

خەلیفان : ١٩٦١

ئەي مەي گىرى لاو

ئەي مەي گىرى لاو ، ھاودەمى چاران
ئەي چىراي گەشى شەوى بىداران^(۱)
بى ، داپنىشىين لاي جوانكاران
گوى دەينە ژەنەي مەلى ھەواران
ئەمروكە پۇڭى بەزم و سەيرانە ،
لەھەر لايەو ھەلوك و ھەيرانە !

بى ، با رابونىرين لە ھال چناران
لەئەنجومەنى دىدە خوماران
ئەتو مەي منىش نەواي ھوزاران
لەگولشەندا لە كەيفگەي ياران
ئەمروكە پۇڭى بەزم و سەيرانە ،
لەھەر لايەو ھەلوك و ھەيرانە !

بى با پاكشئين لە مېرخوزاران
ھالكەوين لەسەر گىاي بناران
ياكۇپى سازكەين ھەستىياران
لەئاست بانىژەي بوكى بەھاران
ئەمروكە پۇڭى بەزم و سەيرانە ،
لەھەر لايەو ھەلوك و ھەيرانە !

بڻي ، نڀره ، لاده له شاري ماران
 له کښو گڼي د پنده و هارن
 له دزو جهرده ي پښي پښواران
 له وانه ي بونه زامي هه ژاران
 نه مړوکه پوڅي به زمو سهرانه ،
 له هر لايه وه لاوکو هيرانه !

چي هه يه له نيو کوښک و ته لاران ؟
 بڻي گوي بدهينه که وي کوساران
 له وي نه خوښي وه کي شاکاران
 له نيو به هه شتي پولي نيکاران
 نه مړوکه پوڅي به زمو سهرانه ،
 له هر لايه وه لاوکو هيرانه !

سپه ي پايز دي وه سته مکاران
 هله ت نه باته سر لاله زاران
 نه دار نه مينی نه که لای داران
 نه بناري خوش ، نه بای بناران
 ده هه لسه تاکو به زمو سهرانه ،
 گوي گره تيران ، جهوني تهرانه !

(۱) بيدار : پښخو ، ساهر

به خير بئى

به خير بئى نه وچه وانى من
چريكه ي پوي قه وانى من
وهره ئه ي ئه رخه وانى من
وهره مانگى شه وانى من
وهره ئيره ، له تهنيايى ،
بنوشم ئاره قى خوايى !

له باده ي ليوى ئالى تو
له تاسه ي چاوى كالى تو
به رامبه ر تاقه خالى تو
له ئاست وينه ي خه يالى تو
گهرم كه م وا به سانايى ،
زه ماوه نديكى دوولايى !

نه بئى شينوى له نيو شارم
له فيكه ي دوزه له و تارم
نه بئى هاوتاي له گولزارم
له دولو كيوو كوسارم
نه بئى وينه ي له چولايى ،
ره ها بئى تاكو کوتايى !

وەرە ئەي پۇژ ھەلاتى من
 قەرالىچەي وولاتى من^(۱)
 وەرە مژدەو خەلاتى من
 گولەندامى قەلاتى من
 دە خىرا ئەي لەخۆ بايى ،
 مەتۇرى لىم بە خۇرايى !

★ ★ ★

گوزارى تۆ گوزاريكە
 گوزارى پرووى بەھاريكە
 نەواي ھەر سازو تاريكە
 لەھەر دەردەنگ و زاريكە
 لە دىھات و لە ئاوايى
 لە نەخشى ھات و چۆى شايى

★ ★ ★

ئەوئەندە شوخ و شەنگى تۆ !
 بەپولەي باخۆ ھەنگى تۆ ؟
 لەھەر گيانئ گەزەنگى تۆ
 بەرىزادەم لە پرەنگى تۆ ...
 ديارە ، ئالو والايسى
 تەلىسمى بەرزو بالايسى

★ ★ ★

فريشتهى من وه كو تۆ بوو
 پەرى بوو ، چەشنى زاپۆ بوو
 بە ديمەن خۆرى ئاسۆ بوو
 گولیکى ئالى شەوبۆ بوو
 بە بى سىپىاو وسۆرايى
 جوان بوو شوخى پارايى

★ ★ ★

دواى ئەو من ژيانم چوو
 بەھارى بى ژيانم چوو
 دواى ئەو من فيانم چوو
 دلارامى نىانم چوو
 نە پەنگم ما ، نازايى
 نە لافى تافى زاوايى !

★ ★ ★

هەولير : ۱۹۵۹

(۱) قەرالىچە : شازن •

کچی

کچی چەند نەرم و نۆل و نازداری ؟
 چەند گورچ و گۆل و چەند وورشەداری ؟
 زەری کام دەریای لەبیر کراوی ؟
 بەری کام دونیای تریفەداری ؟
 تەفرەدراوی کامە هەزیمی ؟
 نەوێ کامە شاو کامە سەرداری ؟
 بۆنی کام گۆل و لەرە کام چلی ؟
 خۆنچە کام کراوە کام لاقەداری ؟
 کام جوانکاری تۆی داھیناوە ؟
 دەسکردە دەستی کام بەھرەداری ؟
 لەکیّت دزیو نەم جوانی یە ؟
 لە کام گولشە ن و کام گولشە نداری ؟
 بۆکی پازاوی ؟ بۆ کام بانیزە ؟
 مینوانی مالی کام لەنجەداری ؟
 کام نەمە کدارت پەچاو کردوو ؟
 بۆکی ئاواتی کام نەمە کداری ؟
 بەرەو کام ئاھەنگ ئەپۆی بە چوستی ؟
 چیت لە ئاھەنگە ، خۆت ئاھەنگداری
 خۆت بە زەم و پەزمی پووی ئەم زەمینە ی ،
 خۆت زەماوە ندو خۆت پەو نەقداری
 خۆت چۆبێ و بە خۆت شای و شاباشی ،
 خۆت گەرم کەری سەمای سوپداری
 وینەت سەراپا وینە ی خۆری یە ،
 وینە ی لە کوێ بوو تۆ وینەداری

شینوهم نه دیوی لهم ولاته دا
 نه له شارو نه له دئی گوډاری
 نه له دۆلو نه له که ژو کینوی ،
 نه له جی ونه له پئی گه وه داری^(۱)
 له هونه رخانه ی هونه ربه روه ران
 وهك خوداوه ندی به خشنده داری
 زۆر گه شی نیجگار گه شتر له پرشنگ ،
 زۆر گه شی نیجگار تریفه داری
 دهمی خود ، دهمی په لکه په نگی نه ی ،
 دهمی ناوینه ی پروی شه به قدری
 دهمی په روانه ی دیار خه رمانه ی
 دهمی خه رمانه ی مانگی په نگداری
 دهمی ساز ، دهمی موسقای (جازی) ،
 دهمی ناوازی چریکه داری
 چی نه مامیکی ؟ چی شه مامیکی ؟
 چی به تامیکی ؟ چی عیشوهداری ؟
 چی ناز ؟ چی نیاز ؟ چی دلخوازی تو ؟
 چی باز ؟ چی ناواز ؟ چی نه شه داری ؟
 وهك دلآرامی نه ندیشه ی بالا
 پی داوئی ، وهکو نه و چرپه داری
 وهکو نه و له سه ر عه رشی جوانی
 دانراوی ، له سه ر عه رشی دلآری
 فه رمان بگیږی به سه ر لاوچاگان ،
 نیشانه یی بی له حوکمداری
 کی هیه نه ئی : وهك چرا ناوای
 کی هیه نه ئی : تروسکه داری
 چه له نگي وهکو هفینوس ی شه نگي

قەشەنگى ، پەنگى دۇپى پۇندارى
 ۋەك «شېرىن» ەكەي «فەرھاد»ى بېستون
 ياخۇد «زىن» ەكەي «مەم» مۇددەدارى
 ئەش ئاۋبانگت ۋەكوۋان بېۋا ،
 لە ئىستاكەۋە تۇ ئاۋبانگدارى
 سىروشت سەراسەر لە پەيگەرى تۇ
 خەۋتوۋە لەش و گىيانى ئاۋدارى
 بەسىنە شوۋشە ، بە بازوۋ كافور ،
 بە چاۋ ئاسكۇلەي ساي شەنگەدارى
 تۇ گۆلشەنى ، تۇ خۇدى بەندەنى ،
 تۇ پۇشەنى ، تۇ بلىسەدارى
 ھەرچەند بە بەژن و بالات ھەل بلىم
 ھەر كەمە چۈنكە كەل ئازدارى
 جوانىت لەژىن سىمفونىيەكە ،
 خوداي سىمفونى دىتە دىدارى
 كەنى مەن ئەگەر بالدارى تۇ بىم
 ئەتۇش ئەندىشەي نەۋاي بالدارى
 ئاگادارم لىت ، لە جىگەۋ لە پىت ،
 بى ئاگەي لە مەن ، يا ئاگادارى ؟

ھەولەن : ۱۹۵۴

(۱) گەۋدەر : پەناۋىچ

پاڙيله‌ی دل‌دز

پاڙيله‌ی قشست و نه‌سمه‌ره^(۱)
پېرشنگی گيان و جگه‌ره
سه‌پرکه نه‌م به‌خته‌ره
چند جوانیکی دل‌به‌ره ؟

په‌رچه‌می خاوی قه‌ف‌قه‌فه
ددانی ريزی سه‌ده‌فه
زور ريك و پيکه سه‌فسه‌فه
سینه‌ی به‌لورو مه‌په‌ره

گونای گولی پوڅ چه‌مه‌نه
بزه‌ی به‌هاری ته‌مه‌نه
له‌نیو جوانان ده‌گمه‌نه
شيرينه‌ه‌روهك شه‌ک‌ک‌ره

سه‌پرکه لارو له‌نجه‌ک‌ی
گوایکی نالی په‌نجه‌ک‌ی
زانیومه‌ک‌ی په‌گه‌نجه‌ک‌ی ؟
بو‌پوو نه‌کاته نه‌م به‌ره ؟

نەپوا لەسەر شەقامە پێ
بەرەو خوارو بەرەو سەری
هەر سەرە بۆی دیتە دەری

لە درزی دەرگەو پەنجەرە

* * *

حۆری یە یانە پەری یە ؟
فریشتە یە یا زەری یە ؟
تاجیکی لەسەر سەری یە

می حەزە پووکە ی مۆنەرە

* * *

تەماشای کە چی نەخشیکە ؟
چی دلدز تاسە بەخشیکە ؟
چی خاوەن تاج و عەرشیکی ؟

جوانی کامە کیشوەرە ؟

* * *

بە دیدە پەری زادە یە
مە ی و شەراب و بادە یە
نهادی ئەم نەژادە یە

جێ ی کەوشی سەر چاوو سەرە

* * *

شەقلاو : ١٩٥٥

(١) پراویە : مدلل

ئەبىن بە يەك گيان

دايلوچ

- چى بى بلىم گەر گەرايەو مال
روانىيە دەوردى توى نەدى لە پال ؟
- بلى : لەبەر تو نىژا لە ئىر خاك

- ئەگەر كلافەى ھەوردى خەمناكى
ئالايە ئاسوى چاوى پووناكى ؟
- دلى بدەو ھەك خوشكى دل ھاك

- ئەگەر لى پىرسىم بە ھەناسەى سەرد :
چى ووت كە پويى نازدارى بى گەرد ؟
- بلى پىكەنى ھەك مانكى پووناك

- ئەگەر فرمىسكى گەرم لە چاوى
ھەلقولا لە داخ خەمى ھەناوى ؟
- فرمىسكى لادە بە پەپى لاي لاك^(۱)

- نه گه رداوای کرد به تکای بی غه ش
 بیهینمه سهر کیل گلکوی رهش ؟
 - نه که ی دامنای له جیاتی داک
 * * *
 - نه گه ر وهک ویلان بووی کرده چولان
 که وته گفتوگو له گهل ناسکولان ؟
 - بی بهشی نه که ی له نان و خوراک
 * * *
 - نه گه ر له شیوه ی «فرهاد» ی دلدار
 چووه گز جیای «بیستون» ی ناودار ؟
 - وازی لی بینه ههروایه زگماک !
 * * *
 - نه گه ر ههر وهکو «خورشید» ی «خاوه»
 له دولان ماوه بی یار و یاوه ر ؟
 - یاریده ی بده وهکو سوار چاک

* * *

- نه گه ر هه زتان له لاپه ره ی ژین
 بووه نه فسانه ی هه زی «مهم» و «زین» ؟
 - هی وان نه فسانه ، هی نیمه سه رهاک
 * * *
 - نه گه ر له سه رخو وهک گه لای شه و بو
 گیانی هه لوهری و فیری بو ناسو ؟
 - نه بین به یه ک گیان له له شیک ی تاک !

ههولیر: ۱۹۵۷

جی ملو ته وه ؟

- جی ملو ته وه پاش گه لاپڙان
 بښجگه له پلوپوشي په ريزان
- به هارم له سر گالیسکي ته من
 گولشه نم چول بو ، نه گول ، نه چه من
- بوی خه زانم هاته هوارگي*
 نه راوگرې دې پووکاته راوگي
- نه پپاله ی مه ی له چنگ مه ی گپړان
 نه ته لی که مان له گوئی قز زیزان
- نه قومری له سر هیلانه ی شهنگی
 نه شالوور بیجوی زیرو چه لهنگی
- نه له هه ورازان چینی دلبران
 نه کوی کوسار له سای سینه ران
- نه دلارامان به مانگه شه وان
 نه خه ونگه ی خوش ملو به بخه وان
- نه هه فرودیت دې له سر میړگولان
 نه هه ښوسه له گه ل شوخه کهولان
- نه تارای سهری له به رامبرم
 نه به رگی بهری له ده ورو بهرم
- نه جوانترین چوپی به له نجه ی
 نه به هاترین تابلو به په نجه ی
- نه گه پښته وه به رهو گولزارم
 شتی نابیننی له زهوی و زارم
- نه بریقته وه ، نه نارنج ، نه به ی
 دهنگ نه داته وه ، نه بلویر ، نه نه ی
- دې هه لته نیشی ، نه په ره سیلکه
 زاخ نه دا ، نه زاخ ملو نه هیلکه
- نه گه رین وه کوکاتی رابردوم
 نه قاسپینی بو گه لای با برودوم
- هات وچو نه کن له گه ل کوچه ران
 نه ژوانگه بو جوان په روه ران !
- رابطشی له وی له ناست شاکاران
 شاهنگ بگیری بو جوانکاران
- دیاره نه پور ، نه بزه ی قه شهنگ
 توانچ نه گرښته گولی په نگار پهنگ
- نه هونپته وه بو گولنه دامان
 نه کنیشی و نه پیدا به دلارامان

- هیچ نریه ، ته نیا که لاوه ی هیوا ،
نازانم کوو بوو ئه م ژینه م پیوا
- په وړه وه ی ژیم بوی به چوستی
تاکو تنی بگه م چی په مه بستی ،
- کوا پری ؟ کوانی نه شوخه لاوهم
کوا زه ری ؟ کوانی بووکی پازاوهم ؟
- کوانی «کیوید» بېچوی دلداري
هه ردو شاه پری به وه فاداري
- بوهستی له ئاست پوټی نازداران
وهکو تاجداري له نیو تاجداران
- هالم پیوه نی به هه ستنکی نوی
یا نه ندیشه یی وه که شه پوټی زی
- نریه فیانی هه نگو په روانه م
دوباره پوټو مانگو خه رمانه م
- کامه ژیم ژه نی به سهری په نجه م
کامه زایه لم خسته که مه نجه م
- بو هیاته وه نیهادی یادم
کئی تیمار نه کازامی بی دادم
- تا بی بیبه خشم په یامی خوشم ،
چه ژی خوشاوی ناخی به جوخشم ،
- ته نیا ده ستنکی بی چه نگلو باخ
به ره و ئاوا بوون قوناخ به قوناخ
- نه م کرد پای گرم کاتی تپه ری
یاخو بزاتم بووگی سه فه ری
- بگه ریته وه به دلنیایی ؟
کوانی که ژاوه ی شه وی زاوایی ؟
- بسورپته وه له ده وری سهرم ؟
بئالینیت هه ردو شاه پرم
- وهکو خونکاري پوټی دلخوازن
فه رمان بگپری به سهر چاربازان
- به ره و سهر چاوه ی به هره ی نه دیتراو
هیرشی باته چامه ی نه وتراو
- هان بدا به ره و چرای شه وگاران
بخاته به ر پووی چینی نیگاران
- دهنگی نه داوه له گوئی که ساسان ؟
بی نه هه ژاوه دلی خواناسان ؟
- پوټی پوونک و شه وی پیروزم
تا بوی ساز بگه م چوپی نه وروزم ؟
- نامه ی نه ندیشه و برووسکه ی هه ستم
هه وینی تاسه و مایه ی هه لبه ستم

بوله‌ی هه‌زار بوم بۆیه زۆرداران داغیان پێوه‌نا به‌ دل و گیانم
 ووتیا : بابیته‌ پەند بو هه‌ژان ئاوا هه‌له‌ری گولی ژيانم !
 *
 چي ماوه‌ ته‌وه‌ پاش گه‌ لاریزان نه‌گه‌ رسته‌ وه‌ به‌ ره‌و گولزارم
 بێجگه‌ له‌ له‌وه‌ پووشی په‌ریزان شتی نابیتی له‌ زه‌وی و زارم !
 *

هه‌ولێر : ١٩٥٧

-
- (١) ئافرو دیت : خواژنی جوانی
 (٢) کیو بید : خوداوه‌ندی دلداری ، به‌په‌ی ئه‌فسانه‌ی یونانی کۆن
 * گالیسکه : عه‌ره‌بانه

گوئی دلداری

خهوت دزیوه له ههردوو چاوم
دلت دزیوم ، بهبن دل ماوم
ئهبی راتگرن له دادگادا
سزات دهن ، بهلام نهك له بهر چاوم
له پریكهوه دئی دلم ئه بهی
وهك ئه وهی كه دئی ئه با دراوم
سه په پای ئه وهش ئه ئی دلی تو
له لای من نییه ، بهد مهكه ناوم
برژانگی پیلوت لهت لهتی کردم
ئاگری بهردا جه رگو هه ناوم
وهه چاره یی بکه به زامم
به ئاخو داخی ناخی سووتاوم
شه و تا به یانی له یادی منی
بویه هه وری خه م گه مابوی داوم
به لام تو منت له یاد کردوه
ئه گه رچی ئه ئی له یادت ماوم
ئه گه ر ئاوابوای ، وهك چوئن ئه ئی وا
ئه كه وتیه وای گیانی هه لاوم
بینه وه یادت شه وی ژوانیم ،
كاتی كه ووت : لیسه وه ستاوم
كاتی كه بازووت ئالانده ملم ،
شانته جه قانده شانی به تاوم
ووت : لاوه من بو تو خولقاوم ،
بو ههستی بالاته ئاوا پازاوم

گەر بە تۆنەبى شوو بەكەس ناكەم
 ئەبى بۆتۆبى قەندوشە كراوم
 گول بۆ بولبول دەنوك ياقووتە
 نەك بۆ پېشولەي پەش ھەنگراوم
 بى ، ئەي پەندەي ئاسۆي بە ھەشتم ،
 بى ، ئەي گوشەندەي كەژ و بەراوم
 بى تابخنكىن لە گېژەنگى ھەز
 ووتم : دەمىكە تىيا خنكام
 شەپۆلى ئەدا لە تۆقى سەرم
 بگە ھاوارم نەكو فەوتام
 لە ئاسۆي چاوت ئەدرەشاپەو
 ئەستىرەي ھىواي پوودرە وشاوم
 كوا ئەستىرە ؟ كوا درەوشانەو ھى ؟
 كوا ئاسۆ ؟ كوانى خەونى نەخشاوم ؟
 كوا ئەنگوستىلەي كاتى خوازېنىم ؟
 كوا شىرىنى ؟ كوا جامى خوشاوم ؟
 چۆن لە يادەت چوو ژمارەي تەلم ؟
 چۆن لە يادەت چوو نىشان و ناوم ؟
 شارو ھەوارگەو گەپەك و مالم ،
 پەنجەرەو دەرگاي دانەخراوم
 ئەو نووسراوانەي بەخوین ئەنووسران
 لىرە لە ژوودى بۆياخ كراوم
 لە بەرچى ئاوا بى ۋەفا دەرچووى ؟
 لە بەرچى گۆپاي من نەگۆپاوم
 ھەوارگەت كوانى ؟ كوانى دەستگەم ؟
 ژوانگەت كوانى ؟ كوانى دەرراوم ؟
 نازدارىت كوانى ؟ تۆبلىي مابى ؟

دلداریت کوانی ؟ دلدارى خام
 گومرای ناکام گەر بلیم : خاوی
 بى ئەمەگ دەرجووی بو دى لاوم
 بزەى سەر لیوت رای کیشام بو خووی
 باوە پى پى کرد چاوی بلاوم
 ئەمنى هەستیار گە ئى بى چارەم
 لە ئاست جوانان کە چى پیاوم
 بە لارو لەنجەى شوخە کچولان
 زوو ئەخلیسکى پانىی پىلاوم
 نىگارى شەنگى دیمەنى بالات
 لامە ، ئەمینى ، هەتا کو ماوم
 پىی هەل ئەبەستم هەلبەستى خوش خوش
 هونراوێ وەکو مىسک و گولام
 دای ئەنیمە نىو چوارچىوێ زىرین
 لە تەنىشت وینەى لە پەنگ دراوم
 لە و ماوێ دوورو درىزەى کە چوو
 بە ناخ و داخى ئەشکى ت کام
 ئەو وەفای لە تو زیاتر بوو بوم ،
 ئەو بوو دەوای زامى پىچراوم
 ئەو فەراموشى ئەدایە گیانم
 خوشى ئەخستە هەستى تەواوم
 ئەفسوز و جادوى دىنايم بو ،
 بوژینە وەرى پووى پەشو کام
 لەکاتى کەوا لەیادت نەبووم
 نەزانى کەوا لەکوێ چەقاوم ؟
 لەکامە دەشت و چۆل و پى یەکم ،
 لەکامە دۆل و چەم و شەتاوم ؟

ئەو تاقە گولەي كە بەخشىتە من
 لە ئۆيىر داربە پرووى پيرو چە ماوم
 ۋەك جەفەنگى بوو بۆيەكەم دىدار ،
 بۆيەكەم عەشقى ھەنەرۋكاوم
 ھىشتاكە ماۋە لە گولدانى شىن
 ئەمىنىتە ۋەش ھەتاكو ماوم
 بەلام - مخابن - سىس و ژاكاۋە
 لەشنىۋەي دلى سىس و ژاكاوم
 ئەمەن ئىشتاكە مردوۋ ئەژمىرەم
 ئەگەرچى ھىشتا بى تەرم و گۆپەم
 لەجاۋى سېلى لول نەدراوم
 نەئەبوا لەخۆم زىاتەر ھەلەيم
 زىاتەر باۋىم وورده ھەنگاوم
 تۆ لەنىۋ دۆزەخ ھەلپىژراۋى
 مەن لەسەر زەۋى ھەلپىژراوم
 چۆن گىل و ئاگر دىنە يەك رادە
 تۆ لەئاگر مەن لە گىل خولقاوم !

شەقلاۋە : ۱۹۵۵

بۆكۈى ئىپۇى ؟

سروشى ئۇراوه ،

لەھەمولاوه

باوگەرداوه ...

بەم پۇڭە ، بەم دانە زووه

كى لەمالى خۇى دەرجووه ؟

بۆكۈى ئىپۇى ئى شىرىن ،

ئى پەرى پەرچەم زىرىن !

* * *

ھەتاكومەل ،

بىچووى غەزەل ،

بە پەلەپەل

ھەلفرى لەچىمەنزارى ،

گەراوه ھىلانەى تارى

بۆكۈى ئىپۇى ئى شىرىن ،

ئى پەرى پەرچەم زىرىن !

* * *

قامكى گەرداوه

ئەخاتە چاوه ...

دووقاچى خاوه ...

دىار ئەخا پووزى گەرم

داپۇشراوبە بەرگى نەرم

بۆكۈى ئىپۇى ئى شىرىن ،

ئى پەرى پەرچەم زىرىن !

* * *

تەم خانوۋە ،
 قىت و نوۋە ...
 بۈۋى لە توۋە
 بى بىخەۋە لە ژىر بانى ،
 تەم شەۋە تاكو بە يانى
 بۆكۈى تە پۈى ئەى شىيرىن ،
 ئەى پەرى پەرچەم زىيرىن !
 لە گەمبۇلان ،
 لە باى دۇلان ،
 لە چىنگ زۇلان ...
 نە تىھارىزى لە شەۋە زەنگ
 لە دېرندە و گورگى نە ھەنگ ...
 بۆكۈى تە پۈى ئەى شىيرىن ،
 ئەى پەرى پەرچەم زىيرىن !
 لىرە خەندان ،
 لاي ئاگردان ،
 تاكو بانگدان
 لولت ئەدا لە پال سەرم
 ھەناسەى گيان و جگەرم
 بۆكۈى تە پۈى ئەى شىيرىن ،
 ئەى پەرى پەرچەم زىيرىن !
 * * *

فیدات بېم !

فیدات بېم شامه لی باخان ، نهری کام نه ونه مامی شهنگ
دلی تووی نه نجنی بڼووی له ژبی دهی زایه لهی زارت ؟
له کام کونجی خه فته ده رچووی وها ، کام دل په قی بی دهنگ
ته لاری به رزی تووی پووخاند ، چی په هووی نیش و نازارت ؟
وهکو تو خه م له نیو گیانم خه می لاله په رستانه ،
وهکو تو نیرگزم ژاکا له سای ساباتی پابردوم
وهکو تو هه رده منی لیره ، به رامبه ر نه م گولستانه
نه گنیرم بیبیلهی چاوم به دووی ناواتی پابردوم

من و تو یه ک دل و یه ک خوین ، له نیو یه ک په یکه رو له شدا
له یه ک نه نگوتک و یه ک په یکه ، له یه ک نه ندازه خولقاوین
له چنگ گه ردوونی نانه موار ، له ریگهی سهخت و سه رگه شدا
نه نوشین ژاری ناکامی ، له نیو ژانیکی بلقاوین

منیش وهک تو ، له گوشه ی نا نومیدی نه شکی چاوم نه سپرم ،
منیش وهک تو نیگاری نه وجه وانم نیژت له خاکی په ش
منیش وهک تو له ناخمد - به نه سره و تن - هه تا نه مرم
نه نالینم له سه ر مری ته من کورتی نیان و گه ش

وهره سهر دولکه بیژ بین با له خۆدهین وهك برینداران ،
 نه تۆ بۆ بووکی كوژراوو نه من بۆ یاری نیژراوم
 بگێرین شیوه نیکی وا له گۆرستانی نازداران
 نه تۆ لولوی دره وشاوو نه من مرواری بیژراوم

* * *

نه گهر قهه هات و قیراندی له سهر تۆ پهنگی لاسایی
 په پو بای له پهنگ نا بۆ شهوی پهنگی له پهنگت کا
 نه که ی سل که ی له خویندن خاوهنی دهستووو پاسایی
 که منی لۆکه لونوو گویت نۆ نه وهك هه پ و ده بهنگت کا

* * *

نهی به کهس تنی بگا رازی مرازی ناخی هه لکه وتووت
 وهکو من چونکه من وهك تۆ په وابینیکی هه لکه وتووم
 ده خۆزگه من نه وایی بوام له سازو تاری بێشکه وتووت
 به لۆ نه و ساکه نه مزانی که من له م ژینه بێشکه وتووم

* * *

نه زانم نه م شهوه نه پوا ، تروسکه ی خۆری نازداران
 به پووی ئاسمانی بالداران به ئاسته م بانی کێشاوه
 به لام کاتی که پوژ هه لدی به رامبه ر په نجه ره ی شادان
 نه بینی ئیسی بێ دادان له ژیر تیشکی قلیشاوه !

هه ولێر : ١٩٥٨

* * *

چون له بیرت چوو ؟^(۱)

چون له بیرت چوو کاتی پر جوشم ،
هیوای دلداری و ژبانی خوشم ،
چون له بیرت چوو دهنگو خروشم ؟
چون له بیرت چوو ؟

گیانه به بیرت نایه بابردووم ،
تافی جوانی و لافی بابردووم ..
که لیت نه تورام نه هاتی به دووم ؟
چون له بیرت چوو ؟

چون له بیرت چوو که چووین بوسه یران ...
ویستم که نه فته بکم به حیران ،
به لام چریکم که وته دم ته یران ؟
چون له بیرت چوو ؟

چون له بیرت چوو زایه لهی بالام ،
توماری هست و نه ست و سکالام ،
وه ستانت له ئاست ئامیزی والام ؟
چون له بیرت چوو ؟

چۆن له بېرت چوو تاكو بوژئاوا
داده نېشين لای نه مامی ساوا
له گهل يه كتری وهك بوكو زاوا ؟

چۆن له بېرت چوو ؟

* * *

چۆن له بېرت چوو له وندا له باخ ،
گفت و به لاین و هسیارو سوڤاخ ،
نه خش کردنى دلیكى به داخ ؟

چۆن له بېرت چوو ؟

گیانه توپی خوا چۆن له بیر نه کهى ؟
چۆن دلی هاكم له خه م گیر نه کهى ؟
نه گهر وابکهى سه رم پیر نه کهى !

چۆن له بېرت چوو ؟

چه ند له بیر بکهى من له بیر ناکه م ،
تومارى هه زت جیره جیر ناکه م ،
پهیره وى که م و یاگزیر ناکه م

چۆن له بېرت چوو ؟

* * *

هه ولیر : ۱۹۵۶

(۱) چه ند کۆپله به کی نه م هه لیه سته م له کاتى خوێ دا له ئیستگه ی ته له فزیونی
عیراقا - به شی کوردی به گۆرانی به کی دوو قۆلی (دایلوچ) تومار کراوه .

يارم

يارم بزه‌ی گولانه
له‌ره‌ی له‌ره‌ی چلانه
ژيکه‌له‌ی ژيکه‌لانه
هات و چۆی له ته‌لانه^(۱)

* * *
سه‌يرکه نه‌خشی بالای
نيگاري ئال و والای
چی کالایه‌که کالای ؟
وه‌ک کالای په‌پولانه

* * *
سه‌يرکه زولفی خاوی ،
نه‌گرچه‌ی گریجاوی ،
له‌هال موژه‌ل و چاوی
له‌شنيوه‌ی سونیولانه

* * *
نه‌پوژی ئاسۆی خاکم
نه‌پرووی مانگی پووناکم
هاکن ، وه‌ک یاری پاکم
نه‌په‌نگی نه‌م چلانه

* * *
دیده‌ی په‌ش و گه‌وه‌ری
گه‌شه‌وه‌ک دیده‌ی په‌ری
هه‌ر نه‌ئی لیپۆی ته‌پری
گولاله‌ی جه‌نگه‌لانه ؟

* * *

مه ستم نه کا وه کو مه ی
وه کو بونی سنیو و به ی
دهنگی وه کو دهنگی نه ی
چریکه ی بولبولانه

* * *
که نه پوا چوست و چه نه نگ
وه ک شاپه ری شوخ و شه نگ
لوتکه نه لیتته گزه نگ :-

خوشه ویستی مه لانه

* * *
کاتی وه کو خونکاران ..
نه وه ستنی لای شاکاران
له ترسی سته مکاران
دلم له سه ره لانه

* * *

من و ئاوينه

دوینى به یانى به بهرگی به شم
وهستام به رامبه رئاوینه ی گه شم
له پى تا سه رم پوانیمه له شم
ته ویلکی کوڼی گیانی بى غه شم
خوم دى له شیوه ی لایکی نه وتو
دونیا نه دیتى ته مان (سى ونو)
له ناو دوو چاوى بى فیل و درو
جالالوکه ی خه م نه کا ها توچو
سه رنجی ووردم دایه جهسته که م
قه پیلکی زه ردبووی ناخه پهسته که م
به قول بوونه وه ی بیرو ههسته که م
ته ماشام کرده له پو دهسته که م
نه م زانى کى یه نه م خیر نه دیوه
نه م قه د جه میوو گه لا وه ریوه
نه م لوچه چى یه له پرووی جه قیوه
کوا بزه ی کوانى بوکى خزیوه ؟
نه له سه ر لیوی بزه ی به ونه قدار
خوی نه نه خشینى وه ک گولی بوئدار
نه دوو گوناو دوو چاوى بریندار
پوشه نن وه کو مانگی پرشنگذار
سه یری خوم نه که م بوړ هه لگراوم
خه ونه ، یانه کی راسته گوډاوم ؟
یا پرووی ئاوینه ی هه لواسراوم ؟
بى په نگه یاخوم له په نگه دراوم ؟

بۆيە ناناسم شىۋەي نىگارم
 كە تۆمارىكە بۆ يادگارم
 (سىۋىنۇ) گۈلى غومرى ژەنگارم
 ۋەرىن ، نەۋەي خەمى بىگارم
 نەختى زياتر لە ئاۋىنەي شەنگ
 نزيك بوومەۋە بە دلى بى ژەنگ
 دىم لە ناۋقزى پەش ۋەك شەۋەزەنگ
 چەند داۋى سې ۋەك داۋى گەزەنگ
 ھەروا لە ئىۋنەم سەمىلە زەردەم
 داۋىكى سې ھاتە بەر دىدەم
 كە دىم بوۋ بەشەۋ پۆزى گەپىدەم
 ئاۋىنەم بوۋ بە گۈيۈ چاۋودەم
 لىم پەرسى : كۋانى بېچۋى ھەۋت سېلان ؟
 نەۋەي ھەلچۈۋىۋو ، ۋەكو گوللان ؟
 كۋا نەۋ مەنالى لە باخۋ يالان^(۱)
 چاۋكىلكى ئى نەكرد لە گەل مەلان
 كۋانى ژىكەلەي نەرم ۋەك پەمۋ
 ۋەكو ئاورىشم مېخەك ۋ شەۋبۋ
 ۋەكو ھەتاۋى دەمەۋ نىۋەپۋ
 نەدرەۋشاپەۋە لە ئامىزى تۋ ؟
 بۆكام دۈۋرگەي ۋون تى ھەلدراۋە ؟
 بۆكام بىبابانى پاپىچ كراۋە ؟
 بۆكام كىشۋەرى تەفرە دراۋە ؟
 كۋانى ؟ لەكۈيۈپە ؟ بۆدۈۋرخراۋە ؟
 ئاپە نەۋىش ۋەك پازىلەي يارم
 كۈچى كرد بۈيى ، لەمىرخوزارم
 كۋا شاپەرىم ؟ كۋاسروشى تارم ؟

کوا لایه تیم ؟ کوا تاق به هارم ؟
 کوا گالتو گه مەم ؟ کوا هەرزە کاریم ؟
 پئی به هره مەندی و جی ی جوانکاریم ؟
 کوا هەستی مەستم ؟ کوانی شاکاریم ؟
 کوانی ئەندیشەم ؟ کوا وورده کاریم ؟
 وەلامی نەبوو لە دەم ناوینە
 بەلام چرپەیی لەزاری وینە
 دای لە گویم ووتی : خەم مەپوینە
 ئەو پوپی نیستای ئەمرو بپینە
 هەر ئاوا ئەمەش نامینیتەو
 ئەخزنی و ئینجا پیری دیتەو
 ئەمیش نامیننی و ئەرزیتەو
 وەك گيا ئەژی و ئەژاکیتەو !

هەولیر : ١٩٧٠

(١) یاق : بەرزایی تەسك و دریزی شاخ

چاوه بوانى

تا ماوم ھەر خوشم ئەوى ،
يادى لە سىنەم ئەخەوى
دلم ئى ئەدا بۇ دلى
بەيانى تا نىۋەشەوى
چۈن لەبەر چاوم وون بوۋە
نىگارى پەرچەم پرتەوى ؟
كى دوۋرى خستەۋە لەمن ؟
كى لىرە لاي بىرد بۇ ئەوى ؟
دوئىنى لەلام بوۋ ، لىرەدا
ئەمرۇ لەلاى نىمە لەوى ...
لەيادى چوۋمە تاۋەكو
نايەمە يادى لە خەوى
منم ھۆگرى ئا منم
چۈن بى ھۆگرى ئەسرەوى ؟
كى ناۋى ھىناۋم لەلاى
بە خەۋشى تاكو سەرکەوى ؟
نەخىر چ سۈچىكم نىيە
گەر ھەيە با بۇم دەرکەوى
لەھەر كەسى پىرۋىزىرم
لەھەر كۈنۈ لەھەر نەوى
خۇى منى ھەلبۇارد ، منىش
پىرەدا پىشەمەو جەلەوى
خۇى منى خستە داۋى خۇى
بەگفتو مەرچو گرەوى

ئەمە نامەكەي، ئەمەتا
 بتهوی یاخود نەتەوی
 ئەمەیش نیگاری بیمەنی
 ئەیدزی گەر بۆی هەلگەوی
 لەوی کیشاومانە لەوی
 لەنجی بەر زیخو چەوی
 ئەوەستم لێرە، تاوەکو
 دیتە گویم دەنگی لەدەوی
 ئەن: ئەي پاوکەرم وەرە
 پاویم نئ بۆ ئێرەو ئەوی
 سەیرکە کامەیان حەلە
 پاوی یار، یان پاوی کەوی؟
 بیکە بە بەزم و گەنجەفە
 لەڤک هەر ساواو قەلەوی
 بێجگە لەتۆبۆکەس نییە
 شەکرایی گونا بتهوی
 کۆلیتی تەنگو تاری تۆ
 نادەمە کۆشکی خەسرەوی!

هەولێر: ١٩٥٥

چی بلیم ؟

چی بلیم نه گهر که وی کوساران ..
هه لتوتکا له لام وهك جاری جاران
تا بقاسپینن بوجوانکاران ؟
چی بلیم گهر دی هه وارگی یاران
چوله له به زم و په زمی نیگاران ؟
چی بلیم نه گهر دانی شیواران هه لتوتکا له لام وهك خهفتباران ؟
بلیم : نه ستیزه م وون بوو له ناسو ؟
یا بلیم په نجم پویه به فیرو ؟

چی بلیم نه گهر بهری هوگرم
پاوه ستا له ناست په یکه ری سپرم
دیمی وهك لاتان که ساس و کپرم
مات و مه لول و ده به نگو مپرم
بی تاوو خاوو شیواوو شیرم ؟
چی بلیم نه گهر له سایه داران دیمی له وینه ی ناخهفتیاران ؟
بلیم نه ی شوخه بهری له بهر تو
هه لوه ریم باخود بلیم له بهر خو ؟

چی بلیم نه گهر هاوده می لازم
هاته که یفگی سه نتوب و سازم

تاكو دانیشی له گه‌ل د‌ل‌خ‌وازم
 ب‌گ‌ئ‌ری باده‌ی نازو نیازم
 چی ب‌ل‌یم گ‌ر‌دی ک‌وش‌کی ه‌ه‌و‌د‌ازم ..
 ب‌وته لانه ب‌و‌ درنده‌و‌ ه‌اران نه نه‌ی ژهن ماوه نه ژهنه‌ی تاران ؟
 ب‌ل‌یم لاوی به‌تیم ه‌یدی له‌سه‌رخ‌و
 ر‌ویی ، یا ب‌ل‌یم : ده‌م ل‌ی بووه‌ نو ؟
 چی ب‌ل‌یم نه‌گ‌ر گ‌و‌ینده‌ی ده‌نگ‌خ‌وش
 هاته‌ خه‌ون‌گ‌ه‌ی زایه‌له‌و‌ خ‌رو‌ش
 زانی دو‌وزه‌له‌ی ئا‌وازی به‌ ج‌وش
 نق‌ووم بو‌یته‌ نی‌و‌ خه‌فه‌تی ره‌ش ب‌وش
 نه‌ دل ت‌یر نه‌کا نه‌ مو‌چ‌رک‌و‌ ه‌وش
 نه‌ د‌یته‌ خ‌رپه‌ له‌گه‌ل ه‌وزاران نه‌ ف‌ینک‌ نه‌کا کام‌ی ه‌ه‌زاران ؟
 ب‌ل‌یم نه‌ند‌یشه‌م وه‌ک گ‌و‌لی شه‌و‌بو
 و‌وش‌ک بو‌و یاخ‌ود مامه‌وه‌ ب‌ی بو ؟

چی ب‌ل‌یم سو‌دی چی به‌ گ‌ر‌و‌گ‌ال
 دو‌وپات ک‌ردنی ه‌سیاری به‌ تال
 ب‌ر‌گ‌ه‌ پ‌یوان و‌ س‌روش‌و‌ خه‌یال ؟
 بو‌چی راست نه‌ل‌یم ب‌ی در‌وو‌ ف‌یشال
 جوانه‌مه‌رگ‌ین‌کی ته‌مه‌ن «خه‌ف‌ده‌سال»
 شه‌رای‌ی پ‌یشه‌تم له‌ م‌ر‌خ‌وزاران ته‌ن‌یا ج‌ی‌ی ه‌یشه‌تم وه‌ک شه‌رمه‌زاران
 بو‌وا نه‌ب‌م بو‌و ؟ بو‌و ب‌که‌م در‌و ؟
 کاتی له‌گه‌ل‌خ‌و ؟ کاتی له‌گه‌ل‌ت‌و ؟

پ‌یرمام : ١٩٥٥

سكالاى بالئندەيەك

بالئندەيەك بووم بۇ بەختياران
جىريوم ئەھات لەلاى بالئندان
لەپەر پاكەرىك لەشئىوھى ھاران
پاوى نام بەرھو دۆلى دېندان

ھەرچەند خۇم ئەدا پەناى زىخو چەو
تاكو بىزىم نەبىنرىم بە چاۋ
بەلام پوزىكيان كە ھەلسام لەخەو
دېم ھەر دوۋ قاچم بەستراون بە داۋ

لەباتى قوللەى باخى بى خەپەنگ
باينژەى قەفەس بوۋە جىنىشتەم
ژوۋىم لەزىو بى يا لە زىپرى شەنگ
گۈپچەيە بۇئەم لەشە قشتەم

كى سەيرىم بكا ئەبىنىى بالم
شكاۋە ، پېلۇم بوۋىتە گۆمى خەم
نە چرىكەم نە چاۋگەي خەپالم
ھەل ئەقولى ، نەپۇز ديارە نەتەم !

ئىستاكە لالە لە جىمە نزارى
 ژاگاوە چونكە دورە لە هەستم
 هەنگى قاوھىيى لە مېرخوزارى
 ئەنەلەينى بۆشەيلەى هەلبەستم

بەپولە پەوپەو لە دەورى گولان
 ئەلە رەزن چونكە نابىنن وىنەم
 پىزاوى پۆنى بەهەشتى چان
 بۆم ئاوينە بوو ، كوانى ئاوينەم ؟ !

فرىشتەى شوخى شىعرو دلدارى
 رەش پۆشە لە ئاست چل جۆلانەم ؟
 تۆ بلى ديسان لە ساپەدارى
 جى خوى بلندكا عەرشى هيلانەم ؟

شەو بوو لە ئاستم وەك شوخە پەرى
 ئەدرەوشايەو وەكو شەو چرا
 كوانى ؟ لە كووى ماگە لاوسىيەرى ؟
 گەلای هەلوەرى و سىبەرى بىرا !

ھەر شویڻى ئەمپۆلە ھەۋارى مەن
 چۆلە لە شىنەۋى دەروونى چۆلم
 سەرنجى بەرن بوڭگولزارى مەن
 نەگولزار ماۋە نەگىاۋ گۆلم

نە لاسكى لاولا ، نە چىلى نەخشاۋ
 لىكتىر ئالاۋن ۋەگۈۋ مەموزىن ،
 نە شەۋنم ۋەگۈۋ لولوى درەۋشاۋ
 گەردانەيە بوۋ ۋەنەۋشى چىنچىن

نە تافگەي زىۋىن نەپىژگەي گەشې ،
 نە جۆگەلەي پىر شەپۆلى شادى
 ئاسۆم داپۆشرا بە ھەۋرى پەشى
 كۋانى پىرشىنگى خۆرى ئازادى ؟

سەراسەر يىشكەي تافى پابىردوم
 گۆداۋە ھەر ۋەك پەنگى گۆداۋم
 ئاخ لەبەر ۋانى زامى يەكۋ دوم
 ئاخ لەبەر داخى جەرگۈ ھەناۋم !

قهفەس لە زیو بێ ، یا لە زێری ساف
ناگاتە پادە ی هیلانە ی کێم
من سەر بە ست ئە ژیا م بێ لاف و گە زاف
نێستە دێلێکی شپۆل و شپم

وێ لە بەر کاری پاو کەری دڵ پەق
چەند دلی کون کرد بە نوکی تیران
دوینێ بوو دوینێ بە دوو دیدە ی زەق
پاوی نام بە رهو دورگە ی گزیران !

ئەو دەمە ی کە تیر چە قایە دلم
قەل کە وتە سە ما لە دەور و ههستم
ئەو دەمە ی زنجیر ئالایە ملم
دالە پەش پنی میو ی بە ههشم !

هەر لە و کاتە وە هە تاکو نێستە
وێ کو لاتیکێ بێ زارو دەنگم
سەرپا لە شەم لە نیو لەرزو تا
ئە ئی : کە ی هە لێ ی پۆزی قە شەنگم ؟

کە ی ئەبێ ئاسۆم ھەربێ لە ھەرشەنگ
تیشکی خۆدی گەش گەش کا گولانەم
وەك چۆن ئەمەوی بەم چەشنە گزەنگ
لەولیدا بانی ئەم شەو زانەم ؟ !

ھەولێر : ١٩٥٩

بووکی خه یال

به پرو خه رمانه ی مانگی پرو گهش
به دیده دیده ی پهری زولف پهش
به دهم گول خونچه ی به هشتی بی غهش
به گونا گلپه و په نگری ناتش
بو بی دلان دل ، بو بی به شان بهش
سهرم سوپ ماوه ، نازانم توکی ی ،
له به رامبه رما وا نه تروسکی ی ؟

به لوت ده سترده ی دهستی هونه روه
به گه رین شوشه ی گولوی عنبه
به بالا بالای فریشته ی دلبر
به قهده وه قهده ی نه ونه مامی ته
چه نه گ قبله گای لاوچاکی بی زه
سهرم سوور ماوه نازانم توکی ی ،
له به رامبه رما وا نه تروسکی ی ؟

به جووتی برو که وانی تیران
به ریزه برژانگ وه ریزه شیران
به خنده خنده ی سهر لئوی ژیران
پیرکری گه نجان ، گه نجکری پیران
چه ند جی گیرت دا به جی نه گیران
سهرم سوور ماوه نازانم توکی ی ،
له به رامبه رما وا نه تروسکی ی ؟

بە كەزى ۋەكو كەزى بووگۇلان
بە ددان لولوى دەمى كىلۇلان
بە پەوت ۋەندام ئاسكى مىرگۇلان
بە سىنە بەفرى كۇسارو دۇلان
شىۋەم نەدىۋى لەنىۋو كچولان

سەرم سوورماۋە نازانم تۇكى ئى ،

لەبەرامبەرما ۋا ئەتروسكى ئى ؟

بە چۆبى كەمان ، بە ھەلپەركى ساز
بە لارو لەنجە مۇزىقاي ئاۋاز
بە ئامىز پەزى ھەلوژە ۋ ئىنجاز
بۇ سىروش مایە ۋ ھەۋىن ۋ نىياز
چى ئەفسوونىكى قولى لەھەۋراز ؟^(۱)

سەرم سوورماۋە ، نازانم تۇكى ئى ،

لەبەرامبەرما ۋا ئەتروسكى ئى ؟

بە ھاكى ۋەكو شەۋنمى شەۋبۇ
ۋەك زەردەخەنە ئى سەردەمى زاپۇ
ھەناسە بۇنى شەمامە ۋ لىمۇ
تۇشكۇفە من پاسەۋانى تۇ
بۇ پىشخىزمەت ئەكەم ھات ۋ چۇ

سەرم سوورماۋە نازانم تۇكى ئى ،

لەبەرامبەرما ۋا ئەتروسكى ئى ؟

ئاخۇ فرىشتەى يا بوۈكى دەرياي ؟
يا پەرى زادەى زرينگو ووراي ؟
يا گولەندامى دوۋەمىن دوۋنياي ؟
پەھىلەى ياخود گەرداۋى زەرياي ؟
لە دەشت و چۆل و دەربەندو چىاي ؟

سەرم سوۋپ ماۋە نازانم تۈكىى ،
لە بەرامبەرما وا ئەتروسكىى ؟

دلارامى من ، بىرى شوخ و شەنگ
چەلەنگى نەۋەى خواناسى چەلەنگ !
گەر بت دىيائە لە باخى قەشەنگ
لە زەۋى وزارى پەر پەيولە ھەنگ
خەرمانەى گەشت نەۋەى ياگەزەنگ ؟

من زانيم تۈكىى ، پىم مەلى تۈكىى
ئەتو ئەندىشەى وا ئەتروسكىى ؟ !

ھەۋنەر : ۱۹۵۷

(۱) ئەھسۈۋن : سىجر

هاتوومه دەرگات

هاتوومه دەرگات ئەی شوخی دلێر
تا هێم ببەخشی ماچی دلدار
تاکی شامەلی گولشەنی هونەر
بخوینی لە ئاست پووی بە هاداری ؟
شەو و پوژ و مکو «مەم»ی دەر بە دەر
بنالیننی بو «زین»ی نازداری ؟
تاکی ئاوا بێ
ئەی شوخی دلێر ؟
چارەیی بکە
بە زامی جگەر !

تاکی لە شیوەی بالداری کێوان
بوەستم لەوی بە رامبەری تو ؟
لە گولشەنی سەوز ، لە پیزی میوان
چاوم هەلبرم بو سێبەری تو ؟
سارێژە بۆ دل هەنگوینی لیوان ،
شیلەیی بە تامی پڕ عەنبەری تو !
بێ ، هێم ببەخشە
ئەی شوخی دلێر
چارەیی بکە
بە زامی جگەر !

سەيركە چاوم چۆن پەشوگاوه ؟
 چۆن وەكو چرۆ زەرد ئەچیتەوه ؟
 چۆن پىستى گۆنام هەلبىزركاوه ؟
 چۆن پەگى جەستم ئەتاوڤتەوه ؟
 كەمى بەزەيى بەوھى كەماوه
 بەلكو سەرلەنوڤ ئەبووڤتەوه !
 كەمى لەخەندەت
 ئەى شوڤى دلبەر
 چارەبى بگە
 بە زامى جگەر !

تاكەى بە توانج ، بە لارولەنجە
 ئەمخەيە ناخى ئاگردانى داخ ؟^(۱)
 تاكەى لەشپوھى نەى و كەمەنجە
 بوڤتى هەلرېژم سكالای بە ناخ ؟
 تاكەى لەماچى بوومەت و پەنجە
 دوورېم ، بمىنېم بىى باسو سوڤاخ ؟
 تاكەى ئاوا بم
 ئەى شوڤى دلبەر ؟
 چارەبى بگە
 بە زامى جگەر !

تا که ی لاویه تیم وا به خوږایی
 بسووتی وه کو پوшы به ریزم ؟
 که ی بی بنوشم شه پایی خوایی
 له دست و په نجه ی بهری به ریزم ؟
 که ی بی به خیر بی ی نه ی له خوایی
 که ی که ی گری ژانی به پیزم ؟^(۱)
 که ی بی که ی
 نه ی شوخی دلبر ؟
 چاره یی بکه
 به زامی جگر !

کاتی نه تبینم چرای نال و وال
 نه دره وشیتوره له ده ورو پشتم
 سه دان چریکه ی به هست و خه یال
 نه پریژمه گوئی شه مالی ده شتم
 هینده نه ماوه بگرم به پرو بال
 لیږه دا ، له ناست باخی به ه شتم
 تا ماوم له ژین
 نه ی شوخی دلبر
 بوئی نه پیزم
 چریکه ی هونه ر !

شه فلاوه : ۱۹۵۲

(۱) به پیز : به هین

به له نجه ی

به له نجه ی ، به ئی گه ئی به له نجه ی
بو شه وی شادیم نه ی و که مه نجه ی
شیرازه ی نه خش و نیگاری په نجه ی
شایه سته ی به ری نه م هه ول و په نجه ی
به له نجه ی ، به ئی گه ئی له نجه ی
بووکی خه یالی نه م شوخه گه نجه ی !

هه تاکو ماووم دیلی بالاتم
په روانه ی باخی نالو والاتم
خاکی ژیر چه کمه و توژی کالاتم
هه تا هه تابه له سکالاتم
چونکه به له نجه ی نه وای که مه نجه ی
نومیدی بالای نه م شینه گه نجه ی

نه ی نه وه ی (که ی) و (زه ند) و (میدیا) م
نه ی شه نگه بیتری نیو میرگه و گیام
بی دابنیش به رامبه ر چیام
بی گه ر بیت و بی ی گه ئی دلنیام
بی تاکو پلیم : گه ئی به له نجه ی
نومیدی بالای نه م شینه گه نجه ی

سویندم به تیشکی چاوی بِلَوت
به رهنگی زِپِرِو زیوی کِلَوت
هیشتا که نامه‌ی پرس و سِلَوت
له لاما ، هه روا شوشه‌ی گولَوت ..

له ژوورم ماوه چونکه به لهنجه‌ی
ژه نه‌ی به تامی نه‌ی و که مهنجه‌ی

جارچار نه وهستم لهزه‌وی و زارم
سه رنج نه ده مه باخی به هارم
نابینم له بهر چاوی خومارم
گولَی له شیوه‌ی پووخساری یارم

تا به‌ی بلیم : وه‌ی ، وه‌ی چهند به لهنجه‌ی
که واهی ئاهی ئه م تاقه کهنجه‌ی

له یادم ناچی شوخی بی حیله
به یه کهم بزوه پوانپینو تیله
سووتامو بووم به خه‌لوزو ژیله
دلت بو ده‌رگای دلم کلبله

ده بیکه وه ده‌ی له تافی لهنجه‌ی
بو ههستی مهستم نه‌ی و که مهنجه‌ی

خاتری به زدان چی سۆره گولی ؟
خونجهی کراوهی سه رکامه چلی ؟
چریکهی زاری کامه بولبولی ؟
بروسکهی گیان و په یامی دلی ! ...

له شیوهی بهری به لارو له نجهی
بوژه ماوه ندم نهی و که مه نجهی

هر له ئیستاره دوو نه نگوستیله
له نیو دوو قودی خپو خنجیله
ئاماده نه بو شه کراواو شیله
بو گواستنه وهی شوخی قشتیله

به خوکه وه دهی ، بووکی نه گله نجهی
بو کامه رانیم نهی و که مه نجهی

چی جادوویه که له به رام بهرم
پام نه کیشی بو نه ندیشهی نه رم ؟
چی نه فسونیکه به تیشکی گهرم
لانه دا ژانی گیان و جگهرم

بی گومان تیشکی تو به به له نجهی
ژه نهی به تامی نهی و که مه نجهی

ده هه نسه هه نسه لارو له نجه کەت
 بیه خشه هه ستو نه ستی گه نجه کەت
 گیانم به ساقای ده ستو په نجه کەت
 به فیرو نه دهی هه ول و په نجه کەت
 له حەزا ، چونکه به لارو له نجهی
 لایه ری خەم وئیش و نه شکە نجهی

چەند خوشە یاری و گەنجە فە و گە مە
 لە ویدا ، لە لای ئە و پە زۆ چە مە
 هە چەند دە ربێم هە ر بێم کە مە
 ئە بی زیاتر دە ربێم لە مە
 چونکه به له نجهی ، نه قامی په نجهی
 به زمگه ی به ی و نه ی و کە مە نجهی

پاوهسته مە پۆ ، ئە ی شه و چراخم
 بوئی هه لپێژم سکا لای ناخم
 ووشه ی قه شهنگی به ناخ و داخم
 پاوهسته لیره به رامبه ر باخم
 تا کو زیاتر بلیم به له نجهی
 به هه شتی ده شتی ئە م تازه گە نجهی !

شه قلاوه : ١٩٥٥

له گهل تومه

له گهل تومه پهری زاده ی ته لاری باخی په ننگاو پهنګ
له گهل تومه تر پغه ی مانگی ثاواتی منی بی دهنګ
له گهل تومه دلارامی په پوله ی سهر پهری لاله نګ
له گهل تومه وه لامی، نه ی گوله ندامی به هه شتی شه نګ
هه تاکه ی هه لگری باری که سهر بم دانه نیم باری ؟
هه تاکه ی وا به ناچار ی بنوشم نه شکی بیزار ی ؟

● ● ●
هه تاکه ی کیژ و بی هوش بم له چنګ نازاری بی دادم ؟
هه تاکه ی ثاوا سهر خوش بم له ثاست شوخی پهری زادم ؟
هه تاکه ی نه مخه یه کیوان وه کو « شیرین » ی « فهرهاد » م ؟
هه تاکه ی به نده بم سهر ووش بلیم : سهر به ست و نازارم ؟
هه تاکه ی چه رخی ده ورانه نزیکم کا له بازاری ؟
هه تاکه ی ده ست به گیرم کا له داوی زام و نازاری ؟

● ● ●
له کوئی ما ما نه و مه له ی دوینی که نیشکی روو به خالی دی ؟
له یالان بوکی نه ندیشه و قهرالچه ی خه یانی دی ؟
له کوئی ما نه و دله ی دوینی سه ماگاو فیسته فالی دی ؟
له ثاسو په لکه په نګینه و بلیسه ی ثالو والی دی
له کوئی ما ؟ کوا نه ی و تاری به زمکه ی پارو پیراری ؟
له کوئی ما تا نزیکي که ن له هیلانه ی گیاجاری ؟

گوزاری تۆله نيو دلدا هه تا ماوم فيگارتيكه^(۱)
 هه تا نه مرم له موچرکم بروسکی يادگارتيكه
 گزنگی پهنگی بئي ژهنگی گزنگی پووی نيگارتيكه
 وه کوخه رمانه بئي تانه ، له سازی سازگارتيكه
 هه تا ماوه له گولزاری ، له پيژگه ی زی و پوویاری
 نه چريکي به يادی تۆله يانه ی بئي دپوخاری

وهه با پۆن بکهم بۆن و به رامه ی زولفی داوداوت
 وهه بالی شهوم لاده به پرشنگی دره وشاوت
 وهه ساتی دلی لاوم بئالینه دلی لاوت
 وهه توبی خودا ساتی ببينم به ژنی رازاوت
 وهه تاکه ی به دلداري ، به گیانی پر له زاماری
 بهیوم چۆلی ساکاری ، بنۆشم ژاری شه وگاری ؟

وهکو ئاواره ، وهك ويلي بژي و دوود بئي له هۆزی خۆی
 نه بئي كهس تي بگا پازی میرازی شينهن و پۆپۆی ؟
 نه بئي كهس بيته هاوپدازی ژيانی پر له ژان و سۆی
 نه بئي پۆژيكي وا تاكو گه شي كا پوومه تي شه ووبۆی
 نه بئي هيچ دهنگی پيروزي كه لادا زام و ئازاری
 نه بئي هيچ پهنگی هاوسۆزی ببينه پهنچ و تیماری !

تەننەت چەند قەمیشنىك و مەرەكە بدانى ژىر دەستى
 تەننەت چەند كىيىك و چىرادانىكى ئەنقەستى
 تەننەت كاغەزى پەرلەخرۆش و جۈنبۈشى ھەستى
 تەننەت سايە دارىك و ئەجندەى زەنگو ھەلبەسى
 بە تەنیا ئەم شتەنە ھىچ بەدى ناكەم لە دىۋارى
 ئەۋەى ويران و پوخواۋە بە دەست غەدرۈستەمكارى

ھەولير : ۱۹۷۰

(۱) فيگار : پەستى و عاجزى

له بهرچی ؟

ئەي دل له بهرچی هەردەمى سەختى ؟
هەردەمى لىره لەساي درەختى ؟
ئايە بە هەرت تى پەپى وەختى ؟
يا لاله زارت چە ماوه بەختى ؟
ياخود ئەنائى بۆ تانى لاوى ،
بۆ بەرامەو بۆ بۆنى گولاوى ؟

مەناله هيشتا نەرم و نىانى
هيشتا شكوفەي گولى ژيانى
پىرزۆ پاكي بەبى زيانى
ئەندىشە و تاسە و سەروش و گيانى
بۆ وا ئەنائى بۆ تانى لاوى ؟
هيشتا بە هيزە بۆنى گولاوى ؟

چونكه بە هەشت بوو بە هەشتى پاكي
تەلارى پەرلە تيشكى پووناكى
دابىراو نەما ديمەنى تاكى
بۆيە هەميشە ئاوا خەمناكى
ئاوا ئەگرىنى بۆ تانى لاوى ،
بۆ هەوارگەو بۆ بۆنى گولاوى ؟

مېشتا له تاوې ، ناوا ژاکاوی
 ناوا که چلاو مه لېزرکاوی
 ناوا مه لولو پوو په شوکاوی
 بیت و خه زان بی به بای ناکاوی
 نه و سا چی نه که ی بو کاتی لاوی ؟
 بو خوناو بو بوئی گولاوی ؟

● ● ●
 وات زانی لاله به پروی قه شه نگی
 کولی مه لاله به خوئی و مه نگی
 په یکه ری باله به په گو و په نگی
 نه مینیته وه له شوخ و شه نگی
 هات و خوت هاریزت له ماچی لاوی
 له خوشاو له بوئی گولاوی ؟

● ● ●
 خوت هاریزت له ماچ با نه هاریزت لی
 لایه تیت نه پوا وه نه پروی و دی
 خیراکه زووکه تاکو له سه ر پی
 توله بسینه له چی نه ترسی ؟
 ده خیراکه دهی تاوه کو لاوی
 تاوه کو چاوگی بوئو گلاوی
 به و به خت توژی نه م خاکه په شه
 (فه رهاد) ی کوک و (شیرین) ی که شه
 یا (مه) ه یاخود (زینی) بی به شه
 یا (قه یس) ه یاخود (لیلا) ی ناته شه
 بو (یوسف) نه ما نه مامی لاوی^(۱)
 کوانی ، له کوئی به بوئی گولاوی ؟

چەند لىيوى ئال و چەند چاوى پووناك
چەند قزى كال و چەند دلى بى باك
چەندە ھاي وەكو (بەلقىس) ى پووپاك
ھەلۋەپىن وون بوون لەنىوسكى خاك

ھەر بۆنەمانە ھەنگاوى لاوى
كوا (سلىمان) كوا بۆنى گوللاوى^(۳)

وەرە وەك شەويۇ و ھىرو و گولالە
وەكو نىرگىز و مىخەك و لالە
بە نەى و مەى و بەى و ھىالە
لىرەدا لەناست ئەم كىو زالە

بە بەر با بدەپىن خەفەتى لاوى
تىرپىن لەدونيائو بۆن و گوللاوى

لە تاق تەمەن بۆكزى تەمەن
بۆوا ئەنائى خورتىلە پەپەن ؟
وەرە دانىشە بەرامبەر گولشەن
سەيركە وىنەى گول و ياسەمەن

چ بەھارنىكە لە تاق لاوى ؟
دە لابە چەزى خەم و تاللاوى !

ھەولير : ۱۹۵۷

شه به ق

شه به ق دیار که وت وه ک پهری
له ئاسوی به رزو بن پهری
بولبول له هیلانه ی تهری
له شه ققه ی دا بال و پهری
فهری به ره و مژده دهری
به ره و شاد و به خته وهری
له وئی ؛ له سایه ی سین بهری
چرپاندی به گوئی دل بهری
شه به ق گزیده ی که وهری برژانده سه دهشت و دهری
هه لسه گیانه که م ئه ی پهری
نه ما شه وی کویره وهری !

هه لسه له خه و جوانی نه و
هه ر وه کو من و ئه م و نه و
گوئی گره ، قاس به قاس بهی که و
گره و نه که م هه زار گره و
له جیاتی ئاو و زیخ و چه و
به تو خه و نی دیوه به شه و
بویه قسه ی ئاو و پته و
ئه خاته گوئی گوئی قه له و
بویه به کیش و له نگه ری بانگ نه دا بۆ ده ورو بهری
هه لسه گیانه که م ئه ی پهری
نه ما شه وی کویره وهری !

له وئی له سه ر می رگو گیا

لەسەر چه‌می جیا ، جیا
 فڕێندە پووی گۆردە جیا
 لەجێی شەوی پەش و سیا
 گۆزنگ وەستاوه ، دڵنیا
 وەك نۆتە ، وەك سیمفۆنیا
 دە هەلسە ئەی ئەوێ ژیا
 لێره بەبێ فیل و پیا
 بپوانە پەنگی ئەختەری ، تریفەیی چاوی بێ زەپی
 هەلسە گیانەكەم ئەی پەری
 نەما شەوی کوێرەوهری !

حاجی ئۆمەر ان : ١٩٥٥

هیشتا نه فامی

نه ری پیکه وته ، له چه قی رینگام
نه وهستی شوخ و شهنگی دانیام ؟
نه ری پیکه وته وا توو شم نه بی ؟
یاخو به نه نقه ست دینه سر شه قام ؟
چاوم مه لئه فری بو چاوی کالی ،
لنوم نه له ری بو لیوی به تام
نه وای بابوچی ده نگ نه داته وه
له بهر گویم وه کونه وای موزیقام
چواریننکی وام پی داده میننی
گرنگتر بی له چوارینی خه پیام
به رچه می سیای مینده سیایه
نه لی چی خنراوه له به ختی سیام
بوژو به رامی نه وهنده خوشه
سه رخو شم نه کا بی ناره قو جام
برژانگی چاوی تیری که وانه
له بو سه دایه بو دلی شه یدام
گولاله ی گونای نه دره وشیت به
وه کو گولاله ی دامیننی چیام
لنوی هر وه کو په لکه سینوی نال
دیاره ، وه کو گولنکی بهر دباءم
به له نجه له نجه ی ناسکی نیسک سوک
به به نجه به نجه ی بووکی دلارام
به به نجه به نجه ی بووکی دلارام
به به نجه به نجه ی بووکی دلارام
به به نجه به نجه ی بووکی دلارام

چى نارنجىك و چى تورنجىكه ؟
 چى پرتقال و لاله نكى و شه مام ؟
 تاجى جوانى خوى خاوه نيته تى
 پايته ختى كونجى گيانى بى و پيام !
 كاتى كه خويندن كوئايى بى دى ،
 له قوتابخانه نامينى دهوام
 نه بينم نه پوا به تاق و نه نيا ،
 ته نيا هر خوى و سيبه رى به سام
 له شيوه رى زه رى نيو تاراي زيوين
 له شيوه رى به رى به هشتى خودام
 هياش له سه رخو لائه دهم بولاي
 نه ویش له سه رخو لائه دا بو لام
 به تيله چاوى راهنجم نه كا
 به ره و جيهانى سروش و نيلهام
 رام نه گرى له سه ره ستيكى نه رم
 نه رم تر بى له ناوريشم و گيام
 نه و من نه ناسى له نيو شاعيران
 شاعيرىكى چون به تين و توانام ؟
 چونه به رمال و به رى نويژگه م ؟
 چونه بانيزه و بانى په رستگام ؟
 چونه ناوبانگم له نيو كچولان ؟
 چونه په وشت و شابروو هيام ؟
 په روشى كام بهى ، نه خوشى كام مهى ؟
 خروشى كام نهى جوشى كام «سيگام» ؟
 نه و چاك نه زانى به رگى سه رينم
 چى له نيوايه ؟ چى نامه و په يام ؟
 چى په خشانىكم داناوه له گر ؟

چی ههلبهستێکی به نهشکههه و زام ؟
 نیگاری کامه گووله ندامی شهنگ
 ههلواسراوه له ژووری ته نیام ؟
 نووسراوی کامه دلدزێکی شوخ
 ههشاردراوه له کهلێن جانتام ؟
 به لام - مهخابن - من نه و ناناسم
 نازانم کێیه فریشتهی ناکام ؟
 چون بۆی هه لێژم سکالای دلم ؟
 چون بۆی ده رپرم ئاوات و هیوام ؟
 چون بۆی بنووسم ژمارهی تهلم
 یا ناو نیشان و ژمارهی ده رگام ؟
 کێیه نه و باوکهی که دای هیناوه
 بۆ به ختیاری و جوانی ی دونیام ؟
 کێیه نه و دایکهی شیر ی پی داوه
 تا ئاماده بێ بۆ پوژیکێ وام ؟
 کێیه نه و که سه ی که نه ی پارێزی ؟
 کێیه ئاموزاو برا و خال ومام ؟
 نه ی دل وه لامی له کام چناری
 تاشاوه بالا وه لامی وه لام ؟
 نه وه نده شوخه وه کوو به روانه
 له ده و روبه ری که پام و سوپام
 شیوه م نه دیوه له نیو جوانان
 له ناو به سه نه ی «زه نده» و «میدیام»
 دوینی به یانی وه ستام له ریگا
 تا ئاره قه ی پهش پژایه سه ره پام
 و وتم : ئی ، به لکو بینینی نه بی
 سه رنجی به لام نه هاته ریگام

ئەي شەنگە پېرى نەختى لە سەرخۆ
 كەمكى ماوه بگەين بە ئەنجام
 ھېشتا بە ئەندام خونچەي نەكراوھى
 پاروھستە تاكو گەش ئەبى ئەندام
 ئەوسا بەخەندە لەيەكتر ئەگەن
 نىگام و نىگات ، نىگات و نىگام
 دلم ئى ئەدا بۆ بۆنى جىگات
 دلت ئى ئەدا بۆنى جىگام
 پەچاوبە تاكو دوو سى سالى تر
 تۆھراش ئەبى منىش ھەر ئاوام
 ئەوساكە شايم بۆتۆ ئەگىرى
 بۆتۆ ئى ئەدرى دەھۆل و زۆرنام
 گەربە من ئەبى شووبە كەس ناكەى
 بەرھەمى شوخيت دىتە بارەگام
 ھەز و ھەما نابى وەكو ئىستاكەت
 ھېشتا خورتىلەي نەفامى نەفام

كەركوك

(١) سىگا : وەكو (نەھلەند) و (بەيات) نەوايەكى پۆژ ھەلاتىيە .

بینه

بینه بۆم تیکه نهی مهی گیری مهست
قومی له م مهیه ؛ له شه پابی خهست
گه ر خهسته ؛ من خۆم په روشی خهستم ،
گه رهسته من خۆم هه ز نه که م له ههست
من له ژيانا ، له چۆل یه کام
نه مبری وه کو نه شته رو مهست
چهند چاوه گێرم چیم نایه ته چاو
چهند دهست نه گێرم چیم نایه ته دهست
نه چه م ، نه هاو ده م ، نه به ره م ههیه ،
نه نهی ، نه ئوخه ی ههیه ، نه هه ئبهست
بینجکه له دهنگی نیهادی پاکم
نایه ته بهر گویم دهنگی بێ مه بهست
به شه بای ئاکام ئاواتم نه پا
به رهو که لاره ، هه ر به پالهست
بوژ له نێو ئاسۆ خوین لای هه له نه قوول ،
خوێخوێ دێته خوار وه کو ئاوی بهست
قرچه ی مه تاوی بیابانی ئال
که شکه نه گری به گه رده لولی بهست
ئه ستیره ی که نجیم له ئاسۆی ته مه ن
ئاو بوو شادیم هه تفری له دهست
به ته مه ن (چل) م ، به لام له سه ر شان
هه لم گرتوو هه که سه ری گل شهست
بینه نهی مهی گێر دهستم دامینت ،
بینه مهستم که به مهیه کی مهست

وا چاکه تا کو کۆچ نه کهم له ژین
 بلینم : دهر به ست نیم به ژینی دهر به ست
 له بیر کهم خه می کاتی پابردووم
 به نه وای (سه با) و (نه ها و نه د) و (په ست)
 بینه نه ی مه ی گیر دهستم دامینت
 به راستی نه لیم نه وهك به نه نقه ست
 بینه خه زمانه م بگه شینه وه ،
 په روانه م تیر که له نه ندیشه وه هست
 بینه بۆم تیکه نه وه ی که ماوه
 تا به ته وای سه به ست بم سه به ست
 نه شکه نجه م هینده زۆره له دونیا
 فریای ناکه وێ لاپه ره و به نه ره ست
 چاوه پێی که شتی که حه زه تی نوحه
 له وجی یه ی که وا تو فانه که ی به ست

ههولێر : ١٩٧٧

پرس و وون بوون

نازانم چی یه ؟ چی له چاوتایه ؟
شتیکه هه ردهم هه ولم بو دایه
وون بم له پهنگی گیزهنگی شهنگی
که وهک گیزهنگی شهنگی ده ریایه
هه ستم به ئاوات له سه رگه مینی
ده ستردهی هه سستی په ری خودایه
ژوودی یا قوته ، نه هومی لولو ،
په نجه ره ی موری ئال و والایه
بانای ئاوینه ، ده روزه ی به لورد ،
دیواری دوپی ناخی ده ریایه
خه لاتیکه له داستانی «فینوس»
گه ر به من نه بی به کنی په وایه ؟
ئهی بائیسه با ، ئهی دره ختی چر ،
ئهی ئه و مه له ی که هارمونیا یه
وهرن گوی دهنه سکالای دلم
سه ی پی سیمای که ن چی سکالایه ؟
هه ست به لیدانی خپه ی دل ئه که م
که وهک لیدانی ته پزو زو پنا یه
ده ریا ئه پیوم قوناخ به قوناخ
هامرازم ئاوه ، هوگرم بایه
که میم ئه هاژوم ، به لام نازانم
پی و پووی که میم بو کامه لایه ؟
سه رنجی پیگا ئه دهم به ووردی
ئه بینم پیگام هه زار پیگایه

ئەمن پەرۋىشم بە دۋاى شىئى
 قوچە ، لەشنىۋەى كەژ و چىايە
 ھەر ئاۋاش جارجار بەخۇم لەگەل خۇم
 ئەدۋىم ، دۋوان گەل ساناىە
 ئەپرسم ئەلیم : ئەى دل ھېم بىل
 چىيە ئەۋشتەى ھەولم بۆدایە ؟
 جادۋە ؟ يانە پۈۋى نىگارىكە ؟
 لەسەر زەۋىيە ، يا لە ھەۋايە ؟
 پاكە يانەخۇ پىس و چەككە ؟
 چاكە يانەخۇ گەندوخەرايە ؟
 جارجارىش تەنيا لەژۋورى گەمىم
 ئەۋەستم ژۋورم بەبى سەدایە
 ھېلوم دائەخەم تاكو ئەۋرەنگە
 ببىنم كە ۋەك پەنگى چىايە
 بەلام تەنانت پەنگى دىمەنم
 ئەبىنم كەۋا ئاق و تەنبايە
 ھەرچۈن بى ئەبى بگەم بە ئاۋات
 ئەگەر چى پەرت و جىا جىايە
 ئەى تىشكى ئەۋىن ، ئەى مۇمى ھىوا ،
 ئەى ئەۋەى خۇرى شەۋى دونبايە
 ئەبى بزانى پىۋ پۈۋى گەمىم
 بۆتۈيە ، بۆتۈ پەنجى پىم دايە

لەش فروش^(۱)

هاته لام ووتی : بالای لاولوان
ههك بالای منه بونیژی لاوان
نهونه مامیکی قنچ و قه شهنگم ،
پواوم به بوی میسك و گولوان
نیوقه دم وهكوشهنگه بیكه
چینرابی له دم زئی و شهتاوان
ووتم : پاست نه ئی ، له لای تو وایه ،
به لام وانییه له لای بیوان
شانازیته نهیی كه وا بالاكهت
باریکه وهكو بالای پواوان
نه بوا گران بوای ، وهك زیبری تیزاب ،
نه بوا به ناو بوای له لای به ناوان
ووتی : چاویشم وهك گه لاویژه
سه پرکه چاوم وهك هه ندی لاوان
ووتم : پاست نه ئی وهك نه ئی وابوو
به لام كه وته زیر پاژنه ی پیلوان
نه سهنگی ماوه نه پهنگی شهنگی
دیاره ، وهكو پهنگی پاژاوان
له ویدا له لای جهسته فروشان
چواندت ، هه مووت دا به دراوان
ووتی : برژانگم وهكو تیر وایه ،
بروشم كه وان بو هان دراوان
ووتم : پاست نه ئی بروكه وان بوو ،
برژانگیش تیری دل و هه ناوان

ووتی: تەئەزىبە ؟ رەتوو شەو وایە

داوینكى نادەم بە ھەزار داوان
پەنگى ھەر وەكو پەنگى ئەبەتووس
دیارە لەژێر كوؤو كلاًوان
ووتم : ئا ، بەلام وا پەش نە ئەبوو
ئەگەر نەتەنایە نیو چلکی تاوان
ئەمە پەشایی ئارەزووی پەشە
دیارە ، بیدە پەش ھەنگراوان
ووتی : دلێشم مەلى ئەفینە
لێرەدا لە ئەتاست چەم و پێژاوان
ووتم : ئەزانم وەكو مەل وایە
بەلام ئەنیشی لەسەر زلکاوان
ووتی : دەمیشم وەك دەمى ھێرو
توانج ئەگریتە دەمى نەخشاوان
ووتم : ئا وابوو بەلام ئیستاکە
زەرد بوو ، وەكو دەمى سوتاوان
ووتی : كولیشم خوینی گولانە ،
پروانە خوینی گولێ گولوان
ووتم : ئا ، گولە ، بەلام - مخابن -
بونی پەوايە بە ناتەواوان
جوانیت ھەر دەم بە دەست ئەم ئەو
گەچلاو ، وەلى لە فیلێ گەچلاوان
ووتی : گەردنم عاجی بە ھەشتە
ئاوینە یە بو ئاخ ھەنگیشاوان
ووتم عاجی چى ئەبى وا بلى !
کوا عاجە ؟ بیدە دانەمرکاوان

ووتی : نیو سینه چرای پرووناکه
 له ژووری چرا دانه گیرساوان
 ووتم : ئا وابوو به لام نیستاکه
 تاریکه وه کو گوپی نیژراوان
 ووتی : مه مکوله و ه ه ناره وایه
 چیت له ه ناره یا له خوشاوان ؟
 ووتم : وه ئی ه ناره ، به لام
 شوپوویت ه نیو ناخی گوماوان
 ووتی : قاجیشم به قاجی «ئینۆس»
 ناسراوه له لای پۆلی ناسراوان
 ووتم : له قاجی نه و چوا نتر بوو
 به لام - مخابن - داته ه ساوان
 - که نه مانه ی بیست ژنی شه وی سوور
 پروانی به ره و دۆلی فه وتاوان
 ووتی : له بهرچی بو وه هام ئی هات ؟
 ووتم : که وتیت ه نیو فاق و داوان
 که نه که پرابووای له ده ست نه و نه و
 نه دره وشایت ه وه وه ه دره وشاوان
 هه ره که سی به دل ، به ره وشتی پاک
 جوان وشه نگه ، نه که به دراوان

ههولیر : ۱۹۶۴

(۱) له عه ره بی یه وه به ده سکاری یه کی کهم «فوزی معلوف»

ئاسكى غەدر لىكراو^(۱)

دوينى ئىتوارى ئاسكى نىچىرىم
سكالاى ھەلپىزىت لاي دايكى پىرىم
پىي گوت : كوپى تۇگالتەي پىكردىم
نازانم چىيە چارەو تەگبىرىم ؟
سەرم لە ناوچى ھەشىكى پەش نىم ؟
ھەي ھەش بە سەرى باوو باپىرىم
وہلامى داوہ : گالتەي وہكوچى ؟
زوو كە پىم بلى كچۆلەي ژىرىم
شەرمى پىناوئى وہكو دايكى خوت
ئاوامە بو تو ، من ژنە مىرىم
گۆتى : لە ژووردى تەلارى بالاي
دوينى شەو وہكو ماوہ لە بىرىم
لە خشتەي بىردىم بە قسەي خوشى ،
بە روتەي وہكو : نەتۆي دلگىرىم
ھىندەي پى نەچوو خوم دى لەداوى ،
ھىندەي پى نەچوو خوم دى نىچىرىم
وہكو نەدیتەو برىو تامەزىو
ئاوا كەوتە سەر لەشى پەنىرىم
دەستى درىژ كىد بەرەو شەمام ،
يارى كىد لەگەل سىوو ھەنجىرىم !
نىوقەدى گووشىم بەتىن و تاوى ،
بازووى ئالاندى قەدى شەمشىرىم
دوو لىئوى مژىم بە زۆرەملى
لەگەل پوومەتو مەمكى بىشىرىم

شه پابی نوښیم تا دوا دلۆپ
 نه شه پابم ما ، نه ما عه بیرم
 گولی وه راندم ، ههنگوینی پښتم
 چی به چی نه هښت له ناو که وگیرم
 هه موو ئه و تیرو که وانه ی هه مپوو
 شکاندي نه ما ، که وان و تیرم
 وهك چون هه وه سی لی بوو ، بهم جوړه
 په چراندي نه لقه و قه فی زنجیرم
 که لیکم پی گووت : به پوکم بهرده
 گووتی : به راندهم . بنښت و قیرم !
 سهیرکه شوینی کرده وه ی ماوه
 له سهه چاروگه ی وا جیره جیرم
 نه و کوږی کوښک و سهه راو کاشانه ،
 من کچی زنج و چیغ و سهه سیرم
 فهرقی من و نه و عه ردو عا سمانه
 نه و به ره لایه و نه من یه خسیرم
 به چون چاوو پوو سهیری باوکم کهم ،
 یاچی بلیم به دایکی فه قیرم ؟
 بو پازیله ی تو ناوای لی کردم ؟
 بو وا بی بهخت و ناوا گزیرم ؟
 باوکی له کوئی یه تا کو پی بلیم ؟
 ووتی : پی می نه من هشتگیرم
 نه کهر خاوه نی خه نجه رو شیره ،
 من به زمانم خه نجه رو شیرم
 یا کهر خاوه نی کارینزو بیره ،
 من به بیر ی چاک کارینزو بیرم
 من خوم بوکیکی وه کو توم نه وی

نەرم و نۆل وەكولۆكە و ھەویرم
 ھات و چۆم بكا لە بەردەستمدا
 وەكوئاسكوۆلەى دەشتى ھەزیرم
 بېرۆ بخەو ە بە دلتیایی ،
 خەنى بەوبلن : بووكوۆلەى میرم !
 سوۆندم بەگوۆرى باپیره گەورەم ،
 بەگوۆرى ھاكى دايكو داپیرم
 سبەى ئەم كاتە دیم بو خوازبێنیت ،
 من بى زەمیر نیم خاوەن زەمیرم
 یازەماوەندت ئەگێریم لەدى
 یادی بەرنەدەم . ئەلیم : زویرم

ھەولیز : ١٩٥٩

(١) لە عەرەبى یەو بە دەستکاری

ئوتۇگراف^(۱)

ووتى : «ئەفەرموۋى لەسەر دەفتەرم
دېرى بنوۋى ئەى ھونەرۋەرم
يا لەگەل ۋىنەت بېشكەشم بگەى
چەند ۋوشەيەكى ناسك ونەرم
ھەتا بېدوۋىنم ۋەك كۆرپەى نىان
لەسەر خەۋنگەى سېنەى مەپمەرم
بەشەۋان كاتى لەپال سەرنىم
نقوم ئەبمە ناۋخەۋى بىپەرم (۲)
خەۋنى خوش خوشى پېۋە ئەبىنم
ئەلى ئەخشاۋە لەنىۋ جگەرم
زۆر گىرنىگىرە لایمنى شەيدا
لەزىپو زىۋو دېۋ گەۋەرم
ۋوشەى ناسكت سارپىزى زامە
ۋوشەت ئەخەمە سەرچاۋ و سەرم
خەرمەنەيەكى تىرفەدارە
لەئاسۋى گەشى گىيانى بى زەرم
چرىكەداران خولقاون تاكو
گىرنۋش بەرن بۆت لە بەرامبەرم
بەلایمەنەۋە تۆ لە (مەۋلەۋى)
شارەزاتىرى بەھەستى گەرم
بە نىرگىزچارى گولشەنى ۋالام ،
بە چىمەنزارى گولۋوشەستپەرم ،
- كەئەمانەم بېست ، ئەم چرىكانە
لە گولەندامى بالا عەپمەرم

وه لأمم داوه بهره و پووی پیری ،
 به قسه ی پیر له فیان و شهرم :-
 (ببوره ، لابه ئهم «ئۆتوگرافه»
 له بهر دیمه نی بت و په یکه رم
 من و (مه وله وی) عاسمان و پرسمان
 نه و گیان و جهسته ، من ئیسق و چه رم
 که ی من بووم به جی ی شایه سته ی زاران ؟
 که ی من وهك ئه ئی ی خاوه ن هونه رم ؟
 که ی من پاساری چریکه ی ته پیم ؟
 که ی من شاکاری کیش و له نگره رم ؟
 ئه ی خوینه وه ری ته پترین چامه
 له نیو ، دلتهران ئه ی خوینه وه رم :
 له کووی وه هاتی بو لای من توخوا
 من شالوریک ی بی بال و په پیم ؟
 هه لیه سته ی پیشووم خسته ناگردان ،
 گواریمه وه به ژان و که سه رم
 سوفره ی میواتم لولدا به چوستی
 نه نارنجم ما ، نه به ی شه ککه رم
 ژبی ژهنه م پساند ، نه نه ی ، نه نه ی ژهن ،
 نه ده نووگم ما ، نه بال و په پیم
 تا نه و گولانه ی له گولدانم بوون
 هه مووم دانه به رچه قوونه شته رم
 جیم له به هاره ، له که پانه وه ی ،
 له بووژانه وه ی داری بی به رم ؟
 به پیم داو پویی به و پئی به ی که وا
 له سه ریا پویی شوخی دل به رم
 ئه ی که شترین که ش له نیوان که شان

تۆنەي جۈانتىرىن تابلۇي پۈستەرم
 بېتۈبدۈي لىم ، لە ھۈننە ھەم ،
 لە نەۋاي سازى نابەختە ھەم
 جياۋازى يەكى ۋا دېتە بەر چاۋت
 لەمىيان مەن ۋ تاسەي بى پەرم
 لەمىيان مەن ۋ نەندىشەم ،
 لەمىيان مەن ۋ پەنگى سىبەرم
 ئەتۈنم بەيەك دېرى ھەلبەستەم
 جىھاننى دائىم ، يا جىھاننى بەرم
 ھۈنەرۋەرانى بارەگائى ھۈنەر
 قوتابى مەن ، مەنىيان پابەرم
 شالۋوران يەك يەلئە ۋىر دەستى مەن
 دەرچۈيىنە بۈيە بىلەندە سەرم
 نەۋجۈۋاننى دۈنيائى جۈۋانان
 دەستكردەي مەن ، مەن پازىنەرم
 مەتاكو ئەۋەي زاپەلەي زەنگەم
 ئەخاتە زەنگى ئىي باخەبەرم
 بەرھەم ئەۋەي پەسندى ئەكەي
 چامەي بەتام ۋ ھۈنراۋەي تەرم
 ھەندى بۈياخەن چىراۋن لەۋى ،
 لەسەر كاغەزى شىن ۋ ئەسەرم
 لەخشتەت نە با تروسكەي گەشم ،
 بروسكەي لەشى زىر ۋ زەبەرم
 ھەموم ھەنجى بەسەرى پەنجەم
 دېرەم لەرك پەنجى بىۋەرم
 خستە چان پەرلە خۇلەمىش ،

کولخه نی پر له ژيله مۆی گهرم
 هه له تم بو برد وه کو چه نگاوهر
 سه رسام مه میننی که چه نگاوهرم
 چه کی من په پسته له مهیدانی شهر
 به پیت شهر نه که له گه ل شهر که رم
 سه نگهرم چه زبوو هه روا په پسته وان
 که چه زم پها ، پها سه نگهرم
 په رستگام دانا بو گول په روه ران ،
 به لام له ده رگای دیم ده ربه ده رم
 نه مه یه نه ی شوخ چیروکی چه زم
 ناخو له مه ولا شیعره نه زبه رم
 به های نه میننی وه جاری جاران
 له لای تو یانا نه بیته تهرم ؟
 فیلیم ئی مه که به قسه ی شیرین
 راستیم پی بلی تو و پیغه مبه رم
 ووتی : تاماوم له م جیهانه دا
 نه یکه مه هاوپی ی ژین و سه فه رم
 به سیمی زهر دو داوی په نگاوهره نگ
 بو ت نه یئوسمه وه له سه ر که مبه رم
 له لای زیپرنگر نه ی که م به پشته ی
 بو باریکایی قه دی عه پعه رم
 چونکه مه ئی بووی له ده ورو به رم
 چریکه ت نه هات بو ده شتوده رم !

(۱) پارچه هه لبه ستیکی (نزار قبانی) یه ، به ده ستکاری کردوومه ته
 کوردی ، به شیوه یه کی وا که بگونجی له گه ل میزاجی کورده واری .

داخ

له گولشه ندا له گه ل دهرچوونی خوږی شهنګ له ناسودا
به يادم که له وی گيانه ، نه من نامیزی بالاتم
به رامبه رکوڅکی چين چيټ وهکونه ی ژهن له شانودا
هه تاماوم نه نالینم به رنده ی نال و والاتم
چريکه م هينده شاکاره له ناخی پاکي شه ويودا
نه بيته بوی گياچارټ گولوی ناخی لالاتم
نه خير ، نابي ، له يادت که م گوناھی توله نه ستودا
گوناهيکی که لي زاله ، گوناھباری سکالاتم
نه که ی ساتی له يادم که ی

نه بی هه رچون بی شادم که ی ...

به دیدارت هه تاماوم له ژیر سنجاقی نالاتم !

له چيمه ندا ، له کاتیکا فريشتان ريز نه بن تيم تيم^(۱)
نه وهستن چه شني ناوينه به رامبه رديمه نی شهنګت
پياله ی عه نبري بوندار ، گولی پيچراو به داوی سيم
له سر په نجان بريقاوه به بونه ی ناته شي ره نګت
له ويدا له وزه ماوهنده جوانه ی تو که تيايا نيم
له گه ل پولي گوله ندانمان بگيرم به زمی شاهه نګت
به يادم که له نيو شوخان ، له دونيادا نه وه ی من ديم
له دواي تو هات و بت ديبا نه گريای پر به دهرده نګت

نه که ی خوږا له یادم که ی

نه بی هرچون بی شادم که ی ..

له کوسارت نه من هردهم نه بینم پهنگی بی ژهنگت !

له بهنده ندا که بالنده ی هونه ر خویندی له ته ک په ردهم
چریکاندی به گورانی له نیرگزجاړی پابردووم
له باخی پر له تیشک و ته م دیارکه وت شه ونمی هاودهم ،
شه وی ماته م له یادی چوو که لای ثاواتی بابردووم
له یالان لاله وه که به هردهم دره وشاوه وه کو خندهم ،
گولاله وه که تروسکه ی شه م وه کو هاواری یه ک و دووم
به یادم که ودها هردهم ، نه تو لیره له زار و دهم
وه کو ویردیکي بالایی له سازی بیره وه ی زیندووم
نه که ی شاکی له یادم که ی ،

نه بی هرچون بی شادم که ی ..

له گولزارت نه من هردهم له داخی تاف پابردووم .

له دهر به ندا که که شتی نه وجوانان هاته سره دریا
له هه رلا نه وجوانیکی وه کو خوت هاته دیداری

فرپیوی باخی دلداران ، سه ماسازینه ری ووریا
 له گهل چینی دلآرامان پری دا تاری نازداری
 له سه ر پوویاری پیروزان ، له بانیژهی دووهم دونیا
 به یادم که له وی گیلانه له بهر لاولوی بونداری
 له دوی هه لگرتنی تهرمت هه زار خۆزگه م و سه د بریا
 له سه ر لیوم گبری داوه به ناکامی و برینداری
 نه که ی توخوا له یادم که ی

نه بی هه رچون بی شادم که ی ..

به پروخسارت له ده ره به ندا ، له ئاست ریژاوی پونداری !

زاوینه : ۱۹۶۵

(۱) تیم تیم : پۆل پۆل ، تیپ ، تیپ

ئەي دل

ئەي دل ، لەبەرچى لەدونيای بى باک
ئاوا دامايى ، گۆستگەوت و خەمناک ؟
لەبەرچى ئاسۆت خۆى پەش ئەنوینى
هەروەکو ئاسۆى دلى ئەژدهاک ؟
بۆچى ژەنيىنى تەلت نالینە ؟
وەکو نالینى کوندبۆى ناپاک ؟
هەتاکو دوینى دیمەنى بۆوى تاک ،
گولشەنى بۆوى بۆ هەر شتیکی چاک
نیستاکەش ئاوا سیس و ژاکاوى ،
نەگەلای سەوزت ماوه نەپاداک
هەمیشە لەگەل چینی بیداران
ئەگەپۆی وەکو زاپۆکی بى داک
ئەپۆى ئەپپۆى دەشتى ناکامى ،
دەشتى سەرسامى ، دەشتى ترسناک
بە کام خەنجەرى هەنجن کراوى ؟
بە کام نەشتەر و کام تیری بى باک ؟
کوا دلارامى تاقى جوانیت ؟
کوا گولەندامى زیرەك و چالاک ؟
کوا باخەوانى باخى ئارەزووت ؟
کوا پاسەوانى میخەك و لای لاك ؟
کوانى مەى ؟ کوانى مەى گىروپادە ؟
ئازارت دەرخەن لەگیانى هیلەك ؟
نە شوینى نەى ژەن ، نە مێوهى دەگمەن
ماوون ، نە میرگت ، نە چل ، نە تەپلاک

هه موو سه رتاها له قوډگي گهردوون
 بوونه ئازووقه و پينخوډ و خوډاك
 نهى دل ، دلى بووى به وه چو ئازا
 نه ئه ترساي له گهرداوى سامناك
 وهك «حه زياء و ابووى به رامبه ر زوډار
 وهك (كاوه) و ابووى به رامبه ر «ده حاك»
 گه ر شير چرنيوكى له ئه وكت نابا^(۱)
 دهم وده ست ئه مرد ، نه بوو به كه لاک
 دلى بووى دلان له ده وډى سه رى
 ئه سوډانه وه جووت جووت و تاك تاك
 نه وات له گوئى يان دهنگى نه داوه
 هه ر وه كو نه واى شاكارىكى چاك
 ئيستاكه ش ئاوا له نيو گيژى خه م
 خنكاوى ، دووډى له خوشى پووى خاك
 نهى دل نه تو و خه م به په سه ن بران
 له يه كتر ئه كن به سه ر و گولاك
 نه شكه نجه ت هينده زوډ و زه به نده
 دانامركى به ئه فيون و ترياك
 هه ر دووك پيكه وه به يهك شيرى تال
 پواون له سه ر يهك خوډ و خاشاك
 هه ر دووك پيكه وه به يهك نان و دو
 گه وډه بوون به يهك له نگرى و ملاك
 نهى دل ليدانت زوډ توندو تيژه
 وه كو ليدانى دليكى بنى ماك
 به زگماك و ابووى ، ئا به م شيوه يه
 به زگماك و ابووى ، به ئى به زگماك
 جيهانت ته مه زينده گيت گرين ،

گۆشەگىر ۋە كودەرويشى «كۆلۈك»،^(۱)
ئەي دىل كامە دىل تۆي كىرد بە دۆزەخ
خوشى نەبىنى ئەودلە ھۆكۈك

ھەوليز : ۱۹۵۶

- (۱) ئەۋك : مل
(۲) مۇرىدەكانى مەولانا جەلال الدىن الرومى

سبهي

سبهي به زهبرى هايڙى دل پهق
نه وهرى گه لاي نه مامي شهنگت
لاله ي سواوت به پهنگي شهبهق
سيس نه بن له سه رگړدى پهنگ پهنگت
له ډير چناران كهوى قهقهه قهق
نه نالينى بو وينه ي قهقههنگت
وهيشومه ي ټاكام به ره ودهشتى زهق
پاوښه نى سوپاي په پوله وهنگت ..
بى بهشت نه كا له نه وجه واني
نه تخاته گه رووى خه مى شه واني ا

سبهي له ټاسوت شالورى شاكار
مه لنه فرى به شوين هوگرى فريو

زهويت چۆل ئېنى ، نەھاودەم ، نەيار
 دىنە دىدارى پووبارى ھەتتو
 دلداران جووت ، جووت كۆچ ئەكەن بوشار
 لەپاش نەمانى بەھارى وەرئو
 جىنى گولەمىخەك پېر نەبى لەخار ،
 نەگول نەمىنى نەئاوينى زىو
 ئىنجا دالەپەش كاتى بەيانى
 دى ، سەمائەكا لەپىگەى كانى !

سبەى كلافەى خەرمانەى خورت
 وەن ئەبى لەئىر تاراي تەمى پەش
 لەشكرى ھەورو گەوالەى زورت
 دائەخا پىلوى گەلاوئىزى گەش
 لەناو ئەشكەوتى قاوئى و سورت
 پال ئەداتەو وورچى دل بەغەش
 لەجىياتى قازو قولىنگو پورت

داگیرت ئەکا پلینگى گەردەش
لەباتى ، تەپروتانى بەيانی
پشیلەى گىوى دیتە سەركانى !

سبەى لەسەر پووى مئووى گەپووت
لانەچى پەنجەى دیدەخوماران
تەلارى هیوای تەمەن نەدیووت
نەپوخی لەژێر بەفرى کۆساران
هاوین نشینی لەچەم چەقیووت
ئەبیتە لانەى دڕندەو هاران
لەپەناو پێچى دۆلى تەزیووت
کۆچەران پۆل ، پۆل دینەو شاران
ئەوسا گورگى دڕ لەدەورەى کانى
ئەسورپیتەو تاكو بەيانی !

سبەي ھيالەي كۆپى دلبەران
 نەھارې ، نەمەي شەمینی ، نەبو
 نەھاوداز ، نەنەي ، نەتەلیدەران
 ئاھەنگ ئەگىرن ، نەژى ، نەشەوبو
 نەگۆیندەبىژ ، نەسەما كەران
 لەنیرگىزجاپت ئەكەن ھاتوچو
 نە «كىۆبید» ، نەجوان پەرورەران
 رائەكشىن لەوى لەسەبەرى تو^(۳)
 لەجىياتى ئىمە كاتى بەيانی
 بېچوۋە توركى بوۋ دىتە سەركانى !

بەلام سەرلەنوى بەھار دىتەوہ
 ئەپازىپتەوہ ، وەكو بوکولان
 دووبارە ھىرۆت ئەدرەوشىتەوہ
 لەسەر تۆپەنگى شەنگى گىردولان
 تەنبا گىيانى من ئەمىنىتەوہ

له تاريخي ډا شينوې ګولان

پوڌ له دواى پوډان دى و دهرزيتووه

وہک گہ لای زہردی سہر سینہ ی دولان

بۇ دالارامو بۇ نەوجوانى

ناخه لئه کښتی بوئهره وانی !!

شہ قلاوہ : ۱۹۵۵

(۱) ڈی : وتر

(۲) پهری دنداری

نه ورزو نه هار

وهره ، بوم پرکه باده ی په ننگاوپه ننگ
به شيله ی گولان به هه نگوینی هه ننگ
وهره دانیشین له لای شاکاران
له نیو باووشی به هاری قه شه ننگ
وهره گوئی بگره شامه ی غه زهل
له وئی به خوینی به خوشترین ده ننگ
وهره بېروانه چون هه لده نیشتی
له ده وروپه ری گوئی شوخ و شه ننگ
چون نه چریکینی له ناست خه زمانه ی
بی و هی بترسی له چقلی خه ده ننگ
وهره سه یرکه په پوله ی بازارو
چلون هه لده فری له دولی لاسه ننگ
لیره مه ی له وئی پیاله ی زیوین
لیره نه ی ، له وئی دووژله ی به رچه ننگ
لیره ده هول و ژوپنای چوپی گیر ،
له وئی راوکه رو شاسواری چه له ننگ
شه ونم گه ردانه ی گه ردنی بووکه
لوتکه زاوایه فرېنده ئاهه ننگ
جوکه هه روکو به للووردی پوند دار ..
دپاره له نیو باخی بی خه په ننگ
په لکه په نگینه له شیوه ی بالات
وه ستاره ، شیوه ی بالای پاری مه ننگ
وهره نه ی زه ری نیونیکا گه شه ننگ
گه شه ننگ هه روکو تروسکه ی گه زه ننگ

وهره مه سستكهم له نه وروزی نه و
 به هه لېه ستي پيك ، نهك هه لېه ستي له نگ
 وهره پيكه وه نه م ديمه نانه
 نمايش بگه ين فرسه نگ به فرسه نگ
 وهره سهيركه چاوگه ي سهولان
 چونه له نيوان دره ختي زه به نگ
 به هاوين به فراو به زستان گه رماو ،
 به پاپز خوشاو ، به به هار گيزه نگ
 وهره سهيركه كچولاني دي
 خه وتونه له نيو گياو گول و به نگ
 له ده وروپه ري خه رمانه ي پرويان
 شالووري مه دهوش كه وتوته ده رده نگ^(۱)
 ده نووكي «نوته» دلي «سمفوني»
 مه لان «كورس» به خوي بو تپي پيشه نگ
 دارميوه وه كو ته لاري خانراد
 دياره ، ميوه له شيوه ي به په نگ
 نه ئي قه نديلي ژووري يارانه ،
 يا نه ستيره يه له نيو شه وه زه نگ
 زه وي سه راسه ر وهك به هه شتيكه
 بي شووره و ده رگه و په رژيني بي ژه نگ
 له لايي بازو كوټري كيوي
 له لايي قازو قولينگي ده به نگ
 توپه نگ نه خشاوه به گولي وورد وورد ،
 نه ئي كلاوي لاوانه ، توپه نگ
 له هر لايه وه په يحانه و لاله
 له هر لايه وه په روانه و ميشه نگ
 ئاسكولان پول پول له خه ونگه ي خوش

نه گه پښ دوور له ډاووکه رو تفهنگ
 له هر ماوه يښ زه ماوه نديکه
 له گه ل هی دلم نه په رنگو په رنگ
 هر وینه گره وینه ی پووباران
 وهر نه گری وینه ی شه تاوی به په رنگ
 وهر نه ی له له ی دهمی نازداران ،
 وهر نه ی ژه نه ی شمشال گه شهنگ
 وهر با نیمه ش بنشین لیره
 له نیست او ته کاتیکي درهنگ
 له لای نیرگزو میخه ک و شه و بو ،
 له لای حاجيله و به یبون و گوله نگ
 وهر با نیمه ش لیکیتتر بشالین
 وهک جووتی کوده ی جوان و هوشهنگ
 وهک چون گه لای دار خوی ده شالین
 به باسکی نارنج ، به لاسکی لالهنگ
 وهر مه ترسه له منی بی گهره
 له منی ژيرو چاپووک و چه له نگ
 من به هه ستيکی قول و فراوان
 سهیری تونه کم نهک هه ستيکی تهنگ
 له و گه نجانه نیم گول هه لوه رینم
 بو شه وی یاخود بو کاریکي گهنگ
 په و شتم هینده پاک و خاوینه
 بولوان بویته درو شم و جه فهنگ^(۳)

گه لي عه لي به گ : ۱۹۵۴

ده ردهنگ : صدی

جه فهنگ : رمز

كازانده^(۱)

ووتى : له خوشه خهوى به هاران
خه ونى خوشت دى به گولعزاران
ووتم : نا نه خير بوئه وينى تو
شه وان بيدار بووم له گه ل بيداران
ووتى : له يادت نه مابوو ديدهم
له بهر هات و چوى ديدم خوماران
ووتم : نا ، نه خير هر له يادم بووى
به لام به شوكام به يادگاران
نه بو ، نه هيرؤ ، له بهر يادى تو
نه هاته يادم ، نه گه لاي داران
تا جوانكاريم وه كو مه تيوان
جى مابوو له وى ، لاي جوانكاران
ووتى : خو ئاگات له خير بهى دلم
نه مابوو ، به لام مابوو له ياران
ووتم : نا ، نه خير ، هر خوم ئه زانم
چون بوئ نه وه ستام له پال چناران
برؤ بهر سه له چيمه نزاران ،
له نيرگ زجاو له ميرخوزاران
شاكاران پؤل پؤل ئه گريان بو من ،
كه بوئ ئه گريام له بهر شاكاران
گولؤ نه سته رهن گه واهى منن ،
ئاواش به پولهى نيوگياجاپان
بهر سه له وان ، ئه وان ئه زانن ،

ئەوان تى ئەگەن لە ھەستىاران
 ۋوتى : ۋاز . ۋوتم : لە گوناھبارى
 ۋازم ھېنا بوو بۆ گوناھباران !
 ئەك لە تو ، ئەك لە شوخى ككلاوزەپ ،
 ئەك لە تو ، ئەك لە ئاسكى بناران
 تاسەى ئەوینت لە نىودى من
 ببوھ چرىكەى مەلى ھەۋاران
 سىمفونىيى بوو ، نەبوو ھە نابی
 لەزەماو ھەندى تریفەداران
 كوا شالوود ؟ كوانى ئەو مەلەى كەوا
 ئەى ھىنا لەرزىن دلى ھەزاران ؟
 كوانى ئازۆقەى موچىرك و تاسەم ؟
 كوانى خۆراكى پەگەو دەماران ؟
 ۋوتى : كۆپابووى ؟ ۋوتم : لە گيانم
 خوشى نەما بوو بۆ ھەرزەكاران
 لەبەر دووردى تو بىزەى سەر لىووم
 دياربوو ھەر ۋەك بىزەى ھەزاران
 ۋوتى : نەينىت خۆ ئاشكرا كرد ؟
 ۋوتم : نەنگى يە لام قسەى خواران
 نەينىت ۋەكوشە و نەم ئاوابوو .
 ۋەكو ئاونگى كولى بەماران
 ۋوتى : بەدكاران و ايان كرد كەوا
 نەگەيتە ئەنجام ۋەى لە بەدكاران !
 ۋوتم : توپىتدا ئەوان وابكەن
 ناوم بىخەنە ناو تاوانباران
 ئەگەر تو ئاوات نەكرد بوايە

وا وئىل نەنەبوم لەگوندو شاران
ئەي دلارامى تاقى جوانىم ،
ئەي نىگلى نىۋچىنى نىگاران
خەمبارى ھەموو بۆن مایەو
ھەرمىنم خەمى دلى خەمباران

ھەوليز : ۱۹۵۶

(۱) شىعەرىكى عەرەبى كۆنە وورده دەستكارى يەكى ئىكراوہ .

کچولانی کورد

لاساپی عبدالله مصباح

سه رنج پاکیشیری یاران ، نیکاری هستیاران
پهري دهريه ندو پروپاران ، فریشته ی لاله زاران
به دیده شه ونمی گولشن ، به کوله په ونه قی جه وشن ،
به خنده گه وهری په وشن ، به دم خونچه ی به هاران
له سر لوتکه ی جوانی دا ، له چولی و شاه دانیدا ،
که شه و خه ونی خه وانی دا ، تریفه ی رووی ستاران
هه موو په یکه ری تاشاون ، به دیو لولو نه خشاون ،
هه موو زیږی دره و شاون ، خه ناوکه ی پوژگاران
نه وه ی خه لکی به هه شتائن ، بزه ی ووردو درشتائن ،
له تیره ی قنچ و قشتائن ، نه ژادی به ختیاران
خه لاتی بی خه لاتائن ، گزنکی پوژه لاتائن ،
تروسکه ی سر وولاتائن ، بلنسه ی زانیاران
به بالا عه رعه پی شه نګن ، به وینه دل به ری مه نګن ،
به برژانګ له شکری جه نګن ، به قه د شتلی نزاران
دهمی داخی هه ناسائن ، دهمی ناخی که ساسائن ،
دهمی گلپه له تاسائن ، دهمی کامی هه ژاران
دهمی زامو دهمی پامن ، دهمی ئیلهامی ناکامن ،
دهمی گیانی دلارامن دهمی ئاسکی بناران
دهمی ئوقره و فه راموشن ، دهمی ئازاری خاموشن ،
دهمی ترش و دهمی خوشن ، دهمی خه مسخواری یاران
به دیمه ن نه و به ری حورن ، به گه ردن نه خشی کافورن ،
به له نجه سازو سه نتورن ، به ده نګ ئاوازی تاران

ته ماشاڪه ن چي نه خشڪين چي نوشتته جادو به خشڪين ؟
 چي جيگه ي داخو خه وشيڪن چي موچرڪي ده مارائن ؟
 چي خاوهن رهوت و نه ندامن ؟ چي نه شنه ي عاره ق و جامن ا
 چي ويست و خواست و نه نجامن ؟ چي تاقانه ي نيگارانن ؟
 به سينه وهك شه مامو به ي ، به قاقا وهك ره باب و نه ي ،
 به عيشوه وهك شه پاب و مه ي ، شه مالي دهم پووبارانن
 خروشي زاري شالووين ، نه واي باكوورو باشووين
 (بهيات) و (رهست) و (ماهور)ن ، ژهنه ي قورپكي هوزارانن^(۱)
 هوزاري چي و كناري چي ؟ خروشي سازو تاري چي ؟
 گولاله و گولمزاري چي ؟ ديار ي نيو ديارانن
 به شيوه وهك نوميد ي دل ، به په رجه م چه پكه ي سونبول ،
 به گونا وهك په رهنكي گول ، په كو شه وبلي به هارانن^(۲)
 خوداوه ندي جوانانن ، ته ليسمي دلنيانانن ،
 له ئاورينگ و له گيانانن ، نمونه ي ورده كارانن
 به زستان پوڙي سامالن ، به پايين ميخه كي ئالن
 خه يالي شيعري «پيربال»ن ، چريكه ي گوي و زارانن

مه ولير : ۱۹۶۰

(۱) بهيات، و «رهست» و «ماهور» : سي پارچه گوراني پوزه لاتي به

(۲) په رهنك : په راي قهله و = پشكو

وہ لامي نامه

مورانی

دوینئی له باخی مهستم
نامهت گه یشته دهستم
پئی جولایه وه مهستم
ئهی یاری خوشه ویستم

له دواى خویندنی نامه
ئهم په یامه به تامه
نووسیم به نووکی خامه
وه لامي هر مهستم

ووتم : وهك چون ئه تهوئ
ئاوا بوئ دیمه ئهوئ
وهك خه وئی خوشه خه وئ
ئهلیم : ئهی بوکی مهستم ..

وا به رامبه ر په نجه ره
وهستام لی ره ، له به ره
ده خیرا زووکه وه ره
گوئ دهره زهنگی مهستم

گوئی دهره چرپه‌ی تهرم
ژهنه‌ی گیان و جگهرم
تو بت ، من بت‌په‌روهرم
تا ماوم نه‌ته‌رستم

هه‌لسه کامی دلتهران
پوا به بوی نه‌ستهران
وهره وه‌کو نه‌ختهران
بیروانه دۆل و به‌ستم ..

چی گولزارنکی شه‌نگه ؟
پپ له‌چراو په‌په‌نگه !
ده‌هه‌لسه ، ده‌ی دره‌نگه ..
نه‌وه‌ك بیروا له‌ ده‌ستم

بام‌نیش وه‌ك سازو نه‌ی
له‌سای داری خووخ و به‌ی
له‌ده‌نگ ده‌م بلّیم ئوخه‌ی
خوگه‌یم به‌مه‌به‌ستم

ده‌ریه‌ندیخان : ۱۹۵۴

گول

گول له باخان چند نزم بئ نيشته جي ى هردهم گوله
دركي زوليش دركه گهرچي نيشته جي ى پوپه ى چله
گهر هزار سالي ره به ق زال بئ به سر باخي گولان
نايه ته پيزي نه وان نهو ، چونكه بئ خنده ى گوله

زير

زير نه گهر هارا به به رد ، نابيته گل هر زيره زير
به رد نرخدار نابئ ، تاواش زير چي كه م ناكا نه خير
چونكه به رد زوره له به ر چاو ، بويه وا نرخی كه مه
هر شتي زور بئ وه ها ، ناگاته راده ى دپو زير

ناحه ز

گهر ده ى ناحه ز نه بئ زانستيار نايه ته پوو
شه وه زنگ بالئ نه كيشئ ، كئ نه بينئ مانگي نوو
قاوه ى بوندار بونئ نايه گهر له تهك ناگر نه بئ
هر وه ها گهر ده ى ناحه ز نه بئ حه ز نايه ته پوو

دل

دل ئەگەر كىنى لە ناوېنى ، چۆن ئەبىتە جىي ھونەر ؟
(تو) ئەگەر كرمى لە ناوېنى ، بېچنى نايە تەبەر !
تو ئەگەر خۆت شەو بى چۆن ئاسوى وولاتم گەش ئەكەي ؟
تو ئەگەر خۆت كۆيىرى بى چۆن فېرم ئەكەي نە خشى ھونەر ؟

* * *

پەنجە

پەنجە بۆچاندنى گۆل خولقاوھ ، نەك چاندنى خار
وھكو خۆر بۆچاكە ھەلدۆ ، تاكو لادا شەوى تار
پەنجەيى خونچەي ئومىدى دل و گيانانى پنى
بى گومان خونچەي ئومىدى خوى ئەژاكى وھكوخار ؟

* * *

ھەولير : ١٩٥٦

وهك من

ئەي شاي دلداران ، ئەي (مەم) خەبەرى
وهك من ئازارت دى لە دلبەرى ؟
وهك من ئاۋزىنگى دلدارانست دى ؟
دلۋېي ئەشكى زامدارانست دى ؟
برىنى دىدەي بىدارانست دى ؟
لەگفت دەرچوۋنى نازدارانست دى ؟
بائى شكاۋى بالدارانست دى ؟
گونامى گەۋرەي زۆردارانست دى ؟
وهك من بيانۋى كۆلدارانست دى ؟
كەلەچەو زىللەي جاندارانست دى ؟
ئەي شاي دلداران ، ئەي (مەم) خەبەرى ؟
وهك من ئازارت دى لە دلبەرى ؟

بېۋ بەرسە لە بەۋنەقداران
چەند لە سەماگاي پۈلى نازداران
تارم ژەنيۋە وهك بەھرەداران
نۆتەم ئىداۋە بۈ پېرشنگداران
لەسەر پاىخى ژىر سايەداران
پاستە تاجدارى لەنيۋ تاجداران
بەلام ئەمنىش ئەي شاي دلداران
ناۋدارم وهك تۈ لەنيۋ ناۋداران

ئەي شاي دلداران ، ئەي مەم خەبەرى
وهك من ئازارت دى لە دلبەرى ؟

نهی له خوبایی که من له سه رخو
 شانازیت نهیه به گولی بی بو
 داریکی بهق بوو داری هزی تو
 پرو بهر سه له تهی شه و بو
 له په پری گولی نیرگزو هیرو
 کام بالنده یی به خوری ناسو
 شاهه پری سووتاو بووه ژيله مو؟
 نه تو یانه خو نه منی به نجه رو؟
 نهی شای دلداران ، نهی (هم) خه بهری
 وهك من نازات دی له دل بهری؟

هینده هله یی به «زین» ی بالات
 به په ننگا و په نگو به نالو والات
 به سیه تی ، لاده رازو سکالات
 هه تاکه یی نه ژی وای بی موبالات
 چاوت هه لینه سهیرکه کالات
 به په کتر ناچن نالام و نالات
 تروسکه یی لالام و تروسکه یی لالات
 شایه سته یی کچی به تاجی خه یالات؟
 به تو یا به من نهی «هم» خه بهری
 وهك من نازارت دی له دل بهری؟

زاخو : ۱۹۵۵

دوو باده^(۱)

دوو بادهم نوښی : په کښکیان شادی ،
په کښکیان عه زاب
به پرازی برسی و تینوی نیهادی ،
به سازو په باب
وه ستا له پېشم به کونه یادی ،
شوخی پرو نافتاب ..
له ده ستنیکي به ی
له نه ویدی قاب
په یی ووتم : فهرمو ،
بنوشه شه پاب !

له تله لې گوی دام وه کو دهنگی نه ی ،
کاری کرد له گیان
ناو سینهم پرې بوو له بونی مه مه ی ،
له تهندي نیان
ووزهم لی برپا ، چی پرازی بوو ، وه ی !
چی جادوی ژیان ..
منی خسته نیو
دوزه خی زیان
دواپوژمی هیشته
بی تاسه و فیان !

چاو ئاشكرای كرد نهینی، نیو دل ،
 جولایه وه زار
 ئیشی نو قوچ و دیاری چه بکه گول ،
 بیکه نینی بار
 خه ون نه خشانندی بی کلچوک و کل ..
 دوو دیده ی خومار ..
 نقوم بوونه نیو
 ئاواتی ساکار
 هیوای تی به پیووی
 هی بارو پیزار !

له دوای نیگاری به هاری وون بووی ،
 نیگاری خه زان
 هاته به پاوی کزو خه والووی ،
 ووتی : نه ی نه زان
 لای به هار چون بووی لای منیش نه وپووی
 هه زانی هه زان
 سه ره پای نه مهش
 وهك گه لای په زان
 نه وهری له چنگ
 زستانی زو زان !

قاقای تیکه لۆ به داخی گهرم ،
 له نڤوسه ماگا
 دهنگی دایه وه هه ر ئاواش شهرم ،
 فېری له نیگا
 بهاشان به خه ندهی نیان و نهرم
 رووی کرده ده رگا
 سه ری نایه سه ر
 سینه ی زامدارم
 ووتی : بو تو بئی
 هانی د ی دارم !

هه ولێر : ١٩٥٩

(١) له عه ره بێ یه وه : خیر الدین الزرگی

دهمت لابه

دهمت لابه له بهر دههم
 چيتر ناخه مه ناو دههم
 ههنگوين و قه ندوشه ککهری
 نابن به پيخوری ژهم
 زویرم لهو چهشی کهوا
 تاله وهکو چهشی خهم
 بهسیهتی ناله، با لهوی
 بخهوی لای مژو تهم
 بهیادی کاتی رابردوم،
 بهیادی سالی سییههم
 دهبا بسیتوه دلم
 لیږه لهسیله ماتهم
 هر له بهر تویه من کهوا
 له سهر زاری نهوو نهم
 ههوارگه بهرده دورکهوه
 له پيژگه پووبارو چههم
 خوم خاوهنی ههواری خوم
 خوم خاوهنی بانیزهم
 هر خوم په رستگه یه زی خوم
 خوم کرنوش بهر، خوم سه نههم
 سه رده می نه مروت : دههمه
 کوانی له کوی ما سه رده هم ؟
 به له می هیوام له سهر زیی
 هه زت بوو، نهما به له هم

مه لی «دیوانه‌ی، نا نه‌خیز
 «شه‌مم، کوژاوه، کوا «شه‌مم» ؟
 ناوبانگی وا درۆم ناوی
 نا، با نه‌بیته به‌ره‌مم
 نا، با نه‌بیته هوگرم
 نا، با نه‌بیته هاوده‌مم
 چیت نه‌وی بو گه‌پایته‌وه
 به‌ره‌و چوارپایه‌ی سیسه‌مم ؟
 له‌پریکه‌وه، هر وه‌کو
 دیداری جاری یه‌که‌مم
 چیت نه‌وی ناخو چیت دیوه
 له‌نیو که‌لاوه‌ی سته‌مم ؟
 نه‌من نیستاکه‌هیکه‌رم،
 نه‌من نیستاکه‌عه‌ده‌مم
 ته‌مه‌نم بویی ته‌مه‌نم،
 زۆرم تی‌په‌پی ما که‌مم
 چیت نه‌وی ؟ چه‌چه ؟ ناب‌خوا
 نه‌ماوه چه‌چه‌ی ساغله‌مم
 بآلم شکاوه شاه‌پرم
 وه‌ریوه تینوی تاسه‌مم
 نه‌ه‌ست، نه‌نه‌دیشه‌نه‌ی
 ماوه، نه‌چرپه‌ی قه‌له‌مم
 نه‌تو «شیرین» نه‌من «فه‌هاد»
 نه‌تو «زین» نه‌من «مه‌مم»
 چیت نه‌وی ؟ به‌هره ؟ چی نه‌ئی
 گه‌رووتم توپی بنی به‌مم ؟

نازت مەپئىسە ، كۆي كەۋە ،
 نازت نابىتە مەرەم
 زویرم لەتاسەي كۆم ،
 لەخرپەي وا بەئاستەم
 سۆيىندم خواردوۋە لەمەولا
 نەتكەمە زاخى نەغمەم
 بېرۇ مەرەستە ئەگىنا
 دىتە جىي سۆيىندوقەسەم
 گەر تۆكچى دايە «جەۋاى
 مەن كۆپى باۋە «ئادەم» !

ھەوليز : ۱۹۵۷

ئىلى پىرسىم

كەچۈلەي شەنگى نىوان كچۇلان ،
دېدە قەشەنگى نىۋنەرم و نۇلان
دوئىنى ئىلى پىرسىم : كىيە ھامرازت ؟
كىيە دىلخوازت لەگودچ و گۇلان ؟
كىيە ئەۋشۇخەي بەبەئىن و بالاي
ھەلدەئىلى ۋەكو شىت و شىپۇلان ؟
ۋەلامم داۋە : لەتۇ زىاتىر
كىيە بوۋكۇلەم لەنىۋ بوۋكۇلان ؟
بىلى لەتۇ كىيە دىلدزى بالام ،
كىيە ئاسكۇلەم لەنىۋ ئاسكۇلان ؟
تۇ دىلارم و ھىۋامى ھەر تۇي
چاۋگەي ئومىدى شامەلى دۇلان
تاكو باۋەپكەي ھەرموۋ بېرسە
لە جوانەكانى چىيى سەھۇلان
لە پەرىيەكانى بەھەشتى يەزدان
لە زەرىيەكانى دەرياي شەھۇلان
بېرسەلەۋان ، ئەۋان ئەزانن
بېرسە لەۋان لەتوندو تۇلان

گویى بده قسه‌ی هاك و پيروزان ،
 گویى مه‌ده قسه‌ی سه‌گه‌و گه‌مبۆلان
 با به‌خیل بو‌خوی بۆله‌بۆلى بى
 گویى خۆت كه‌پكه له بۆله بۆلان
 دلى من بى تو گاشه به‌ردىكى
 ره‌قه ، له‌شيوه‌ی به‌ردى ته‌پۆلان
 بى‌تونه‌تبىنم ساتى له‌ژىنم
 شاران ئه‌پىووم كۆلان به‌كۆلان
 ئه‌لىم : ئى به‌لكو وینه‌ت ئه‌بىنم
 له‌ویدا له‌نىو پۆلى كه‌چۆلان
 گه‌رتۆم بۆنه‌بى له‌م جیهانه‌دا
 وه‌كو «مه‌م» ی «زىن» ئه‌كه‌ومه‌چۆلان
 تو‌زۆرقه‌شه‌نگى له‌تۆقه‌شه‌نگتر
 نه‌پووه‌و نابى له‌نىو كيژۆلان
 به‌ئه‌ندیشه‌ی تۆهینامه‌ له‌رزىن
 ئه‌و دلانه‌ی كه‌ ئاسن وه‌پۆلان
 پى‌نووسم ئه‌وه‌ی له‌ته‌نهاى‌دا
 كه‌ پى‌ئى ئه‌نووسم ووتى پى‌تۆلان
 بى‌تو جىابى له‌دىمه‌نى تو
 ئه‌هاپى له‌ژىر قۆنده‌ره‌و سۆلان
 چونكه‌ بالای تو‌م هه‌ر له‌به‌ر چاوه
 بو‌یه‌ وا بو‌ومه‌ ژانى ماخۆلان^(۱)
 وه‌ره ، تو‌وه‌ك گۆل من وه‌كو بۆلبۆل
 دا نشىن له‌ئاست په‌رچم گۆلان
 لى‌ره‌مه‌ی ، له‌وى ئاهه‌نگى شادى ،
 لى‌ره‌ نه‌ی ، له‌وى ده‌نگى ده‌هۆلان

كە ئەمانەى بىست شوپە كچى شوخ
 لە شاعىرەگەى لاتو كلۆلان
 ووتى : تاسەكەت ئەوەى ئەپرىڭى
 تاسەى مىزانە نەك تاسەى زۆلان
 شووبەكەس ناكەم گەر بەتۆنەبى
 گول بۆ بولبولە ، نەك بۆ پىشۆلان

ھەولير : ۱۹۵۵

(۱) ماخۆلان : معاناة

بو ره خنه گريک

[ره خنه گرتن له شيعر نه بڼې ته نيا هر له لايه ن شاعير بيت]

کاکه بهس هيرش بهره سره ه ستم
بهس بشکينه وه شپوهې ه لې ستم
بهس بلې : ته نيا جوانکاري به
بڼې داهينانو بڼې شاکاري به
ته نيا چنه د ووشه ي نه رم و نيا نه
بڼې خوښو په گو دمارو گيانه
ته نيا بوخسارو زهنگو وينه يه ،
بو ناپه سندی وهک ئاوينه يه !
ته نيا هو نراوه ي دهم و ده ورېکه
خو ي ناگري و نه پړاو په له ه ورېکه
شاعيري کاتي شيعري ساده يه
خه ريکي به ي و مه ي و باده يه !
کوا سازي ؟ کوانې که مان و ته لي ؟
له ته پو تو زې شو رشي گه لي ؟
کوا په پوله ي ؟ کوا هه نگی قه شه نگی ؟
کوا گه لای ؟ کوانې گولي په ننگ په نگی ؟
کوا عه نبري ؟ کوا ميسک و گولوي ؟
کوا بزهي ؟ کوانې تيشکي هه لوي ؟
نه وه ي داي ناوه هر قسه ي روته
نهک - وه کو نه لي - دو پو ياقو ته
تو خوا نه ي په خنه گري بازاری
نه ي نه وه ي گو شتم نه خاته زاري :

نه مه په خنه يه يا کينې په شه
 نه پيژنئ سهر ته م شيعره گه شه ؟
 سينه ي ژونمان پر نه کي له کين
 به ناوې په خنه ي زه ردو سپي و شين
 گهر په خنه گري نرخ شوناسم
 به پوکم به رده و به س بکه باسم
 به س به خيل به به نو سينه وم
 به داهينانو به هونينه وم
 به سهر و سيمای ووشه ي بالدارم
 نه من هينشتاکه چريکه دارم !
 هينشتاکه مه لي باخي به هه شتم
 خاوه نې تهخت و تاراج و گه شتم

هينشتا گوینده ي نه م کوردستانه م
 فرنده ي ناسوي نه م دارستانه م
 وينه گري رووي نه م خولو خاکه م
 خهفت هه لگري نه م دايکه چاکه م !
 هينشتاکه تاسه م هه نکويني هه نگه
 ده روونم ماوه ي به زم و نامه نگه
 هينشتا خاوه نې کيش و له نگه م
 هه ناسه م گوړه و زايه له م گهر م
 هينشتا سيمفونيم نالو والايه
 بيکي دوو زه له م پر سکالايه
 هينشتاکه به هره م وه کو شه وچرا
 نه دره وشينه وه نه گهر هه لکرا
 هينشتا نه نديشه م تريفه داره
 سه رچاوه ي پر له شيعري بونداره

هیشتا که بهوتم هر به ره و هیشه
 دیمه نی تابلوم سه رنج پاکیشه
 هیشتا به بهله ی خنچ و به روانه
 کپنوش نه بهن بو موم و خه مانه
 هیشتا که نه سهی هونه ر جلوه ی
 له دهستی منه تو هر له خه وی
 سه ره پای نه وهش نیگاری گهلم
 نه خشاوه له نیو دهروونی تلم

تلم پابه ری پشکه وتن خوازه
 هر ئاوازیکی هزار ئاوازه
 خاوه نی برپاو پی و پی و جیگه مه
 پیگه ی ئازادی خواهان پیگه مه
 بیجگه له مانهش گپی نه شکه نجه م
 بوته به ژاره ی قه میشی به نجه م
 گوپ ، گوپ دینه خوار له زامی ئالم
 نه بینه مایه ی وورده خه یالم

خه یالم باخچه ی هست و هونه ره
 بویه ره ضنه که ت بیخ و نه شته ره
 باوه ریم به خوم هیه که بالام
 کاسیتی ئاخ و داخ و سکالام
 باوه ریم به خوم هیه که سازم
 بو به هره مەندان چاوگه ی نیازم
 وه کو ئاوازی نه ی دلارامان
 وایه گوردانیم بو گوله ندامان

تۆ چىتە لە نەي ، لە نالەي ژەنەي
نەي ژەن تى ئىگا لە دەردەنگى نەي !
من خۇم ئەزانم كەمەل ئەخوینى ؟
بەچۇن شىوازىك گول ئەلاوینى ؟
تۆ هیشتا كالى وەكو فەرىكى
وەكو دووزەلەي بى دەوو پىكى
دووزەلەي بى پىك چۇن ئەفكىنى ؟
چۇن ەست و نەستى خۇي ئەدركىنى ؟

تیر تیژكراوه بۆ تیرهاوینان
گۆرانیش ەر بۆ گۆرانى بیژان !
گوشت بۆ قەساب و نان بۆ نانوا
بەندىكى كۆنە و تائىستاش ماوه
شیعری من ئەزى و شیعری تۆ ئەمرى
بیژىنگ ناتوانى بەرى پۇڭ بگرى
ئەو كاتەي كەمن لەزەماوەندان
تارم ئەژەنى بۆ ھونەرەندان
چرىكەم ئەھات لەگەل بالداران
ئەم ھىنا لەرزىن دلى زۆرداران

ئەو كاتەي كەمن لەگەل ئازادان
ئەو ەستام لەپووی چىنى بى دادان
ئەتۆ ھیشتاكە لەشیوہى جوجەل
كاگو لەت ئەكرد لەسەر قاچ و پەل
پەپۆلەت ئەخوارد لەبەر دەستى من
چۇن پەخنە ئەگرى لە ھەلبەستى من ؟

تۆ قەلى قىژە قىژو قىيە
كىندارى دژى چرپەو چرىو
قەل نابى پەخنى بگرى لە بولبول
لە ساي چقل بى يا لە ساي سونبول
قەل پاىەى ەر چەند بەرز بى قەل
بولبولش بولبول جوانترىن مەل !

بەغدا : ١٩٧٣

به ههشتی خه و

مه ولیر : ۱۹۶۰

ژیکه لای شهنگی نه و جه وان
 که چار لیک نه نیم به شه وان
 گویم لی به له خه ونی خه وان
 نه لیت به به چم پرتنه وان
 نه ژیم لی به له سای چلن
 له لای گه لای داری گولان
 له گه ل چریکی بولبولان
 دی به دیاری باخه وان
 دیمه که یفگی بهری یان
 به زمگی شوخه زهری یان^(۱)
 بو یاخه و تاجی سهریان
 نه پنم گولی نه رخه وان
 له بانیزه ی دیده گه شان
 له کونگره ی زولف به شان
 له ناو ته لاری بی غه شان ...
 دانه نیشم له گه ل نه وان
 که بزه ی سهر لیوم فیری
 نه و سا به چوستی شاهری
 دی ، له پیشم هه لئه به یی
 له سهر ناوازیکی به وان
 له دوی نامه نگي سازو نه ی
 پانه کشیم له سای داری به ی
 خه ونی خوش خوش نه بینم وه ی
 چی خوشه خه ونه که ی خه وان ؟

له گڼ هه لهاتنی که زهنگ
 نه به ستم چه پکینکی قه شهنگ
 نه لیم به یاوهری چه لهنگ
 بږو به شیکه سر که وان
 که یم له نیو شوی خمه
 بی ته لان و باخو چه^(۱)
 هر چند بنالینن که مه
 بو منی کوکی نه و جه وان
 چند به گوشادی و دنیا
 له دامینن که ژو چیا
 له گڼ تاسی دلم ژیا
 به یانی تا نیوه شه وان
 نه سووتا وه که پرهنگی که ش
 وه دروشم وجهه فنگی به ش
 له کوئی ما؟ کوانی پرهنگی له ش؟
 له کوئی ما خندهی سرده وان
 شکوفهی شه و چراخی من
 پویی، نه ما له باخی من
 کوئی بده ناخو داخی من
 کوئی مده ناوازی قه وان
 چریکهی دمکی نه مه له
 نه وای به تامی نه مه له
 زرینگی زهنگی نه مه له
 له من دزراوه نه که له وان!

(۱) زهری: زهریلکچ

(۲) ته لان: له ناوهندی دوو پیژده دره ختا کولانیکی دریژ

(۳) پرهنگ: پشکو

په پوله ی مردوو

چی ئی قه و ماوه ، په پوله ی جاران
په پنده ی شهنگی گولشه نی یاران ؟
چی ئی قه و ماوه ؛ بۆ له ده وری گول
ناسوړیته وه وهك هه ستیاران ؟
بۆچی وهك دویننی له م چل بۆنه و چل
نایه ت و ناچنی چه شننی شاكاران ؟
بۆچی وهك پېشوو نایه ته له رزین ؟
کواننی له رزیننی له ئاست نیگاران ؟
کوا زه ماوه ندی ؟ کواننی گوڤه ندی ؟
کواننی مه لیه ندی له نیرگ زجاران ؟
بۆ له سه ر ینگا وا فری دراوه ؟
بۆ ږاکشاهه دوور له نیساران ؟
بۆ له بهر نیگام وا گه راقوبه ؟
بۆنقوم بوو یته ده ریای چه خاران ؟
نایا له بهر یار ؟ یا کونچی به مار ؟
یا مال ناوایی گونی ته لاران ؟
یا نقوم بوو یته ناو خه ونی خوشی
تا بسینته وه وهك به ختیاران ؟
یاخود له ږاوکه ر ته ترسی و له پېر
ږاوی کاو بی با بۆ سته م کاران ؟
سه رنجی بدی چون نیگاریکه ؟
چون گوزاریکه له ناو گوزاران ؟

خولقاوه تاكو وهك قهرا لچه
 حوكمداری بی له میخوزاران ؟
 فرمان بگیری به سر ته و نه
 به سر مه لان و گولی گولزاران
 بهرستگای وهك من له بهه شته دا
 چه سپاوه لیله ، له لای جوانکاران
 وهك منی شه وگار له ده وره ی چرا
 سوپاوه ته وه ، له گهل شه وگار
 پهنجیکی زوری له گهل عیشقی خوی
 داوه ، وهكو من ، وهكو هه زاران
 ته مه له شیه تی ، له شی نه رمینی
 نه مه وهك میرگی تالی به هاران
 ته مه ش چاویه تی ، ته مه ش شاه پری
 رازاوه ته وه وهك لاله زاران
 وهك گوله ندای خهلقه ندای خوایی ،
 وهك دلارامی پولی هوزاران
 که ناوام بینی بهم بهزاری به
 ته زووم که وته ناو پهگو دهماران
 نه ختی زیاتر چوومه سر سهری
 وهكو پشیلای په نای دیواران
 په نجهم دریژکرد زور به ناسپایی
 هندی تا نه فیری به ره وهواران
 خستمه چنگم وهك چون بهخته ور
 نه خاته چنگی دوپی خونکاران
 سه رنجم دایه گهلی به ووردی

ديم گولە نەوێك بەپولەى جاران
 نەوسا تێر گريام تا لەتێن كەوتم
 چەند خوشە گريان بۆخەفەتباران !
 ووتم : باخەوان كاتى نەخەوى
 ناگای نامينى لە گوناھباران
 لالەى نەپنن لەدواى پنينى
 فەرىى نەدەنە سەر پىى پىبواران
 ياساى ئەم چەرخە چىياساى كە ؟
 ياساى ژيرانە ياساى خواران ؟
 چۆن بۆزانو داناو مەستيار ،
 گول بۆ نەزانو دەبەنگو لاران !

شەقلاوھ : ١٩٥٨

په شیمانی

دوینى : پى ووتم : من له نیوځه مې ،
 من په شیمانم : من له نیوټه مې
 من نیستا لیره به پى هوگرم ،
 من نیستا لیره به پى هاوده مې
 به خیل بوو نه وهی تو ی خسته نازار ،
 تو ی به سته وه به گوری خه مې
 گر باوه پ ناکه ی فهرموو به رسه
 له نه شکى زودو له خه ی که مې
 پیم ووت : ده ی برونه که پیتته وه
 بو نیره ، نه که ی پیتته وه چه مې
 نه که ی پیم بل ی : هر یاره که ی تو م ،
 هر له هر گفتى خو م و قسه مې
 تو ده مې نه من «زین» ی بالای تو م ،
 تو «وهی» نه من بو شهوت «شه مې»
 من تو م ناسیوه ، زانیوم تو چیت ؟
 چیت ناره ته نیو باده ی به رده مې
 من تیر بووم له مې ، له م تالوی یه ،
 چیت له مې ولا نابیته ژه مې
 مه لى به هر که کوانى له کوئى ما ؟
 به ره نه ماوه له زیلو به مې^(۱)
 سه یرکه ناخى گوژه م به تاله
 نه جور عی زودم ماوه نه که مې^(۲)
 دروت مه پیزه نیو گویم ده میکه
 دروت ناکه مه زاخى نه غه مې

نه تو وهك جاران «زين» كه ي دلي ،
 نه من وهك جاران بو دلت «مهم»
 توله هن ناگه ي هيشتا كه زابوي ،
 پهواي توني په حزي موده م
 من راستم پروام به راستي هيه
 له سر زني راستي نه پوا به له م
 من كه وهري خوم نادم به خه لوز
 گه ربيت و بیده م كه متر له كه م
 له خوشه ويستی چاوكه ي نايينم
 نمونه ي گنجي چرخي بيستم
 مه ئي : نيشانه ت هيشتا كه ماوه
 ليږه ، له ته ئي قزو په رچه م
 سوژده گام نه توي ، نه توي په يكه رم ،
 نه توي بتخانه ي بت وسنه م
 نه خير برواي تو راست نيه گيانه
 خواره هر وهكو لاقی سيسه م
 مه ئي خاوينم وهك گوني يانه ،
 باكزم نه وهك هيسو ستم
 پوښه نم وهكو تيشكي مانگي پر
 پيروزم وهكو گياني «مريه م»⁽⁷⁾
 نه شوخه ي كه وا دويني ناوا بوو
 نه مېو وا نيه له نيو به ره م
 بسپروه نه شكي چاوي فيلاويت ،
 فيله نابيته پينچ و م ره م
 نه تو يار ، نه من تازه لاوي توم
 نه تو «له يل» نه من «قهيس» ي دوو م

دەمى پەنجەدا لەپىناوى تۆ
 بەفەرۆ پۆيى پەنجى ئەو دەم
 تاكوو بېرواكەى فەرەمو، بخوینە
 نامەى يەكەم و نامەى سەيەم
 تۆمارم ئەوێ ئەنئ : فيغانم !
 نىگارم ئەوێ ئەنئ : ماتەم !
 يادداشتى حەزى دلىكى كۆنم
 پووگەى سەرنجى هى ئەو ئەم
 هەموو چرايە بۆ وەفادارى
 ووشەى بەتامى نوکی قەلەم

هەولێر : ١٩٥٦

- (١) زىل و بەم : دووچەشنە مۆسیقای پۆڤهەلاتین .
 (٢) جورعە : قوم .
 (٣) مەريەم : دایكى پىروۆزى ، مسیح ، ه .

هه لکه وت^(۱)

دویننی ئیواری یاری قه شه نگم
له پرنکه وه هاته بهر چه نگم
کاتی که تیری دا له هه ناوم
دام له هه ناوی تیرو خه ده نگم
غاری دا ، منیش غارم دا به دوی
زه ویمان لولدا من و قه شه نگم
ووتی : وازیینه . ووتم : چون ئه بی
له کیس دهم پاوی ئاسکی چه له نگم ؟
ووتی : ئه ی بهری شهنگی به هه شتم
ئه ی زهری مهنگی باخی بی ژه نگم
ئه ی سه رو چاوه ی هه وینی شادی
بو بیری پاک و تاسه ی به په نگم
چون نازانی چیم ئه وی له پره نگت ؟
چون تی ناگی له دهردهنگی زه نگم
شتیکم ئه وی گهر پیم ببه خشی
پهریان پۆل پۆل دینه ئاهه نگم
ماچی له گونات ، ئه ویترا له دهم ،
یهک له گولاهم ، یهک له لاله نگم
بوئه له ده وروبهری خه زمانهت
وهکو په روانه گنژو ده به نگم
که ئهم ئاره زوو و خواست و یسته ی بیست
له دهمی به بی قفل و خه په نگم

دهم و دهست تهری به رهو ئاوايي
 وهی له تهرینی فریشتهی شهنگم ؟
 ویستم ماچی کهم له لیوی قوتوی
 توژی بنوشم ههنگوینی ههنگم
 به لام نه متوانی به ئامانج بگه
 له بهر ناوهختی و کاتی درهنگم
 چی نه بوو نه گهر بمژیبوایه
 شیلهی به تامی دیده گه زهنگم
 بیجگه له پهختهی پۆلی دلداران
 له پهوشتهکی خاویزو ههنگم
 برایان دلم مه دهن به ههزان
 من به دل دژی کرده وهی نهنگم
 گهر له سهنگم دهن به سهنگیکی راست
 لاتان پۆن نه بی قوچساتی سهنگم
 نهوین و جوانی بوون له گهل بوونم
 وه هاش نه نیژدین له گوپی تهنگم

(۱) بنه پهرتی بیرى ئەم شیعەرم له شیعەرتکی عەرەبی کۆن وەرگرتووە .
 (عمرو بن ابی ربیعە)

جادو و گهر

لادهن له چاوی وا جادووگهری
 کهس پانه وستی له بهرامبه ری
 نه کهن باوه پکن به بزه ی بده می
 یا به گفت و گوی قه ندو شه ککهری
 نه وهنده شوخه گهر گوی باخان
 سه رنجی باتی له «پا» تا «سهری»
 له هه ژمهت چاوی نه گه وزی له خاک
 دیته ئاو زینگدان ، په په پ نه وه ری
 به روانهش چرای گونای ببینی
 خول نه داته وه له ده ورو به ری
 وه گهر له شاخان شنه ی به یانی
 له پریکه وه هاتو تی به ری
 به سه ر دره ختی گولش نه ی والای ،
 به سه ر به هه شتی دارو سی به ری
 بونداره ، چونکه به بوی نه گریجه ی
 پواوه ، به بوی هرچی عه نه به ری
 گلینه ی دیده ی تیشکی گه وه ره
 گیانم به ساقه ی تیشکی گه وه ره
 خامه ناتوانی وینه ی بکیش
 به گشت نه ندیشه و کیش و له نگه ری^(۱)
 کاتی شه وق نه دا نه ی نه خته ره
 شه وق نه داته وه له ته ک نه خته ری

لائەدا شەوى گيانى تاريكم
 ۋەك چۈن لائەدەم شەوى چەمبەرى
 برژانگەكانى ۋەك نىشتەروانە
 كى خوى پائەگرى لەپىش نىشتەرى ؟
 بىجگە لەوانەى كەوا شاعىرن
 پىشەيان بوويتە جوان پەرورەى
 گەئى پەيكەرى ناپابم ديوە ،
 بەلام نەم ديوە ۋەكو پەيكەرى
 گەنجى و جوانى كېنوش بەرن بوى
 شەپيانە لەسەر گول و شەستەرى
 يەككىيان دەستى لەسەر قامەيە ،
 ئەوى دىيان دەستى لەسەر خەنجەرى
 ئەوى تر ئەئى : مەن دام هېناوە ،
 ئەو پىشيان ئەئى : مەنم دانەرى
 چ ئاوپىكى بەرپا كىردوۋە
 بە شوخ و شەنگى ئەفەدو كەمبەرى ؟
 كەردانە مەست بوو بە بوئى مەمەى
 كە پاكشا لەسەر سىنەى مەپمەپى
 ۋەك خوداۋەندى پولى سەرمەستان
 كاتى مەست ئەبى لە دەشت و دەرى
 بازبەندى لولوى ۋەك مارى گىسوى
 ئاللاۋەتە پوى بازوۋى ئەسمەرى
 لەنەخشى بالاي ئەدرەشنتەرە
 تروسكەى ناخى گيان و جگەرى
 مەر خوم ئەزانم چى جادوۋىكە ؟
 چى وىنەپىكە وىنەى پەيكەرى ؟

وهك شوخه پهری به ههشتی خواجه
 نه خیر شوختره له شوخه پهری
 زود کس به خلیم بی نه باو نه لی :-
 کاکه له حهزا زود بهخته وهری
 به لام نازانی منی خیر نه دیو
 له پینگه ی حهزا دیم چه کمه سهری
 دوینی بوو دوینی دلم نیژت له خاک ،
 دوینی بوو دوینی گولم هه لوهری
 گهر «وهلی» شا بی له نیو دلداران ،
 من شای شایانم ، لیم بی خه بهری

مه ولیر : ۱۹۶۰

(۱) کیش و له نگه ر : وەزەن و قافیە

يادىڭ

بەبىرت دىي بەلئىنت دا - لەگولشەندا - بە دلخوازىم
لەكۆي ما ئەو بەلئىنەي تو ؟ لەكۆي ما ؟ كوانى شانازىم ؟
لەكۆي ما ئارەزووى پاكم ،
نيازى گيانى پووناكم ...
گوللەي باخى بۆندارم ، چىراي ئاسوئى بەھدارم
لەكۆي ما ؟ كوانى دىدارم ؟

بەبىرت دىي كە بۆيەك بووين ، لەوئى ئەي دلپەرى شەنگم ؟
ئەتوگول بووى ، منىش بولبول لەچىمەنزارى سەد رەنگم ؟
چرىكاندم بە گۆرانى ،
بەلازەي خوشى سۆرانى :-
ھەتا ماوم ئەمەكدارم .. ئەمن ، ئەي شوخى نازدارم
لەكۆي ما ؟ كوانى دىدارم ؟

بەبىرت دىي كە لەو كاتەي بچوك بووين دوور لەئاوايى
ھەزار كۆشكەم دروست كرد بۆت لەشىوھى كۆشكى زاوايى
لەبەردى ووردى نىو دۆلان
لەخاشاكى چىار چۆلان ..
لەگىيائى سەوزو شەپۆلدارم چەو چىلكەوگەلەي دارم
لەكۆي ما ؟ كوانى دىدارم ؟

به بیرت دئی که چه رداخم له بۆت هه لدا له جوخینا
 به رامبه ر خۆری نیو ئاسو ، له قرچه ی گه رمی هاوینا ؟
 به لینه تدا به دلپاکی
 ووت : هه رتو ، نه تو تاکی
 نه وینستاکه ش بریندارم نه من نه ی یاری بیندارم
 له کوئی ما ؟ کوانی دیدارم ؟

به بیرت دئی که باوه ستاین له دامینی چپای بالا
 که با هات زولفی داوداوت له شوشه ی گه ردت ئالا
 دیار بووی وه ک بهری ووریا
 وه کو وینه ی زهری زهریا
 که پوین گیانی دلدارم چریکا چه شنی بالدارم :-
 له کوئی ما ؟ کوانی دیدارم ؟

که تو م دی چه شنی شاوژهن هه ژاندم ناخی دلداران
 جوانکاری بووه پیشه م له سه پرانگامی نازداران
 له بانیزه ی گوله ندامان
 پواندم کامی ناکامان ...
 له کوئی ما نه ی شه به قدارم وه فات ، هه ر من وه فادارم
 له کوئی ما کوانی دیدارم ؟
 که زافو لای نازدارم ؟ !

هه ولیر : ۱۹۵۵

له سه رگوړی یار

له سه رگوړت وهكو بولبول نه نالینم هه تا ماوم
دواى پوینې توگیتې هه مو پوړهش بوو له بهر چاوم
سه راها كوله خه نې ژيله و زوخاله گيانې سوتاوم
هه مو فرگه ی خه مو ئیش و گرینه ژینې پووتاوم
ده با وون بې له پاشی تو له بووی نه م ژینه دا ناوم
له بهر مړگي سپاهی تو وهما سپس و په شوگاوم

وهكو نه ستیره یې گهش بووی له ناسمانی ژیانم تو
گولاوی كامی بې غهش بووی له باخړ یې زیانم تو
گزنكي خوړی گه ردهش بووی له تافي بهر یه یانم تو
پریشكي نالی ناتاش بووی له ئومیدی نیانم تو
فریشته ی شه نكي نه ندیشه م ، دلارامی دره وشاوم
ته لاری په پكړی بالام ، په رستگي به رزی پووخاوم

فه لك چه رخت سه ردهنگین بې له كې ئې ما شه و چراخی من
له بهرچی هه ول نه ده ی ئاوا به خه م پړكې ده ماخی من ؟
له لالان لاله یكېم بوو نه و یشته برد له باخی من
بېړوده ك ته فرو توونابی ، له شاهي شاخ و داخی من
له مه ولا پووله تو ناكه م هه تا له م حاله دا ماوم
نه نه تناسم ، نه نه مناسی ، ده لاجوده ی له بهر چاوم

گوناھمی نه ونه مامی من چی بوو لیره ، له گولزاران ؟
 هه له یاخو زیانی نه و چی بوو کوشنت به نازاران ؟
 له بهر چی ناوی نه و دونیا نه دیوهت خسته سهر زاران ؟
 برېو با هه له نه ستوت بی گوناھمی پوولی دلزاران !
 به غه پیری زه پ چی سودیکت نی یه نه ی چهرخی به دنوام
 له بهر کرداری ناپاکت وه ها سه رسامو تاساوم

جوانی من جوانی بوو ، به دل وهك شه ونمی گول بوو
 خه ونګه ی ویزه وانی بوو که ویزه ی مه شخه لی دل بوو
 له شپوه ی نه رځه وانی بوو ، هه میشه شایه نی چل بوو
 چ سوچیکي نه بوو ، نا ، نا ، سرووشی زه نګی بولبول بوو
 نیتربوچی له پر هاتی به ره و به ختی بریقاروم
 پماندت کوشکی ناواتم ، وه راندت نیړګزی لاوم

که چی پویی ، به لام هه ردهم له خه ونی لاله زارانه
 له گولشه ندا بهری شه نګی بناړو میړخوزارانه
 له ټاهه تګدا نه وای تارو سه دای ده نګی هوزارانه
 له ده ربه ندا گوزاریکی دیاری نیو گوزارانه
 به لام من نه ی فه له که هه ردهم به دهستی ټوله نیوداوم
 هیوادارم که بی ی بم به ی - له پر - بو یاری نیژراوم

كه كوچى كرد نىگارى من ، نه من بو كوچ نه كه م كاكه ؟
 له بهرچى من بمنيمن وا ، نه وىش بنوى له نه م خاكه ؟
 له نيو گوڤنىكى تاريكا ، كه وا شوينىكى سامناكه
 دهبا بمرم منىش وهك نه و نه مانم ، مردنم چاكه
 له نه و ښه نه كه وا تاله له شيوه نه شكى ژاراوم
 كه نه يريژم له سه ر مەرگى نوميدي هاكى ژاكاوم

له تهك نه و گوڤه بمنيژن كه ده وره ي بى دېو داله
 كه بهرگى خوله كه ي به ردى سپاه و قاوه ي و تاله
 له سه ر كيلى گه راقوهم كه په مزى مردنى تاله
 بنووسن ناوم و ناوى : «سه عاده» ي شهنگو «پېريال» ه
 له (زين) و (مه م) زياتر بووين به لام نه و چوو نه من ماوم
 فه لهك تهخت سه رهنگون بى ، به ده ستى تو په شوكاوم

هه ولير : ۱۹۵۵

مۆرانى يەككى تازە

ياران چەند خوشە لە لای لەرەي چل
گويى خۆم شل بكم بۆ سكالای دل

چى ئاوازيكم داهينا بۆ گول
بولبول راوى كاو بيدا بە سونبول

دايه هئى داوم دليكى ئەوتو
خوى ببەخشيني بەم بەوتو

بە شيكى گېرو ژيله موو سوپه
بە شيكى ميسك و عەبيرو بويه

بە شيكى تەم و دووگە ئى گەرم
ئەويتەر چەم و جەنگە ئى نەرم

به شينكى گلپه ي گه رووى كوله نه
نه وي تر نى سه رووى گولشه نه

چريكه م دوينى لاي جوانكاران
وهك هه وين وابوو نه مپو ساكاران

كاويژى نه كن به قيربه قيرپان
به قيژه قيژو به زيړه زيړپان

سهره پاي نه وهش نه لين : ساده يه
خه ريكي به ي و مه ي و باده يه

نه داهيننان و نه نوى خوازي
چى هه يه به چى نه كا شانازى ؟

دووزده لای بی پیک چون نه فیکینی ؟
چون ههست و نهستی خوی نه درکینی ؟

یاران له بهرچی وا تیر هاوینن ؟
چاکه نه بیژو خه راهه بیژن

نه من چریکه م لافاوی داخه
جوگه لای چاوی شامل باخه

هه ل نه قوئی به کول له چاوگی ناخم
هه له ت نه باته ریژگی ده ماخم

تک ، تک دینه خوار له شیوهی ناوینگ
کز وه کو که سهر ، سز وه کو گزنگ

گوزهم پیکرا له ژاراوی تال
په یم دهرهینرا نه ما په پو بال

بی به شیان کردم له ناره زوی چاک
له زرده خه نه ی نیازی پووناک

دوورخرامه وه له پوشتبیری
له زرده په پری زرینگی و ژیری

سهره پای نه وهش جوانه مرگم
که پویی تیری چه قانده جهرگم

ته نیا جی هیستم له گیزه نگی خه م
له سهر دهر به ندی پر له مژو ته م

نینچاکه ووتیان هه لسه بخوینه
وهی چون بخوینم ، دلم به خوینه

بالنده په کی شاه پر شکاوم
له دهشتیکی چول پیوه ند کراوم

چواردەورم ھەر لہ دېندەو دالە
بۆيە چرىكەم بە نالە نالە

كەچى دۈيىنكە ۋەكوزەنگ ۋا بوو
بۆبرىنى گەل ھېچ دەۋا بوو

بەلام ئەمبۆكە ۋەك شەھۆر ۋايە
ۋەك گېرى كوردەى دۈزەخى خۋايە

جاربەجار ۋەك ۋەپەيام ھەلگران
ھىرش ئەبەمە سەر پەخنەگران

ئەلئىم : بەرم دەن چاۋم ھەلئىنم
پىنگەم ۋالاکەن تابھرىكتىنم

ئەوسا ئەزانن مەلىكى چۆنم ؟
نۆى مە يانە ۋەك ئەلئىن كۆنم ؟

نەغمە خوانەكەى روژىكى گەشم
يا قەلەپەشكەى شەوئىكى پەشم ؟

پەشەبای گەرمى دەشتى باشوورم
ياشەئەى نەرمى گەشتى باكوورم

چنەم بۆچىيە لە قەلەزى تەنگ ؟
سپەرم ناوى بىهەتاوى شەنگ !

شاھەپم مەبەن بەبى تاوانم
بەهرەمەندىكى زمانەوانم

پەوان بىژىكى خاوەن وێنەمە
بۆ جوانكارى وەك ئاوينەمە

ئەوەى كە ئەيلىم بۆتان قازانجە
تروسكەى هياو تيشكى ئامانجە

ئەلنېم : كەيلىكى ئىروپىسىپۇرم
ئەقاسىپىنم بۇگىزىكى خۇرم

ئاكوپووناك كا ئاسۇي ھەوارم
لابدا شەوى تارىك و تارم

گوللىكى ئالە گولنى ئازادى
ئەوھى بىگاتى ئەگاتە شادى

ئەوھى ئەوگولەى ئەبىى لە ژيان
مايەى ژيانى ئەبىتە زيان

كە قسەى ئاوا ئەكەم بەھەستم
گومپايى ناكەم ، تاكو بوەستم

که رگومراییه وازی لی بینم
زارم بگرم و چاوم دهرینم

دوریم له دنیای گورانی دانان
نه زان بم له گهل پوی نه زانان

باخ پاسه وانی گهلورو خاوبی
هر ئه بی ملی له فاقو داوبی

مه ولیر : ۱۹۵۸

گه وهه ری تاجی شا

له بووی تاجی شایه کی زال
چه سبابو گه وهه ری کی ئال
نه دره وشایه وه وهك په پهنه گ
وهك گول نه ستیره ی په نگو په ننگ
وهك مانگی پر به نه و نه و
خه رمانه ی نه به خشی به شو
نه وهنده گه شو پووناك بوو
پووگی هه ر دلیکی چاك بوو
چووه بهر دیمه نی تاکی
پرسیم له تروسکی هاکی :
ناخو گونای کام بهری بووی ؟
لیوی ئالی کام زه ری بووی ؟
ئاوا بووی به نه چرایه
له تاجی سه ری نه شایه ؟
خوزگه م به گیانت چه ند گه شی ؟
له شینوهی گری ناته شی ؟
وهك نیگاری نه وچه وانی
وهك چه پکی ده ست باخه وانی
وهك په لکه زیرینه ی چه ماو
به رامبه ر ئاوینه ی هتاو

دل نه پښنی به خه ندهی دهم
 له شوینه به رزه ی بهر دیده م !
 نه قسانه ی بیست له زارم
 سه ری سوړ ما له پرس یارم
 ووتی : وهك چون نه ئی وانیم
 پاره سته بپوانه من چیم ؟
 گر نه پوانی په به س نه م
 نازانی من بایی چه م
 نازانی بو بزهم شنگه
 بو دیم نه م په نگاو په نگه
 بو نیم نیگام دل پښنه
 پووخسارم له شکر شکینه
 که زانیت نه وسا به وینه م
 ه لبتی، یا به ناوینه م !
 نه وسا نه خشی جوانکاریت
 بنوینه، یاخو شاکاریت
 نه وسا خوژگه به گیانم که ،
 به تروسکه ی نیانم که
 که چی په یکه رم پوونا که
 دل پښنه ریکی چاکه
 به لام من خوم چاک ناسیوه
 بنه پرتی خوم چاک دیوه
 ده با پیت بلیم نه من چیم ؟
 تاته شم یانه زیخ و لیم ؟
 نه من نارقه ی په نجه درم
 ووزه مری قه لنده رم

ناخ و داخی هه تیوانم .
 ئاواتی پشت چه میوانم
 مانگه های مانگ ، ساله های سال
 مایمه وه له کانگه یی قال
 بربره ، وا به نهینی ،
 به په نهانی و چاو قوچینی
 بووم به نهم بهرده بووناکه
 له پووی تاجی نهم ناپاکه
 نهوانه ی له دهور و هشتم
 چه قانون ، یا له تهنیشتم
 هه موو نهم دوپو موری یه
 خوینی بنی که سو بهری یه
 سیوو جگه ری بلاوه
 به نهم توپه له ئالاه
 بهری داری بنی دادی یه
 مه لولی ناگوشادی یه
 بهنجی نیشکرو پاله یه
 زامو گریانو ناله یه
 شوقی چاوی که ساسانه
 گهردی گونای تولا سانه
 هه سره تی گهنجیکی لاته
 که نان و شیوی لاهاته
 نه میه ویژدانی شاهان
 گوناهی خاوهن گوناهان
 مژینی ده مارو په گان
 بو مه زهو شه پابی به گان

بۇ لاق پووى لاق لىدەران
 لەسەر كەللەي دەربەدەران !
 جا بنوسە خامەي دەستم
 لەدووا لەنگەري مەلبەستم
 بۆي بەوي كە مردووه
 لاي وايە هيشتا زيندووه :
 پوڭى دى كەل بە سەربەستى
 مەلت بخاتە ژىر دەستى ...
 تاجت بەپىنى بە گۆي
 بۇ خۆي بەرى گەوهەرى خۆي

ھەولتەر : ۱۹۵۴

شامەل^(۱)

دەمى بىو شامەل شەيدا لە چيمە نزاری ژاكاوى
 كېو كپ ، بى چرىكە پووى ئە كرده كىوى سوتوى
 شەوى تارى لە نىو چاوى وەكو ئەفسانە وەستابوو
 نەبوو يەك تۆزە پووناكى كە پووناكى بكا چاوى
 بە كى دل خوش بكا ؛ پەنگى ، كە يڤگەى بەزم و ناھەنگى
 نەمابوو تا بزهى شەنگى بگاتە زامى پېچراوى
 لە ناكاو خورى ئاسايش لە ئاسو ھاتە فريادى
 بە ئاستەم تيشكى پېروزی گەيانە چاوى بى تاوى
 چرىكە سەرلە نوى بلكا لە چاوى پۆشەن و پوونى
 پژايە گووى ھونەر مەندان بە چرپەى تازە بازوى
 لە ساپەى تيشكى ئەم خۆرە قەلش كەوتە چرىكاندن
 چى جادووى لايە نازانم ، چى يە تيشكى درەوشاوى ؟
 ھەتا ھووشى چياو چولان گەراوہ نىو بە ھارى نەو ،
 گەلای داری خەزان گۆپى بە ھى نوو بەرگى تۆزاوى
 لە سەر لوتكەى ھەفینەى شەنگ ؛ بەرامبەر تۆپەل ھەولپە
 لە ھىلانەى سیامەندى لە دەم پووبارو پىژاوى
 پەپو بالى خوراند تۆزى لە جەستەى راوہ شاند شامەل
 بە وردى پوانى يە شىوہى بە پەنگى سوور بريقاوى
 لە باكووردا بەرەو باشوور فېرى دەرەنگى رامالى
 كە زانى كۆنگرە بە ستن ھەيە بو چىنى خولقاوى
 زەوى و زارى بېرى تاكو گەيشتە بارەگای «بەغدا»
 لە فېرگەى دابەزى تاكو ھەساوہ پەيكەرى خاوى

ئەوا ئىستا لەسەر شانۆ بەرامبەر ئىوھ وەستاوھ
 وەکو چۆن زۆر کەرەت وەستا لەسەر شانۆی بەجى ماوى
 ئەویش وەك ئىوھ دلسۆزە ، بەرامبەرى پاكو پىروۆزە ،
 ئەویش بو ميللەت وەوۆزە پەژارەى گىيانى پووخواوى
 لەپووى پەنگى وەفاداران ، لەقوپگى ئىگىلداران ،
 لەپىلوى زامى دلداران ديارە ، ئەشكى خويناوى
 سلاوى شارى ئەژدادى ، پەيامى لاوى ئازادى
 ئەداتە كۆنگرەى شادى گولاوى شىعرى نووسراوى
 دەسا گووى راگرن نەختى لە دەردەنگو لەمۆزىقاي
 لەئاوازو نەى و سازى ، لەهەلبەستى زرينگاوى
 ئەلى : ئەى پولى دلداران ؛ مۆزارانى گولستانم
 فرندان وا شەبەق دەرچوو ، لەئاسۆ پەرت بوو شالاوى
 بەخۆم بىنيم كەچەن لالە درەوشاوھ لە كۆسارم
 لەكاتىكا كە تىشكى خۆرگەيشتە دارى پووتاوى
 دەخىرا پووكە نەپووكەى پەرستخانەى ھونەر مەندان
 دەخىرا دەى بنەخشىن لەوى مىحرابى چەسپاوى
 لەھاوينا بەگەرمائى ، لەزستانا بەسەرمائى
 لەپايزدا كە گول پووى ، چەمەن گرىا لەبوئاوى
 ئەگەر سەرباز بەرھو ئاگر بەاوى پەى لەمەيدانا ،
 ئەبى شاعىر لەئەو چاتر بەاوى پەى وەهەنگاوى
 ئەبى پەتلى ئەئاگر پەى ، ووشەى بوركان و پەنگر پەى
 ئەبى ئيمان و باوھ پەى بەخۆى و شۆرشى لاوى
 ئەبى كاتى ئەدركىنى ، بەئازادى بدركىنى
 بلىم بۆمن ئەدركىنى ئەوەك بو ئارەزووناوى
 ئەبى ھىزى لەدونيادا بەدوورى خا لەئامانجى
 ئەبى تىنى لەخشتەى با بەفرت و فېلى ژەنگاوى

له هه ر لا چين به چين بينه ته ماشاي كووشكي ناييني
 له وئي شاگردي نايين بن به ره و پووي كووشكي هه لساوي
 بگيرين په نجه يان ^{هه} يه كه له سه ر ميرگو گياي شه نكي
 بيه ستن چه هكي بي ژه نكي له گولزاري نه گه چلاوي
 نه گينا تاره كهي ده ستي بداته ده ست جوانكاري
 هه تاكو بوئي به جي بيني هه موو ثاواتي پوو خاوي
 نه وهنده ي هه كرا شامل بخويني نه مپو بو لاوان
 هيواداره ته واوي كا سبه ي بو هوذي ناسراوي

(۱) له كونگرهي يه كه مي يه كيه تي نووسه راني كورد پيشكهش كراوه .

نامه ی ئاودره به ك^(۱)

شەوئى لەشەوان كە دەرجووم لە مال
ناسىاويڤكم دى چاوتىروخوش حال
لەدواى گەفتو گو لەگەل يەكتەرى ،
لن پىنجىنەووە پرسىنى هەوال
هئى وۆتم : فەرموو - وۆتم : بەرەو كۆى ؟
وۆتى : ئاھەنگى جەژنى سەرى سال
گەييم بە ئاھەنگ بەسەرى تاساو ،
بە دلى پەر لەژىلەمۆو زووخال
لەوئى دانىشتم بەرامبەر مۆزى
لەقوژپنىكدە بە هەستو خەيال
لەنگەرى پەر لە نوڤلى پەنگاوپەنگ ،
پەر لەچەرەسى زەردو سەپى و ئال
پەردەى ئاوپریشمەين لەتەك بەنجەرە
نەجولایەووە بەشنەى شەمال
جارجار بەيكى بەا ، نەپخستە لوۆتم
بۆنى وەنەوشو نىرگزی تال ، تال
مانگ وەكووینەى پووخسارى پەرى
نەدرەوشایەووە لەسەر كۆو يال
نەستىرە بزەى گەشو پووناكى
نەپنشتە چاوان بە چاوى كەژال
لیرە ئىنجانەى مێخەك وشەوېو ،
لەوئى پەيحانەى بۆندارو خال ، خال
لەدەوروپشتى گولدانى قەشەنگ
پەپولە هەنگى پاو ئەنا بە بال

لیره «نهى» لهوى «جازو» و «پيانو»^(۳)
 لیره «مى» لهوى «بى» و «پرتقال»
 لیره ئافرهت و لاوى خوین شیرین
 لهوى ئافرهت و کچى نهو نیهال
 شەقەى پیللوو تپەى سەماکەر
 دەنگیان ئەداوہ لەچوارگۆشەى مال
 دەمى «فالس» دەمى نەخشی «کەلەکیت»
 دەمى «دانس» دەمى ئاوازی «کۆرال»
 ھەرلاوى بەجى ھینانى سەمای
 ھونەرورنى بوو، لە ھونەرا قال
 لەکاتى کە یاد لەمیشکى کەللەم
 ئەجولاولە وەك ژووک و قېژال
 لەکاتیکامەست لەرەگى جەستەم
 گاگۆلەى ئەکرد ھەر وەکو منال
 نا، لەو کاتەدا، لەپریکەوہ
 چاوم ھەلینا بەرەو جى بەتال
 دلبەریکم دى لەشینوہى خەيال،
 لەشینوہى پەرىئاسمانى سامال
 لەھەردوو گۆنای تریفەى چرا
 ئەپریقایوہ، تیشکى ئالو وال
 نزیك کەوتەوہ لیم بە ئاسپایى
 بە لىوى ئالو بە نیگامى کال
 نەختى پراوہستا، پاشان بەچوستى
 جى خوى کردەوہ لەکورسى بنهال
 دەمى کردەوہ ئەستیرە توقى،
 لەحەیفان خونچە خوى نیژت لەنیوچال

وهی ! ٲمه چی به ؟ چی ډیمه نیکه ؟
 چی په نجه یکه ؟ چی ناز ؟ چی ده لال ؟
 چی نوشته یکه کی گیان و دلانه ؟
 چی رازیکه ؟ چی ته یس میکه زال ؟
 ووتی : ٲاواره ی ؟ ووتم : ٲا ، به ٲی
 ٲاواره م به ده ست کونده بوو سیسال
 ٲاواره م له خاک ، له ولاتی خو م ،
 ٲاواره م له ډاک له مامو له خال
 بو یه ٲه مبینی به تاقو ته نیا ،
 به ٲی هاو ده م و هوگر و ه ٲال
 سیسال له ده نگی زه نگی نیا بم
 کو ٲداره ه رواش گوجیل و گه مال
 چونکه مه ٲیکی خاوه ن ه لو یستم
 چونکه ٲه خو ٲنم بی درو فیشال
 ٲاوازی خو ٲم له گو یی بالندان
 ده نگ ٲه داته وه وه ک ده نگی شمشال
 ووتی : ٲیکه نه ، ووتم : ناتوانم
 ووتی : له به رچی ؟ ووتم : خه می تال !
 ووتی : خه می تو ٲه وه نډه تاله ؟
 ووتم : تالتره له ژاراوی ژال
 ووتی : بنو ٲه به بو نه ی شادی
 به بو نه ی من و چه ژنی « که رنه ٲال »
 له بیرکه خه م و ته م و ناله نال
 چیته له خه م و ته م و ناله نال ؟
 ووتم : ٲه مه خه م نا ره و ٲنی
 بی ریژه وه نا ی قا هی کریستال

ووتى : كهواته خرپەى دى تۆ
 ئىنەدا مەردەم بۆ كىيى جەنجال
 بۆبەفرى سېى ولوتكەى گەردن گەش ،
 بۆتافگەى «گەلى» و پىژاوى «پىخال»،
 بۆ چاوكەى وەكوناوينەى پۇندار ،
 بۆ پىژگەى ساردو چۆگەلەى زولال
 بۆ كۆچەرانو پەشمالى سەربى
 چىت دىوہ ئاخۆلە پىگاوپەشمال ؟
 ووتى : ئەدى چۆن بۆنىشتەمانم
 بۆ زەوى و زارى پېر لە كشتوكال
 پېر لەھەياسەو پاشەسەرى زىر ،
 پېر لەگەردانەو گوارەو خېخال
 پېر لەچارۆگەو تاراي زەردو سوور
 پېر لە سەرپۆشو پووبەندو دەسمال
 ووتى : كهواتە ھىچ لەبىر ناكەى
 وولاتت ھەتا بە سامان و مال
 ووتى : مال ئەپروا ناوبانگى خاوين
 ئەمىننیتەو ، نايدەم بە پىال
 وولاتم ئەوہى بەھەشتى ژىنە
 ئەى پەرىستم وەك بت پەرىستى لال

ھەولير : ۱۹۵۶

-
- (۱) نامەى برادەرىكى ئاوارە بوو
 بە دەستكارى يەوہ کردوومەتە كوردى .
 (۲) جازو پىلانۆ : دوو چەشنە موسىقاى پوژ ئاوايىن .

که ژاوهی به هار

له چیمه نزاری گولزاری به هاری شاری ناودارم
نه وهستم وهک نیگارکیشی له عاست نه وروژو ئادارم
نه گپزم چاوی نه ندیشه م له تابلوی نه خشی سه در بهنگم
نه بینم خوری ئاسایش بلیسهی دینه ئاههنگم
له بهنده ندا دیاره ههروه کو بووکه زه ری وایه
چ شوخیکی دلارامه ؟ وهکو شوخه بهری خوایه
سه رنجی وورد نه دهم ئاسوله هه ر لا هیمن و زاله
سه رانسه ر بهر له بالندهی سیاه و قاوهیی و ئاله
نه بینم کوتری شهیدا به چه پلهی شاهه پرو بالی
به ته قلهی یهک دوا یهکی نه لایینی گولی ئالی
نیشانهی ماف بهرستان و دروشمی ئاشتی خوازانه
نه من واتئ نه گهم وایه ، یه یام نیری نیازانه
سه رنجی وورد نه دهم ده ورم له هه ر لا بهر زه ماوهنده
سه راها بهر له ناوازه ، به یاها بهر له گوغهنده !
به ره و پروم هینل کیشاوه ، کړوکپ به لکه بهرنگینه
ده سهیری نیوچه وانی که ، بزانه چهنده سه نگینه
وهکو تارای خوداوهندی جوانی ئالو والایه
به شیوهی په یکه ری کوکان قه شهنگو بهر زو بالایه
وهکو تاقی قه رالیچهی دلان بهم چه شنه هه ستاوه
به رامبه ر بهر نه ره ری گهردوین له سه ر ئه م عه رده وه ستاوه
نه وهنده کاری کردو ته خه یالم بهنگی بی ژهنگی
له باتی پیشه پینووسم نه کیشی دیمه فی شهنگی
نه ویش وهک مه شخه لی نه وروژ له ئاسودا جه نهنگیکه
نه ویش بو میلیله تی بهروژ وهکو گلپه ی بهر نهنگیکه^(۱)

له ژيري دا مه لي شادي به شانازي نه چركيني
 به دهنكي زهنگي نازادي همووازي نه دركيني
 له گهل پولي گوله دامن له به زم و به زم و گشت دايه
 له گهل چيني دلارامان له تيرگسجاړو دشت دايه
 ته ماشاي كن نه كم هر چي نه بينم هر وه ها شنگه
 نه گهر جيزه ننگه يا په ننگه نه گهر ناو ننگه يا په ننگه
 كه يښه گي سه وزي مه ي نو شان نه و نه ده مه ست و پر جوښه
 نه وه ي نه ي ديب نازاني چ مه ليه نديكي پو خوشه
 له ساي لوتكي جواني دا سه رنج پاكيشي يارانه
 هوارگي كام په سمن خوري ، نه لاري كام نيگاريكه ؟
 چ بيشه ، يا چ قالچه ، چ نه خشي كردگاريكه ؟
 نه بينم پر به دو چاووم تروسكي خوري هله اتووم
 دياره هره كو په ننگي گزنگي پوزي داهاتووم
 كه شه دي مانگي پرشنگدار له سهر پووي ناو وه كو جامه
 بليسي كولي نه ستيران له شيوه ي بووكي نيلهامه

دره ختي سهر شه تاو سهر سهر خه ونكي خوشه ويستانه
 نه هومي هره وه كو ژووري پيري جواني په رستانه
 نه وه ي من پر به دو ديدم نه بينم هره سپي و تاله
 ژيانيني گهل خوشه نه وه هه ندي نه لين : تاله
 له به روه ي هينده خاوينم دلم شه ويوي به هارانه
 چريكم نه تيه ، هه ستم نه واي سه متورو تارانه
 نه گهر چي جار به جار تيزم له عاست «ده حاك» و «نه مرود»
 به لام ناواش له گويي لاوان وه كو شممشالي داودم
 كه مه نجه ي دهستي گويندان له تاسه ي زهنگي بالدارم
 چه قيوه هره وه كو ناخي په پنده ي باخي بوندارم

ژه نه ی نه ی ژهن له ناهه نگان سروودی دلنایی مه
 هه موو دهنگی له دهرده نگان دروودی میدیایی مه
 شه ریتی هه ستو نه ندیشه له یه کهم پوژی دونیادا
 به پووی نه م گیانه نالاره وه کو یاقوت له دهریادا
 نی یه سازنی وه کو سازم دهریخا سوژو ناوازی
 نی یه پازنی وه کو پازم بدرکیننی به شیوازی !
 ته ماشای کونجی گیانم که ، نی یه بیجکه به رستگایی
 وه کو بتخانه هه ستاوه له وی ، هه ر وهك نویژگایی
 که ژاوه ی خاتوو ده شتارو توپلکی خوشکه «فینوس» هه
 سه رو چاوه ی خه یالی خه ست ، هه وین خانه ی هه وین لیسه
 سه ماگای شه نگه «نیلات» وه نه خشگای مه نگه «سافویه»
 په ناگای هه ستیاران وه هونه رخانه ی (نه پولو) یه
 هه زار ته قسیم و سه د پیک وه هه زار (هارمونی) تیدایه
 له سه ر شانوی هونه رمه ندان هه زار (سیمفونی) لیدایه
 له گهل دهرچوونی خوړی خه ز له ناسمانی دهره وشاوان
 پیشانگایه که بو لاوان ، له وه پگایه که بو چاوان
 له دهره وړه ی پوئی دلداران هه موو سه رخوش و سه رسامان
 له گهل تپهی برینداران خه ریکی زایه له وه جامان
 به هاران چین به چین دینه ته ماشای کوشکی نایی
 له وی توتکه و فه راموشن به رامبه ر لانکی زایی
 له هاوینا به که رمایی ، له ژستانا به سه رمایی
 له پایزدا که گول پویی ، چه به ن گریا له هه ر لایی
 هه موو دینه په نای داری ، په نای گولزاری نازداری
 په نای بالداری شاکاری ، هه واری پاک و بوئداری
 نه گچین په نجه یان یه که له سه ر میرگی دهره وشاووم
 نه به ستن چه پکی په نگاو په نگ له بیستانجاری نه خشاووم

ئەنېرن بۆ خوداۋەندى جوانى مېخەك وشەۋىم
 ئەلېن پادەشتى گەنجانە بەرامەى نېرگىزو ھېرۇم
 ئەلېن مژدەى جوانانە گولالەى ئالى ئىنجانەم
 ھەناسەى بى زىنانە ھەناسەى شەستەرى يانەم
 ترېسكەم ئارەقە بۇيان ، ۋەكوئەى زىان ۋايە
 ئەۋەى تامى بگا جارى پەرۋى ئارەقى خۋايە
 پەرۋىتى ناخى نايابىم لەنئەى دا نېھادىكە
 نىيە ھاۋتەى لەپاكى دا نېھادى پەرۋ گوشادىكە

لەزىزى پۇژو ئەستېرەم ، لەزىۋى مانگى پووناكم
 لەنەم نىرخانە خولقاۋە ھەنەۋى پاگژو پاكم
 لەمەۋلا پەرۋ لەخەم ناكەم بەرەۋ ئامانجى پېرۋىم
 ئەنېم ھەنگاۋى گورجانە لەرېگەى مىللەت ۋ ھۆزم
 بەرەۋ دەرەندى ئاۋاتى ۋولاتم زور بە چالاکى
 ئەپۇم تاكو لەنەنجامانە بېنېم پەنگ ۋېۋى تاكى
 سەرەسەر پاكى رازاۋە بەخەرمانەى گولەندامى
 بەرەىحانەى مەى ۋ جامى بە پەرۋانەى دلارامى

ۋەنەۋى مۇر لەگەل بولبول ئەژى ھەر ۋەك مەم ۋ زېنم
 لەسەر يەك ھېل ۋ يەك بېرۋا ۋەكوفەرھاد ۋ شېرىنم
 پەپولان قەف بەقەف دېنە بەزمگەى نېرگىزولالە
 ئەۋەى زەردى ئەۋى زەردە ئەۋەى ئالى ئەۋى ئالە

لەئەين ھەلېژاردن دا ھەموو سەرەست ۋ ئازادن
 لەسەى ئومېد ۋ ھىۋايان ھەموو بىگەرد ۋ دلشادن
 لەمەۋلا پەرۋ لەخەم ناكەم ئەلېم : ئەى خەم پېرۋ لادە
 ئەمن بۇيە ئەژىم تاكو بېنېم ھەر دلى شادە

لە بەندەندا لەگەڵ دەستەم نەمامی شادی ئەپوینم
 لەگولشەندا لەگەڵ بەستەم گولێ ئازادی ئەدوینم
 نێ بەهێزێ لە دونیادا بەدوورم خا لە ئامانجم
 نێ بە تینی کەپراینجی بکا خەرمایی قازانجم
 لەگەڵ دەرجوونی خۆری جەژنی ئاواتم لەسەر شاخان
 بەتەقەقی پێی و شەقەقی چەپلەو بەنجەم لەتێو باخان
 ئەگێرم جۆپێ شەنگەر لەچۆیی پۆزی زاوايیم
 نەپێ وینە لەئاهەنگی گۆرنگی دێ و ئاوايیم
 نەبێ وینە لەئەنگیدا ، لەبەزم و پەزمی گەنجیدا
 نەپێ کەس خۆی لەپەنگیدا ، لەبازاری تەونجیدا
 ئەگەرچی شەتەپی تافی جوانی من سێرا خەلک
 بەلام ئێستا لەگولزارم ئەئیمە گول پەرەوگا
 ئەمن هەردەم بە دڵپاکسی ئەزیم لێرم لە پووناکی
 ئەگەر پێت خۆشە خەمناکی ، دەبا بۆتۆسی خەمناکی

-
- (١) پەرەنگ : پشگۆ •
 (٢) عشتار : خوداوەندی خۆشەویستی و جوانی بە لەلای گەلەکانی (ساقو)
 بەرامبەر بە (انینا) بە لەلای سۆمەری بەگانهو •
 (٣) باخۆس : خوداوەندی مەینۆشانه بە لەلای یۆنانەگانهو •
 (٤) لەبۆلۆ : خوداوەندی شیعی یۆنانی بەگانه •

بەرھەممە چاپکراوەکانی شاعیر بەزمانی کوردی :-

- بەهەشتی دلداری (شعر) کرکوک / چاپخانهی الشمال - ١٩٥٧ •
- لافاو (شعر) کرکوک / چاپخانهی الشمال - ١٩٥٧ •

بەرھەممە چاپکراوەکانی بەزمانی عەرەبی :-

- من الماضي (شعر) / چاپخانهی الشمال - ١٩٥٨ •
- شبابة الالم (شعر) موصل / چاپخانهی موصل - ١٩٥٨ •
- هممة الشواق (شعر) بەغدا / چاپخانهی سمد - ١٩٦٨ •

من مطبوعات الإغاثة العامة
للثقافة والشباب
في منطقة كردستان للحكم الذاتي

ابتسامة الطبيعة « شعر »

نوحى (١٢٥٠) قصة

پیربال محمود
1984

طبعة حلا - الوزارة - هاتف 4224815

رقم الايداع في المكتبة الوطنية بغداد (١٦٤) لسنة ٨٥ .